Supracoperta și coperta de *Petre Vulcănescu*

Desene din manuscrise

TUDOR ARGHEZI

SCRIERI

3

VERSURI

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

TUDOR ARGHEZI • SCRIERI • 3

INSCRIPŢIA INSCRIPŢIILOR

Neavînd de lucru-n cîmp,
Nici în luncă, nici în dîmb,
Că muriseră și pomii
De arșițele Sodomii,
Cu care ne-a osîndit
Leatul anului cumplit,
Mătrăguna și leșia
Năpădindu-ne moşia,
M-apucai, molîu, să-nvăț
În țărînă-a scri cu băț.
Măcar țarina să deie
Vorbe-n brazdă şi condeie.

Om în vîrstă și tîrziu,
Tot am învățat să scriu.
Prins ca de-o copilărie,
Mîna se porni să scrie.
Mîzgălii cu tibișir
Lemnele din cimitir.
Făcui semne, cercuri, cruci,
Pe bordeie, pe uluci.
Se găsesc pe cîte toate
Slovele mele culcate.

M-ajunsese și-o turbare
Să pui semne de-ntrebare,
Cîte trei, pe toate cele,
Cînd pe pietre, cînd pe stele.
Zgîriam cîte ceva
Pe urcioare, pe ulcea,
Pe o casă, pe o poartă,
Pe copaci, pe frunză moartă.
Au scăpat de pana mea
Meiul doar și mazărea.

Slovele cele mai bune
Le-am scris negre, cu cărbune,
Pe deasupra cu vopsele.
Le-am pus ceară cu mărgele,
Și dintr-unele tipare
Mi-a-ncolțit și cîte-o floare.

Nici acum nu știu s-aleg:
Meșteșug a fost, ori zbeg?

INSCRIPȚIE PE PARAVAN

Pe pietrișul roșu-n parc
Zboară pîlcuri frunze roșii
Cu fazanii și cocoșii
Subt al cerurilor arc.

Din fîntînă bate-n soare
Biciul rece-al apei vii.
Papagalii-n colivii
Se frămîntă pe picioare.

Norii lungi, în hore pure,
Trec și ei pe calea lumii
Și se coace turta humii
În arșiță și pădure.

Și, cu toamna-nfierbîntată,
Joacă sufletul în noi.
Scumpă! care-ai pus altoi
Gura pe durerea toată.

Căci, în parc, pe trepte, jos,
Scoate, dintr-un pai subțire,
Pan, aprins de amintire,
Cîntecul lui mincinos.

INSCRIPȚIE PE O CASĂ DE ȚARĂ

Te-am ridicat pe-o coastă cu izvoare
Și-mprejmuindu-ți liniștea cu aștri,
Te las albind prin pomi, din depărtare,
Cuib fermecat, ca de cocori albaștri.

Din prispa ta vreau să-mi aduc aminte,
Din geamul tău gîndi-voi la trecut,
Privind în sus, la pasările sfinte,
Ce-n streașini cuib de-argilă și-au făcut.

Voi îngriji ca-n fiecare seară
Să-ți ardă-n vîrf nestinsa noastră stea,
Pe care voi aprinde-o solitară
Cu sufletul și ruga mea.

Iar pentru prunci și ochii-odihnitori
Ai Preacuratei ce ne-nchise drumul,
Vom răspîndi prin încăperi parfumul
Care preschimbă inimile-n flori.

Și-ntr-un ungher, vom face din covoare
Un pat adînc, cu perinile moi,
Dacă Isus, voind să mai scoboare,
Flămînd și gol, va trece pe la noi.

EX LIBRIS

Carte frumoasă, cinste cui te-a scris,
Încet gîndită, gingaș cumpănită;
Ești ca o floare, anume înflorită
Mîinilor mele, care te-au deschis.

Ești ca vioara, singură, ce cîntă
Iubirea toată pe un fir de păr,
Și paginile tale, adevăr,
S-au tipărit cu litera cea sfîntă.

Un om de sînge ia din pisc noroi
Și zămislește marea lui fantomă
De reverie, umbră și aromă,
Și o pogoară vie printre noi.

Dar jertfa lui zadarnică se pare,
Pe cît e ghiersul cărții de frumos.
Carte iubită, fără de folos,
Tu nu răspunzi la nici o întrebare.

INSCRIPȚIE PE UN PAHAR

Cristal rotund, pe-o umbră de velur,
Cu inima de-a pururea senină,
M-am născocit din ape de azur,
Am înghețat subt țurțuri de lumină.
Și nencetat, ca pietrele de rouă,
Par a renaște-n locu-mi tot virgin,
Cu-o licărire-n fundul meu mai nouă,
Pe cît mi-i încăputul de puțin.
Dar n-ai să știi, prin mine ce izvoare
S-au strecurat și cîte, liniștit.
Și nu cunoști pe buza mea scînteietoare
Buzele calde cîte m-au sorbit.
Ele-s aci-n văzduh, ca niște foi,
Cînd îmi încerci răcoarea nebăută,
Și gura ta, sorbindu-mi stropii noi,
Buzele-n zbor, umbrite, ți-o sărută.

INSCRIPȚIE PE BIBLIE

O mie de neamuri te-au strîns cu zăbavă,
Trecîndu-te tainic prin somn tuturor,
Cules, pe-nserate, de cugetul lor,
Prin pomii nădejdii cu frunza bolnavă.

O sută de veacuri, cusute-n cotoare,
Aduc mărturie și semn cunoscut
Că oameni în vremuri, aleși, te-au văzut
Întreg, în odăjdii de brumă și soare.

Poteca de suflete șesul străbate,
Ca niște săcară cu spic.
Puterea dospește-n grăuntele mic
Și holdele-așteaptă tot nescuturate.

O mie de neamuri, plecate, domoale
Te caută-n ceruri, în vis, în pămînt.
Ascuns te-au găsit în Cuvînt.
Sfărîmă Cuvîntul: cuvintele-s goale.

INSCRIPŢIE PE UN PORTRET

Cunoşti în vreme visul că sfîrşeşte.
Ţi-ai aşteptat oşteanul trist pe scut
Să-ţi intre-n zale reci în aşternut
Şi să-ţi frămînte trupul tîlhăreşte.

Şi te socoţi ca iedera, deodată,
Rămasă-n legănare şi pustiu.
Ai bănuit că platoşa-i pătată,
Pe care odihniseşi, cu rachiu.

Făptură vrăjitoare şi duioasă!
Nu te-am oprit s-aştepţi şi să suspini,
Ci te-am lăsat să-l încîlceşti în spini
Fuiorul vieţii tale de mătasă.

Mi-am stăpînit pornirea idolatră
Cu o voinţă crîncenă şi rece;
Căci somnul tău nu trebuia să-nnece
Sufletul meu de piscuri mari de piatră.

Durerea noastră-aduce cald şi bine
Celor hrăniţi cu jertfele din noi.
Eu, noaptea, ca un pom, ascult în mine
Căzînd miloase,-n cuiburi, sfinte foi.

INSCRIPŢIE PE O UŞE

Cînd pleci, să te-nsoţească piaza bună,
Ca un inel sticlind în dreapta ta.
Nu şovăì, nu te-ndoì, nu te-ntrista.
Purcede drept şi biruie-n furtună.

Cînd vii, păşeşte slobod, rîzi şi cîntă.
Necazul tău îl uită-ntreg pe prag.
Căci neamul trebuie să-ţi fie drag.
Şi casa ta să-ţi fie zilnic sfîntă.

INSCRIPŢIE

Cînd mi-a sărit pe dinainte,
Rîul mi-a spus:
Vino cu mine,
Şi nu m-am dus.
Cînd îmi trecu pe maluri,
Vîntul mi-a spus:
Vino cu mine,
Şi nu m-am dus.
Cînd mi-a zburat de sus în jur,
Şoimul mi-a spus:
Vino cu mine,
Şi nici cu şoimul nu m-am dus.
Şi au trecut pe lîngă mine,
Către apus,
Apele, vîntul, stelele, şoimii,
Şi au trecut şi-alăturea s-au dus.

INSCRIPȚIE PE UN CUȚIT

Ți-l vîr în brîu, păstrează-l treaz în teacă.
Sprijină-ți pieptul în plăseaua lui
Și-nvață-ncins cu fier de te apleacă
Să-ntîmpini cuviința orișicui.

Bărbatul drept, tovarăș cu oțelul,
Se simte vrednic și voios în zori.
Ai dreptul să-ngenunchi, de-ți este felul,
Dar să-l și tragi cînd e să te măsori.

ORA RECE

Treci peste tine, ca peste un drum închis,
Și nu spune cine te-a trimis.
Treci prin pirul negru și bălăria groasă,
Ca un cîine care se-ntoarce acasă.

Să nu-ți pierzi lacrima. Păstrează.
O să fie nevoie. Drept înnainte, inima trează!
Pitește-te. Cineva o să bată
La ușa, pe dinlăuntru încuiată.

Să nu răspunzi că ești bolnav de vreme.
Cîntă. O să asculte, o să te cheme —
Ora e umedă și rece —
Și o să plece.

ORA TÎRZIE

Stăi, călăreţ!
Întoarce-ţi calul semeţ.
Fă un ocol şi lasă.
Vecia e mare, deasă.

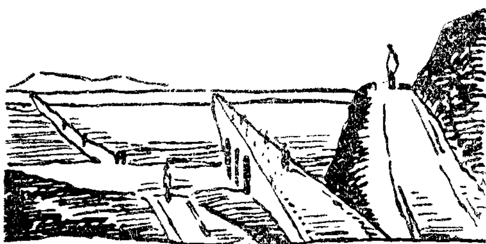
Ai pierdut-o. Ce-ai făcut?
Tu n-ai ospătat, calul n-a păscut.
Ai căutat steaua polară.
Te-a aşteptat aci pînă-aseară.

Bine! Daţi fuga. Iute!
Mai aveţi cîteva minute.
Aţi intrat
În lumea numărului pătrat.

Vă e foame, vă e sete,
N-aveţi potcoave, nici ghete.
Dar pîinea s-a mîncat, apa s-a băut. . .
Aţi întîrziat un minut.

De cînd aţi plecat
Nu s-a mai secerat,
Cuptoarele s-au stins. Vetrele
Au îngheţat ca pietrele.

Apele, oamenii, vitele,
Pîinile, străchinile, cuțitele,
Cu toate lucrurile de aramă și fier
S-au înnălțat într-o noapte la cer.

INSCRIPȚIE
PE O POARTĂ DE CONAC

Cioplită din copacul întreg, din buturugă,
Nu m-au săpat uneltele de slugă,
Ieșită pe de-a-ntregul din singura sudoare
A unui om, un meșter de grinzi și de zăvoare.

Nici n-au intrat în trunchiul din codru, doborît,
Pieziș nici fierăstrăul, nici joagărul tîrît.

Sînt cioplitură dreaptă, pe muche, de săcure,
Dintr-un stejar de veșnică pădure,
Cu scobituri cinstite, crestate de topor.
Am stat opt veacuri strajă aceluiaș izvor.

Țîțînile-ngropate, cu drugi și cu belciuge,
Le pot urni nainte, cînd vor să li se-njuge,
Și-nchide înnapoi,
Spinările de tauri, alături, cîte doi.

Tu, care știi deschide și descuia cu-o șoaptă,
Ești mai presus de mine, de meșter și de faptă.

INSCRIPȚIE PE MORMÎNT

Cel care s-a ascuns aci de lume
A vrut un stei sălbatec, fără nume,
Și o grădină-n jurul mormîntului, departe
De orice mort, de orice moarte.

L-am ascultat și-am prăbușit din munte
Pleșuva stîncă, ruptă de la frunte.
Nu are, prăvălită din creasta ei înnaltă,
Știrbire de la daltă.

Cine-i aci? O floare doar îl știe,
Și neștiința noastră rămîne pe vecie.
Nu te ruga. Nu plînge. Nu căuta în jos.
A fost? N-a fost? E de prisos.

INSCRIPȚIE PE UN INEL

Am scris-o mic, ai s-o citești cu greu.
Pune-l în deget, scoate-ți-l mereu.

Nemaiputînd să ți-l sărut, eu, faur,
Surîd în stihul ce ți-l scriu pe aur.

Am vrut să nu fiu eu de vină
Că am avut numai atîta rădăcină
Cît a rodit o rodie, și-atît.
Citește cînd ți-o fi urît.
Inelul strecurat pe degeti
Sărută-l cînd ți-l scoți și cînd citești.

INSCRIPȚIE DE CATAPETEASMĂ

Pe icoana⸗mpărătească,
Neagră ca un lemn de iască,
E o pată cît răsura,
Unde îți ajunge gura.
Mii de mii de buze⸗n leat
Locul ei l⸗au sărutat.

INSCRIPȚIE PE PARACLIS

În altar sfîrșesc și-ncep
Cele ce nu se pricep.

INSCRIPȚIE PE BISERICĂ

Toți au fost un timp. Eu sînt.
Eu în cer. Ei în pămînt.

INSCRIPȚIE
PE O PÎNZĂ DE BARCĂ

Curmeziș, talazu-l taie
Și despică-l ca un pinten,
Luntre-a visului vioaie,
Cu călcîiul zvelt și sprinten.

Se ridică, se prăvale,
Creștetul să-și scuture
Peste àripile tale,
Fragedule fluture.

Răzvrătit din mare-n sus,
Să-l străbați întotdeauna
Lin, ca pasul lui Isus,
Și ușoară-n val, ca luna.

INSCRIPȚIE PE TOBĂ

Scula asta are mare căutare:
Niciodată golul n-a sunat mai tare.

INSCRIPȚIE PE UN CRANIU

Paiața lui se-arată mereu cu altă mască,
Urzeala comediei să nu i se cunoască,
Jucînd în mii de fețe, naiv, acelaș rol
În care Măscăriciul divin se dă de gol.
Iubire, jertfă, luptă: costume, Doamne Gîde.
Cuvîntul cel din urmă e-al ăstuia. El rîde.

INSCRIPȚIE PE ARARAT

Pe drumul mut al marilor stihii
Pămîntul mort plutește-ntre stafii
Și-atîrnă putred, spînzurat în cete,
Cu hoiturile altor vechi planete.

Iudeea, piramidele, pustiul. . .
Cine-a-ntrebat al cui era sicriul
Mînat pribeag printre vîrtejuri oarbe,
De-l varsă unul, celălalt de-l soarbe?

Învăluit în stele, flori și ape,
Nu bănuia că moartea-i pe aproape.
Ce zămislise-n vreme din viața lui mai bun:
O mușiță și-o muscă a viermelui nebun.

Mai știe cineva că-n neamul lor
Țînțarul cu hrisoave a fost nemuritor,
Cînd nici strigoilor de ceață
Slova de-aci nu le mai e citeață?

INSCRIPȚIE PE STEAG

Ce mi-ai părut odinioară,
În zarea cenușie și streină,
Un petec atîrnat pe sfoară?
Și-o zdreanță aninată de-o prăjină?

Din viscol, uragane și furtuni,
Rămîne viu crîmpeiul de mătase,
Acolo unde maica-l așezase,
Zăloagă-n cartea ei de rugăciuni.

INSCRIPȚIE
PE UȘA POETULUI

Într-o viață de-o durată
Ai murit de patru ori.
De aceea n-ai să mori
Înc-o dată niciodată.

Moarte, cînd ai vrut să știi,
Moarte, viață cînd ai vrut,
Moarte de necunoscut,
Morți tîrzii și timpurii.

Amintirile, treptat,
Au scăzut, și-ncet, pe-ncetul,
S-a iscat din morți poetul,
Ca un cerc dintr-un pătrat.

Rătăcește în pierzare
Spre un punct sclipit de stea.
Poruncește-i și-o să stea
S-o ajungi din depărtare.

INSCRIPȚIE PE PĂRETELE CHILIEI

Copila pe care-am iubit-o
Pe timpuri, din veacul trecut,
Era cea mai dîrză și cea mai zglobie
La horă, cu fote și iie.
În holda cu spic, suflecată,
Tăia snopul plin dintr-odată,
Încinsă cu soare
Și fulgere scăpărătoare.
Iar, seara, vedeam că-și agață
Și secera-n cer de o ceață.

Copila e visul de-atunci.
Aminte nici nu prea-mi aduc,
Căci îs cam năuc.

Aproape nici nu mă cunoaște.
Un munte se-apleacă-n crepuscul și paște.
În drum îmi ies alți cunoscuți,
Mai tineri, mai duși de pe lume.
Cu toate că-mi zic și pe nume
Nu prea mă cunosc nici cu ei,
În cete de patru, de trei.
Îmi pare că sînt eu și-aceia,
Din ceata de-a doua și-a treia,
Și mergem alăturea muți
Și nepricepuți,

Sfiindu-ne unul de altul,
Piticul, ghebosul, înnaltul.

Mi-e frică de ei şi de mine,
De rău şi de bine.
Călcîiele mele nu-mi par ale mele.
Se-ngroaşe ţărîna.
O simt cu piciorul şi mîna,
Şi duc şovăind şi n-aleg,
Pe tălpile mele, pămîntul întreg.

INSCRIPȚIE ÎN DOSUL UNUI PORTRET

Trecutul acela e-al meu,
Că zilele lui mă cunosc,
Trăite cu alții-n vileag,
Tangent și-n zigzag.

Pe firul meu trec alte fire.
Se-ating cele groase de firul subțire.
O sfoară se curmă, și alta se duce.
La toată răscrucea e-o cruce.

Trecui pe o rază, de lume.
Pădurile albe, postume.
Ciorchini spînzurați între zodii.
Robi, calea străbate prin codri de rodii,
Bătută cu mărgăritare.
Trecutul acela e-al meu, de mă doare?

În pîinea de astăzi e grîul de ieri.
În ziua de-acuma e ziua de-atunci.
Trecutul nu moare, se-njgheabă
Din ziua trăită cu grabă,
Ieșind din tablou ca o pată
A unei culori de-altădată.

Trei sfinți fură-n timp zugrăviți
Și unul vopsit peste altul.
Uitîndu-te-n suflet, biserică-nchisă,
Te vezi însutit
Cu toți cîți în tine s-au fost zugrăvit
Și nu s-au cojit.

INSCRIPȚIE ÎN PANTOFUL LOGODNICEI

Nu știe sprinteneala suavei domnișoare
Că ridicîndu-i coapsa mai sus de locul ei,
Făptura o-așezase din veac peste femei,
Apropiindu-i pasul înnalt, de zburătoare.

Aristocratic, mersul s-a dezlipit de lut.
Dansează zvelt și cîntă, ca papura ușoară.
Amestecată-n ritmul aspectelor și clară,
Plăpînda siluetă tiparul l-a-ntrecut.

Ți-am scris de-o viață stihul de dragoste, întîiul,
Într-un pantof de nuntă, uitat între caiși,
Cînd ostenită-n vălul miresei adormiși,
Ca să-ți sărute talpa de-aproape și călcîiul.

INSCRIPȚIE ÎN INEL

Trei cuvinte viața-ntreagă.
Două puncte: Îmi ești dragă.

INSCRIPȚIE PE OGLINDA MARE

Ascuns de toată lumea, de ochii mei profunzi,
Deschişi cît zarea largă, tu nu te mai ascunzi.
Mi te arăți pe față și fără de sfială,
Şi-nzorzonat de teatru şi strîmb în pielea goală.
N-a fost neruşinare să nu mi-o pui în față,
Nestingherit de calmul meu luciu clar de ghiață.
Prin spațiile mele înnoți ca-n balta lină
Şi-mi dai caricatură, pe cînd îți dau lumină,
Că-mi știi și însușirea din care ea purcede:
Lumina mea se uită la voi și nu vă vede.

INSCRIPȚIE PE COIF

De ce ți-e zarea azi atît de goală,
Viteazule, și cugetul pustiu?
În toate o-ndoială, o sfiială.
Ți-e cînd și prea devreme,
                ți-e cînd și prea tîrziu.

INSCRIPȚIE
PE UN FLACON DE CRISTAL

E parcă un făcut ca, nimănui
Să nu-i miroasă murdăria lui,
Pe cînd, pe vrute și nevrute,
Parfumul altuia îi pute.

INSCRIPȚIE DE BĂRBAT

Fă-ți datoria pînă-n capăt, bine.
Sînt datorii și țelul și povara,
Fie că mîngîi omul, fie că-i apèri țara.
Și-așteaptă ceasul tău. Că vine!

Nu-ți fie teamă, alta nu-i menirea,
Că te codești, mișel sau înțelept.
Ține nevrednicilor crîncen piept,
Că porți în tine toată omenirea.

Ai luat de jos poveri. Ți se cuvine.
Și te mai cere una. Nu-i nimic. E grea.
Ți-e cîrca plină, ia-o și pe ea
Și-așteaptă-ți și sfîrșitul cu fruntea sus.
Că vine!

INSCRIPȚIE DE FEMEIE

Orînduirea firii a sorocit să-i fie
Copila diafană bărbatului soție.
Plăpînda libelulă, în mîna lui păroasă,
E crudă ca lăstarul de crin și chiparoasă.
Ea-l place că e teafăr și dur — și om de treabă,
Nu șovăie, nu-ntîrzie, nu-ntreabă.
Pornește drept nainte și-ajunge ținta drept,
E răspicat și înțelept.
Strădania și munca lui aspră pentru tine
Fac zilele să-ți fie mai mari și mai depline,
I s-au zdrobit genunchii și i s-a frînt spinarea,
Să-și merite și blidul gustos și sărutarea.
Din fundul mării zmulge-n șirag mărgăritare
Pentru grumazul zveltei și chipeșei fecioare.
Din noapte ia ciorchinii de stele și scîntei
Pentru brățări, paftale, inele și cercei,
Luceferii de aur din piatră seacă-i scoate,
Mușcat de colții stîncii și sîngerat în coate.
E jertfa lui de sine, aprinsă de-o idee.
Ideea, ca și lupta și pîinea,-i tot femeie.
Sînt toate ale tale și toate pentru tine.
De nu, atuncea pentru cine?
Căci darurile toate aduse ție ț-îs,
Primind în schimb o floare, fragilul tău surîs.
Făptură de petală și de un bob de rouă,
Dă-i zilnic dimineața o bucurie nouă,
Ofranda de răsplată e poezia lui.
O alta, mai suavă și mai cinstită, nu-i.

STIHURI

DOI COCOŞI

Cocoş aci, alăturea cocoş. Între zăbrele
Cel alb pe cel cu vargă, şi-acesta pe cellalt
Îl caută să-i rupă măcar un sfîrc de piele
Din creasta-n care bate vîrtos un sînge cald.

E de prisos. Avîntul nu poate s-aibă alt
Sfîrşit. Grădeaua piedici a pus atît de grele,
Că amîndoi cocoşii, cu ciocul în asfalt,
Se pomenesc şi-aiurea, cu ochii-n mii de stele.

Şi astă luptă proastă începe nencetat.
Nimic n-o să oprească odată pe cocoş
De-a se-ntrista cu gîndul că n-ar fi încercat.

NOAPTEA

Ar fugi şi n-are drum,
Dar se face fir de fum,
Se piteşte să se ţeasă,
În păduri cu frunza deasă.

De vecìi, flăcăul soare
Umblă-n hău să se însoare
Şi o caută prin lume,
Cu inel, să se cunune.

Doamne, ce fel de răbdare
Dragostea şi asta are!
Zi de zi el o aleargă
Şi o place că e neagră.

Dar s-o ia, cum şi de unde?
El se-arată, ea se-ascunde.
Harăpoaica vrea să moară
Şi frumoasă şi fecioară.

ADORMITA

Adormită pe plocate,
Te-ai trezit pe jumătate
Şi ţi-e frică şi sfială
Că te prinde ziua goală.

Nu poţi iute să-ţi ascunzi
Sînii albi, de-abia rotunzi,
Nici păianjenul din plasa
Cu trei colţuri, ca mătasa.

Haide, nu-ţi fie ruşine
Că se uită mult la tine.
Vărul soare, din livede,
A orbit şi nu te vede.

SMARANDA

Bătrîna Manda toarce lînă.
De-abia mai vede, de bătrînă,
Dar firul ei, din cîte fire,
Nu se mai toarce lung şi mai subţire.

Nu-i vorbă că, dregîndu-şi glasul,
Din cînd în cînd îi pică nasul.
Dar picătura lui, uşor,
Se duce-n caier şi-n fuior.

Ea nu e de cînd ştiu şi niciodată,
Orice se-ntîmplă, întristată.
Răspunsul ei a fost mereu:
« Aşa vrea bunul Dumnezeu ».

Cu furca-n brîu şi subsuoară,
O fură toţi, la tîrg, la moară,
Şi nu-i femeie mai săracă.
Nu ştie număra şi pleacă.

De-i moare una din copile,
Zice că nu mai are zile,
Dar la soroace nu pot să rămîie
Mormintele fără tămîie,

Şi-n postul mare, deopotrivă,
Nici morţii ei fără colivă.

Cumătra Manda s-a născut
Acum un veac şi-un sfert trecut
Şi are-n viaţă cu codiţe,
Mînca-le-ar mama, încă trei fetiţe.

Fetiţa Mandei, cea mai mică,
Un piţigoi de trup, o rîndunică.
Se pierde printre gîşte şi curcani,
Şi-a împlinit de-abia optzeci de ani.

Dă tot ce are, Manda, de pomană.
I-au mai rămas marama şi-o icoană.

SECERA

Parc-ar fi căzut din cer
Luna nouă-ntr-o livadă
Şi i-au pus un lemn mîner,
Ca să ţie bine-n coadă.

Şi cum umblă în răspăr
Prin grîu zvelt ca păpurişul,
Pare luna-ntr-adevăr
Că-şi începe secerişul.

Leana seceră şi taie,
Cinge snopii pe mijlòc,
Şi din snopi clădeşte claie,
Cîte cinci, din loc în loc,

Pe cînd Craiul-nou, din cer,
Mai tîrziu, s-a bucurat,
Surioara lui de fier
Argintiu, cum a lucrat.

LA COSIT

Zboară coasa prin trifoi
Şi prin mei, lîngă zăvoi,
C-a ieşit, flăcău vînjos
La cosit, şi Făt-Frumos.

Oacheş, nalt şi lat în spete,
El a luat-o pe-ndelete,
Şi-n răstimpuri, trei minute,
Bate coasa şi-o ascute.

Cosînzeana, care-i gazda,
Rîde cum întinde brazda,
Retezînd trifoiul, meiul,
Parcă scrisă cu condeiul.

Cînd cositul l-a sfîrşit,
Cîmpul pare împletit,
Ca o scoarţă verde-n dungi,
Şi urzit pe fire lungi,
Cu izvod, din loc în loc,
Floarea macului, de foc.

Şi zăvoiul tot miroase
A izvor şi tiparoase.

URARE LA NUNTAŞI

O urare strămoşească:
Spune-i vieţii să trăiască.
Dreaptă-i spusa şi povaţa:
Nu-i nimic gingàş ca viaţa.

Să trăiască mirii noi
Viaţă lungă amîndoi;
El frumos şi ea frumoasă,
Două fire de mătasă
Să-mpletească voia bună
Cu nădejdile-mpreună.

Timpul să le fie plin
Ca o butie de vin.
Să le stea noroacele
La toate soroacele,
În toate ogoarele
Să le fie soarele.

Ceasurile să le fie
Boabe dulci de razachie,
Şi necazul bucurie.

Dragostea tot viață este,
Toată-n cîntec și poveste,
Și nici Dumnezeu nu are
Mai bun lucru și mai mare.

Miri, părinți, nuntași, primiți
Toți urarea: Să trăiți!

MÎNGÎIERI

Luna toată a postit.
Lucru bine întocmit.
Că-i fiertură, că-i catrință
Cere cuget și credință.

Numai că, la socoteală,
Stă cîrligul la-ndoială.
Pune-un ochi ce nu se cade,
Sau adaosul îl scade.

Un călcîi la un carîmb
A ieșit la urmă strîmb.
Orice faci, oricum ai drege,
Timpu-i scurt, n-ai cum alege.

Lîna, barem, asta are,
Se mai lasă la purtare.

DE AJUN

Darurile-o să le-aducă
Un unchiaş, ori o nălucă,
Vîrcolacul, pasămite. . .
Cum îi voia cui trimite.

Prin vîrteje de zăpadă
Moş Crăciunii vin grămadă
Şi se despărţesc într-o
Scorbură, care-ncotro.

« Să trăieşti! » îşi zice baba,
Că e gata toată treaba.
Vrînd să cînte,-o-njunghie
Vremea într-o unghie.

Dar a cam uitat ce ştie
Şi-o ia lin pe psaltichie.

VISCOLUL

Iată, iarna vine albă,
Sunînd țurțurii din salbă,
În odăjdii și stihare,
A venit mîngîietoare.
Și o văd cum își agață
Ciucurii-n pridvor de ghiață,
Cum îmi pune noaptea-n geam
Flori de care vara n-am,
Și le coase
Cu mătase.
Așternută cu peșchire
Și tăceri de mînăstire,
Prin livadă-mi lasă dar
Policandre de cleștar,
Cu un roi aprins în ele
De scîntei și de mărgele.

Vai de păcatele mele,
Astăzi pare să mă-nșele!
Vai de noi, ce vînt cumplit!
Zece zile-a viscolit,
Zece nopți ne-a zguduit.
Zece nopți și zece zile
Huruiau mii de tocile,
Ascuțind, printre nămeți,
Suliți, săbii și săgeți,

Că Vicleanul e cu noi,
Fără veste, în război.
Zimbrii-n turme, herghelii,
Se-alungau peste cîmpii,
Armăsarii-n lumea largă
Călcau Dunărea s-o spargă,
Cu cirezile năuci,
Speriate de năluci,
Năvălind să se afunde,
Aiurite, în neunde.
Bărăganu-i, între zări,
Coame, coarne și spinări.
De harapnice și bice
Bolțile stăteau să pice,
Și în huiet și urale
Stîlpii lor să se prăvale.

S-a strîns haosul să urle
Tobe, buciume și surle.
Șesul crește, ceas cu ceas.
Nici un sat n-a mai rămas.
Unde-s turlele, că nu-s?
Unde-s crucile de sus?
Din biserica-ngropată
Numai una se arată,
Ca-ntr-un cimitir pustiu,
Mai e om pe lume viu?
Casa noastră, ca o moară,
Face zoană de săcară
Și tărîțe de zăpadă,
Valvîrtej, grămezi-grămadă.
Au pierit de mult și stupii.
Au ieșit în haite lupii,
De flămînzi, cu ochii-aprinși.
Au mîncat și cîțiva inși.

Cîți au fost? La-nvălmășeală
Nu se ține socoteală.
Cine ține morții minte?
Au găsit încălțăminte,
Și-n ciubote cîte-o labă.
S-a pierdut și-o biată babă.
De atunci lipsesc de-acasă
Un paroh și-o preoteasă.
Haita i-a mîncat, socot,
Cu cojoc cu păr cu tot.
Giulgiul alb, pînă departe,-i
Presărat cu àripi moarte,
Pițigoi și pitulici,
Noduri parcă de panglìci.
Ne-a murit lîngă fereastră
Și o pasăre albastră,
Fără să cunoaștem daca
Ne-a cerut culcuș, săraca.

BABA-N SAT

Baba-n sat face minuni,
Că descîntă cu cărbuni,
Doi cărbuni și trei minciuni.
De-orișice păs, de-orișice doare,
De măsele, de lingoare,
E atotvindecătoare.

Toate poate, și le știe,
Dînd cu bobii-n farfurie.
Cu o vrajă bombănită,
Cînd însoară, cînd mărită,
Și dezleagă și desparte,
De aproape, de departe.
Numai pentru om sărac
N-are timp și n-are leac.
De la el n-ai ce să iei
Nici pentru cocoașa ei.

CÎNTARE OMULUI

UMBRA

Te urmăresc prin veacuri, prin vîrste și milenii,
Încă de cînd spinarea ți-o-ncovoiai pe brînci,
Cînd, speriat și singur, tîrîș printre vedenii,
Umblai numai să cauți culcuș sau să mănînci.

Însoțitoare mută-n odihnă și mișcare
Și copie leită, croită pe tipar,
Ne-nghesuiam alături, ciuliți în ascultare,
La pasu-n frunze-al fiarei flămînde, greu și rar.

Ascunși prin gropi și scorburi, alăturea de tine,
Tu nu știai că sîntem într-unul singur doi,
Împreunați pe viață din două firi străine
Prin șubreda urzeală de aer dintre noi.

Sînt umbra ta, de-a pururi de om nedespărțită,
Cu linia schițată aceeaș de contur,
Pe pulberea fierbinte și-n cremenea tocită,
Ca un păianjen negru ce-ți umblă împrejur.

Sînt petecul de noapte, dat ție din născare,
Și ies și intru-n tine în zori și în amurg.
Din mine vii și-n mine te-ntorci, în bezna mare,
Firimițată-n oameni și-n zilele ce curg.

În mine-i scris destinul cu slove nevăzute.
Ghicește-ți-l, să-l afli, de-ți este plin sau gol.
Țîțînele zidite alunecă tăcute,
De-abia lăsînd să treacă un fum, ca un simbol.

NICI O SILABĂ⸗NTREAGĂ

Nici o silabă⸗ntreagă nu se rostea pe lume,
Căci nu⸗ți găsiseși graiul legat și priceput,
N⸗aveai nici loc, nici țară, nici neam
și nici un nume;
Din vremi de vremi fuseseși gîngàv,
pribeag și mut.

Era, șoptește Cartea, la început Cuvîntul,
Purtîndu⸗se pe ape, ca negura, răzleț;
De se⸗auzea un tropot, cuvîntul era vîntul,
Călare pe vecie și veșnic călăreț.

În ceasul ultim, umbra din lume se va strînge
Din sufletele toate, la timp necunoscut,
Din oamenii cu àripi, din oamenii de sînge,
În negura⸗ntocmită din nou de la⸗nceput.

Vor mai rămîne însă, în noaptea adunată,
În peștera adîncă a haosului semn
Despre ce⸗au fost puterea și lupta de⸗altădată?
Măcar o amintire, măcar crestată⸗n lemn?

Măcar cît mai adie în unda călătoare,
Fără să simtă-n zarea, închisă din apus
Cu porți de fier strîmptate, cu munți și stăvilare,
Măcar cît oglindirea arțarilor de sus?

Din plămădirea nouă a zmîrcului cu ceața
Se va stîrni, pesemne, fierbinte, iarăș viața.

PÎNĂ ATUNCI

Pînă-n sfîrşit, să nu uiţi măreaţa sărbătoare,
Cînd te-ai sculat din pulberi deodată în picioare.
Privirea ta tîrîşă şi-mpiedicată-n tină
Primi din depărtare întîia ei lumină,
Şi-odată dezlegată de mîl şi de ţărînă,
Ajunse scrutătoare, senină şi stăpînă.
Erai o rădăcină şi nici de-abia un trunchi:
Ai smuls-o de sub tine şi-ai frînt-o pe genunchi,
Şi slobod de osînda de rob încremenit
Te-ai desfăcut de locul osîndei şi-ai pornit,
Şi cumpănit pe cîte o talpă şi-un călcîi,
Ai fost pe verticala înnaltă cel dintîi.
Îţi ridicaseşi capul de jos, chemat de soare,
Şi începu îndată şi cugetul să-ţi zboare.
Tu ţi-ai învins pămîntul, mormîntul şi destinul.

Se învinsese omul neaşteptat, străinul.

ÎMPLINIRE

Dezvăluiși deodată ce nu știai de jos
Și ai văzut pămîntul întins că e frumos,
Din asfințitul palid, boltit spre răsărit,
Întîia oară cerul de-a lungul l-ai zărit.
Lua față adîncimea și, nouă, toată firea
Îți arăta deasupra și-n jur nemărginirea.
Dar înnălțat în slavă, subt cingătoarea frunții
Ți se făcură netezi și mici, pitiți, și munții,
Căci văzul are harul și voia de la soare
Ca tot ce întîlnește să scadă și scoboare.
Ridică-ți numai ochii puțin, ca un lăstun,
Că piscurile înseși descresc și se supun.
Ai biruit țărîna și-ai rupt împletitura.
Nu-ți mai cătai merindea tîrîș, pe brînci,
cu gura,
Ca viezurii și șerpii, orbește și flămînd,
Cînd te-arătai o clipă și te-ascundeai curînd.
Fuseseși blestemat
Să zaci în neputință, de-a pururea culcat.
Dar chinuit de rîvna de-a fi, muncit de jind,
Miracolul trezirii l-ai săvîrșit voind.
Ți-ai depărtat pămîntul de buze la picioare,
Slujit de-aci nainte de mîinile ușoare.

LA STELE

Dacă ce spune Cartea, din vechi, e-adevărat,
Că ieși din frămîntarea țărînii cu scuipat,
Batjocura-i plătită cu vîrf și răzbunată.
Nu trebuia să cugeți, tu, vierme, niciodată.
Atoatefăcătorul de rîpi și de izvoare
În temnița ființei te-a-nchis între zăvoare.
Tu trebuia să suferi, să rabzi cumplita lege,
Că omul, ca și piatra, stă sterp și nu-nțelege;
Că într-o trebuință și alta, de jivină,
Să nu-ți răzbească firea, din pîntec la lumină,
Să fii o burtă numai, un zgîrci care se-aruncă,
Și să asculți orbește de streche, la poruncă.
Să-ți amăgești mîhnirea și dorul de-a pricepe
Cu ce-are armăsarul mai crîncen între iepe.
Adevăratul lumii avînt de început
Porni din ziua-n care, trezit, ai priceput.
Cel ce făcuse lumea, Iehòva sau Satan,
Nu prevăzuse mintea și-n minte un dușman.
A scăpărat un fulger din caznă și-ntîmplare
Și fu decît și stînca și legile mai tare.
De vreme ce modelul putuse-ntreg să scape,
Nesfîșiat de fiare, nemistuit de ape,
De-acu pășește ager că ți-a ajuns totuna
De te-or găsi mînia și prigoni furtuna
Și trăsnetul și marea, și crivățul, să piei;
Te vei lupta prin timpuri cu zeci de dumnezei,
Îngrămădiți pe tine și poruncindu-ți: «Crede!»,
Să-ți fure giuvaerul ascuns, ce nu se vede.

Într-un avînt sălbatic te-ai dus pînă la stele
Şi te-ai întors, aprinsă, cu una dintre ele.
Că mîna îţi arsese cu care-ai scormonit
În jarul alb din cîmpul de sus, eşti răsplătit.
Ai pus-o să răsară, să-ţi ardă-n vatra goală.
A fost, biruitoare, întîia ta răscoală.

FLACĂRA PĂZITĂ

La flacăra, păzită să nu ți-o fure vîntul,
Te ispitea comoara ce ți-o dădea pămîntul.
Ascunsă-ntr-o firidă de piatră și-ncuiată,
Ea trebuia scobită adînc și dezgropată,
Și àpoi fiecărei frînturi de giuvaer
Să-i spargi era nevoie și doagele de fier.
Îți trebuia răbdare, credință și putere,
Să-nlături așternutul de pături de mistere.
Dar cum să smulgi comoara pe care-ai flămînzit
Tăcerii cetluite cu lespezi de granit?
Și cum putea clădirea veciei s-o răstoarne
Plăpînda ta făptură, de-abia-nchegată-n carne,
Cînd tainele și somnul lăuntrice, vecine,
Se prelungeau din ocna pămîntului și-n tine?
Era întîi nevoie să te pătrunzi că nu
Le bìrui neclintirea, de nu te-nvingi și tu.

NĂSCOCITORUL

Ai născocit pe-ncetul uneltele, cu care
Ţi s-a făcut mai dîrză voinţa şi mai tare.
Cînd te crezuseşi tocmai mai şubred
şi mai mic,
Atunci ţi-ajunse braţul molatec mai voinic.
Tot căutînd zadarnic şi încercînd aiurea,
Ai născocit tăişul, cuţitul şi securea.
Vicleanul fierăstrău,
Tovarăşul şi şoarecele tău,
Care-şi strecoară firul ca luciul de oglinzi
În curmeziş, prin codri, şi îi despică grinzi,
Şi secera pe care, în àrşiţă, Măria
O duce-ncovoiată cît ţine-n zări Tăria.
Venise de cu noaptea, cu luna prinsă-n plopi,
Şi se întoarce seara pe carul nalt de snopi.
Ai născocit odată
Şi o nimica toată,
Cît ghimpele, săracul,
De mic şi iute: acul;
Şi harnicul nimica, vioi ca o lăcustă,
Se-nghesuie şi-aleargă pe marginea îngustă
Şi-mbracă omenirea de miile de ani:
O sculă genială, cinci ace la doi bani.
Ai născocit şi aţa, mătasea de păianjen,
Cu care coase acul pe Gange şi Teleajen.
Ai născocit făina şi pîinea tuturor,
Ca să ajungi de pîine gonit şi cerşetor,
Crîmpeiule de viaţă, un rob, un muritor.

În petecu-ți de țară, împotmolit, sfruntata
Și îndrăzneața minte a născocit și roata;
Nu mai socot burghiul, cazmaua sau lopata,
Frînghia, sîrma, lanțul, cu care, prins de legi,
Ai izbutit cătușa de fluiere să-ți legi.
Ai născocit și luntrea, să umbli pe ghicite,
Și-n marea cu talaze și valuri răzvrătite.
Primejdia te cere și-o cauți, orișiunde
Ghicești că te pîndește și bănui că se-ascunde.

PE DRUM

De-atunci încoace, focul străin a fost să-nceapă
O vîrstă hotărîtă în țara ta de apă.
Ai logodit văpaia cu apele-n vîltoare,
Să mîne sumedenii de mori și de cuptoare.
Atunci, întîiaș dată s-a deslușit în fum
Că ți-ai croit nainte și-n slăvi alt rost
și-un drum.
S-a zguduit văzduhul și răsuna și hăul,
Cînd se-auzi ciocanul zdrobind pe muchi ilăul.
Îți trebuiau potcoave la caii prinși de coamă,
Zăbale, lănci și scuturi de fier și de aramă,
Ca să o-nfrunți cu pieptul primejdia-nvoită
Cu ceasul rău, cu vraja și leneșa ispită.
Tu ai rămas de-atuncea-n răspăr și răzvrătit,
De cîte ori stăpînii și vremea te-au mințit.

CHEMAREA ÎNNĂLȚĂRII

Chemarea înnălțării ca spicul se-mplinise.
Tărîmurile toate te așteptau deschise
Și te mutai pe ele în voia ta deplină,
Scăpat de-nțelenirea pe loc și rădăcină.
De-o fire cu țărîna, dar dezlegat de lut,
Ai început o lume din nou de la-nceput.
Strein în pribegie, plăpînd și venetic,
Erai cît o fărîmă de fulg și de nimic,
O coajă de tărîțe, o țandără, o pleavă.
Bălan și gol, făptura parcă-ți era bolnavă.
Fugar, livid ca melcii, bătut de vremuri rele,
Tu singur rămăseseși pe lume gol la piele,
Cel mai gingàș, mai fraged la trup și oropsit;
Doar umbra, drept cămașă, pe piept
nu ți-a lipsit.
Dihănii în cojoace cu ghiare, colți și coarne.
Pîndeau să te răstoarne:
O lingură de sînge într-un plămăd de carne.
Între clădiri de piscuri, pierdute-n culmi
de brumă,
Ivirea ta, Adame, părea să fie-o glumă,
Căci potrivit cu ele și-oriunde te așez
Erai nici cît o boabă de mei ori de orez.
Erai, ca pe-o hlamidă de purpură, o scamă,
Un ac cu borangicul pierdut într-o năframă,
O copcă rătăcită printre frînturi mărunte.
Încă-ncîlcită-n ceață, în cîlți și-n amănunte,
Îți și visa nădejdea, dormind, să puie-n jug

Cu vitele pămîntul, cît e de lung, la plug,
Și se ivi, odată cu omul slobod, munca.
Din pravila ei aspră, el își făcu porunca
De fiecare clipă, simțind întîi, cu frică,
În el nebănuite puteri că se ridică.

EU, UMBRA

La gaura veciei, simțindu-te de mult,
Am stat ascunsă vremuri, ca mîța, să ascult.
În curcubeie negre, de nopți, te-am așteptat.
Scularea din puzderii s-a săvîrșit treptat.
Te-ai dezlipit din umeri și, răzimat pe coate,
Văzuși că ridicarea pe șale nu se poate.
Ai încercat sucirea înceată, pe șezut,
Din răsputerea caznei cu brînciul, și-ai căzut.
Te-ai tăvălit pe pietre ca șarpele rănit.
Nu ți-a slăbit nădejdea. Mereu te-ai prăbușit.
N-o să mai uit nici lupta cu sine-ți, nici această,
În cerc de orizonturi imens, cîmpie vastă.
În mijlocul ei, omul vedeai cum strîns se zbate
Încăierat cu umbra lui în singurătate.
Tăcerea își oprise și suflul și-aștepta:
Va birui pămîntul, sau zvîrcolirea ta?
Secunda, numai una-n vecie, o clipită,
Va hotărî să bată, sunată sau dogită.
Izbînda, dacă sorții n-o fură s-o ascundă,
Atîrnă-n întregime de-o parte de secundă.
Îl vezi, căzut în trîntă, că iar zvîcnește drept?
S-ar zice că e-n luptă cu cerul, piept la piept.
Se răscolește fierea, adînc, în măruntaie,
S-a mai muncit și rupe-ncleștarea, se-ncovoaie,
Și ocrotindu-și sînul cu palma, și rărunchii,
Se frîng din nou și iarăș i s-au deschis genunchii.
Așa e înnălțarea, și prețul se plătește
Cu chin și suferință și slavă, omenește.

MÎNA LUI

Ia uită-te acuma la mîna lui, făcută
Pe flaut, pe cimpoi și alăută.
E-o floare. Vîră-ți fața în ea și ai să bei
Mireasmă, amintire și vis din palma ei.
Ea știe să mîngîie, să vindece, s-alinte,
O strîngere, o dată, o ține-o viață minte.
E mută cînd vorbește tăcut, ca o pecete
C-un crin săpat în mijloc și litere secrete.
Făgăduiește-o dată, trecînd pe lîngă tine:
Făgăduința-i sfîntă și-atunci cînd nu și-o ține.
De cîte ori o viață întreagă nu se-ngînă,
Mîhnită, printre lacrimi, cu-o strîngere
de mînă?
Și cîte visuri, cîte și vieți nu au pierit,
În suflet cu inelul părut făgăduit?
Pe dinafară, viața are puteri să-ndemne,
Pe dedesubt urzită între tăceri și semne.
Cotoarele legate cu aur vor să spuie
Ce țin cuprins în scoarțe, și-un gînd
cum se descuie,
Dar fiecare titlu-i crestat pe-o carte-nchisă
Cu lacăte, cu cheia știrbită, cînd e scrisă.

SĂ ȚI-O SĂRUT

Ți-o-ntorc pe dos și față și nu mă pot supune
Să cred că floarea asta, ce-o țiu, nu-i o minune.
O-asemănam cu-o floare, dar seamănă cu-o stea.
Cînd ai furat-o poate, din locul ei, cîndva,
Pe drum, la pogorîre, din ceruri, din zenit,
Te-a furnicat cu haruri și ți s-a-ntipărit.
Că mă smeresc să cuget e lucru de crezut.
Dă-mi fiecare deget, din cinci, să ți-l sărut,
Și ție, fată zveltă, care-nvîrtești în aer,
Ca o sfîrlează, fusul pe firul tors din caer,
Și ție, străduitul cu palma grea și tare,
Cu ele îmbrăcate, de fier, ca-n degetare.
Gîndește mintea, zicu-mi, dar ce-ar putea să facă
Fără gîndirea mîinii, închisă și săracă?
În scoica ei lipită și-ar duce în zadar,
Pe funduri, strălucitul curat mărgăritar.
O scrie slova mîna și e nemuritoare,
Pe cît vor fi mai multe și veacuri viitoare.
Și ochii plîng, dar plînge și mai adînc vioara,
Că plînge mîna-n coarda oftată, surioara!
Și meșterul Manole visa o mînăstire,
Dar cine-a scos-o vie din moarta-nchipuire?
Cinci degete-ale dreptei cu cinci din mîna stîngă
Putuseră s-o-nnalțe și-ursitele să-nfrîngă;
Aceleași mîini și brațe care-au cioplit în stîncă
Și Sfinxul, păzitorul nisipurilor încă.
Îl vezi în dreptul lunii? pe creștetele lui
S-a ridicat părechea de lei cu patru pui.

A, E, I, O, U

Să fac numărătoare.
Deschide palma-ntreagă. Dă-mi degetul cel mare.
Din celelalte patru, mai depărtat și sprinten
Și înfrățit cu ele, stă-n lături ca un pinten.
Cînd au cuprins de coadă securea ș-o-ncîrligă,
Se-ntoarce și le-ncinge, făcîndu-le verigă.
Îi zicem deget mare, dar nu că e mai mare,
Ci pentru că le ține supuse-n ascultare.
El poartă-nsărcinarea, ca și căutătura,
Să-nfățișeze omul întreg și semnătura.
Din sumedenii multe, de capete, nici el,
Nici chipul nu-s pe lume de două ori la fel.
De nu-nvățau să scrie, strămoșul și bunicul,
Ei iscăleau hrisovul cu-acela, cu buricul.
Al doìlea din mînă e degetul ce-arată
Menirea de poruncă și pîra-n judecată.
Deosibește-n gloată, amenință și ceartă.
A scos în privelìște greșeala sau o iartă.
Cel din mijlòc e martor nepăsător și poate
Să le ajute leneș pe celelalte toate.
E rece, întîrzìe, pripelile-l ajung
Mai potolite, n-are voință și-i mai lung,
Și, dezlegat de suflet și minte, are-nvăț
Să stea ca-ntre umbrele și pălării un băț.
Al patrulea iubește, părtaș la o solie
Să aibă logodita fecioară de soție.
Prinos de închinare la frumusețea smeadă,
El poartă o cătușe de aur drept dovadă.

La licărul din deget răspunde-n ochi scînteia
Pe care-au scăpărat-o surîsul şi femeia.
Al cincilea, gingàşul, mai micul, stă la coadă,
Smerit că n-are cine să caute să-l vadă.
Uitat cu cartea-n poală, vîrît în foi, pieziş,
I-ar strînge moale vîrful rapsodul pe furiş.
Mai are-o-nsărcinare de numai frumuseţe:
Cînd îţi ciocneşti paharul la nunţi să se răsfeţe.
Mîngîie-se piticul cu unghia de ceară,
Ca solzul de plătică, de lin şi albişoară,
Că primăvara-i pune, primit pe un fuior,
Cel mai aprins şi galeş inel de mărţişor.

ADAME

Atît e numai mîna, de apucat și dus?
Nu. Ea-ntărește graiul și spune ce-ai fi spus,
Mai limpede, și vorbe de nu ți-au mai rămas
Ori n-ai, grăiește mîna cuvîntul fără glas.
Că gestul, în tăcere, acoperă și are
Aceleași înțelesuri la sute de popoare.
S-ar fi ales de tine ceva, Adame, ciung?
Ai fi putut răzbate un drum atît de lung,
Dacă-ți lipsea, din toate, un simț, neprihănitul
Cercetător ușure și ager, pipăitul?

DAR OCHII TĂI ?

Dar ochii tăi? Albaştri, verzi, negri sau căprii
Zălog a nu se ştie ce mute mărturii.
Cîte stihii senine adînc se zbuciumară,
Ca să-ţi răsară limpezi icoanele de-afară?
Ce gînd, în ce cuvinte, s-a-nvrednicit a spune
Cum s-a ivit din sînge uimita lor minune?
Prin ce minuni ciudate şi zămisliri încete
S-a săvîrşit în sîmburi asemenea scumpete?
În pleoape, ca petala de floare de gutui,
E un smarald şi nu e, e de safir şi nu-i.
E bîlbîirea noastră în stare să mai ştie
Ce amintiri de noapte, rămase din Tărie,
Căzînd pe-o dîră lungă, de aur, dintre stele,
S-au închegat la tine în două peruzele,
Domniţă-al cărei zîmbet mă tulbură şi-nghiaţă?
Îţi pîlpîie-n privire şi-un vînăt fir de ceaţă.
E depărtare multă la zmalţul ei cu ape,
Deşi ţi-e frumuseţea de salcie aproape.
Ascultă, ce nu-mi poate închipuirea crede
E că bijuteria cu pleoape calde, vede.
Auzi? Pricepi? Să poată vedea un mădular?
Atunci, nu-i vorba numai de trupuri, ci de har,
De o văpaie alta, de-o voie, de-o dogoare,
Ce vine şi se duce, făclie călătoare.
De ce a plîns smaraldul la şoapta în andante
A scripcii, două lacrimi în două diamante?
Pricepe. Nu ştiu dacă, prostită de cuvinte,
Mai are lucrul ăsta loc să ne-ncapă-n minte.

De-asemenea, și mintea, nu-mi pare, omenește,
Un bolovan de cocă și oase că gîndește.
Cum? trupul, de la sine, țărînă și argilă,
Să știe ce-i sfială sau dragoste și milă?
Des umilit de-atîtea-ntrebări și gînduri grele,
Te-ai despărțit în « simțuri » ca să te scapi de ele.
E treaba lor că gustă, aud sau că miròs,
Sînt cinci, nu-i numai unul, de-ajuns și de prisos.
Nu e ceva-ntre ele? Numai miros și limbă?
Ce-o fi, ce nu,-ndoiala și taina nu se schimbă.
Ce ne mai batem capul să-l facem ghicitor?
Nu le lăsăm mai bine pe toate-n seama lor?
Împins în îmbulzeala tăcerilor depline,
Zic zvăpăiat în ele: Eu, Mie, Meu și Mine.
Odată cu sideful gingiilor stricate,
Eu mi-am pierdut naiva dintîi virginitate.

MAI SUS

Astîmpărată foamea şi ispăşită truda,
Un neastîmpăr altul îţi inteţise ciuda.
Simţindu-ţi isteţimea, năvalnică să-nveţe,
Ea se-ncepea-ntristată şi se sfîrşea-n tristeţe.
Umblai să ştii ce tace şi ce nu se arată,
Aproape-nchipuite prin ceaţă cîteodată.
Răzbirea la lumină nu-ţi mai era de-ajuns,
După ce-ai stat ca lupii şi iepurii ascuns.
Rîvneai mai sus cu mintea decît era datoare
Zvîcnirea unei schiţe, făcută de-ncercare.
Te tulbura năluca trecînd, ţi-era urît
Ca unui fără vlagă oştean posomorît.
În liniştea făpturii erai neliniştit,
Uitîndu-te cocorii că zboară-n asfinţit.
Deşì trezit şi slobod, te frămîntai că ţi-s
Şi zilele-ncîlcite în restul unui vis.
De àltfel, mărginirea-n vremelnica durată
Îţi e de-atunci rămasă şi astăzi măsurată.
O zi erai mai ager, şi alta mai amar:
Aveai otravă-n tine, de-atunci, de cărturar.
Trecuse parcă timpul de partea ceealaltă.
Parcă trăiseşi moartea cu viaţa laolaltă.

OM CU OM

Un om fusese-o frunză și numai om cu om
Au izbutit să crească și să se facă pom.
Că moare frunza-n ramuri, puiandră și ușure,
Copacul viețuiește și s-a-nmulțit pădure.
Tu-ți răsplătești ursita de grabnică pieire,
Făcîndu-te, din omul prigoanei, omenire.

COPIL DIN FLORI

Erai o scamă-n haos, plutită la-ntîmplare,
Suflat de-o adiere ca dintr-un puf de floare.
Între-ndoieli trecute, uitări și presimțiri,
Ți s-a-mpletit ursita să ții de două firi.
Cînd ești ce nu fuseseși, cînd pari a fi și tu,
Și nentrerupt te cleatini între «ba da» și «nu».
Încredințare dîrză o zi, și-o zi tăgadă,
În lupta ta cu tine ești unul și-o grămadă.
Acelorași cuvinte le dai alte-nțelesuri,
Eresuri în credință, credință în eresuri,
Și nu e de mirare că ești cum te arăți,
Cusut în lung, din creștet, din două jumătăți.
Căci toate ale tale sînt gemene perechi,
Tălpi două, două brațe, doi ochi, două urechi;
Dar cînd învălmășeala simțirilor te fură,
Ca să le spui trunchiate nu ai decît o gură.
Tu te deschizi ca ușa, lăuntru și-n afară,
Cobori și urci în tine ca printr-un turn o scară.
Ea singură scoboară și suie în spirală,
Ori că o umblă pasul, ori că rămîne goală.
Ești o făptură-ntreagă, te-ntrebi, sau de pripas?
Ai căutat cu șoaptă din ce părinți te-ai tras,
Din oameni, din nenuferi, din șoimi? Într-adevăr,
Tu te găsești cu vremea și semenii-n răspăr.
În viscole și gloată, fugar și dușmănit,
De cîte ori nădejdea de om nu ți-a murit!
De cîte ori n-ai plîns
Și zvîrcolit ca rîma te-ai înnodat și strîns!

Şi te-ai ascunde iarăş. Ţi-e frică? Ţi-e ruşine?
În liniştea, oprită ca un suspin, de cine?
Te scòrmoni toată vremea să afli, să-nţelegi.
Te-ncredinţezi aproape, te răzvrăteşti şi negi.
Îţi mai lipsea din tihnă, în suferinţa minţii,
Să cauţi străbunia şi să-ţi găseşti părinţii.
De tînăr eşti mai vîrstnic, mai trist, ca un bătrîn.
Eu ştiu ce-ţi trebuise de-o vreme: un stăpîn.
Te-ai fi simţind cu tine mai viu şi împăcat
Să te cunoşti odraslă de zmeu sau de-mpărat?
Din ce-mpărat şi-anume din ce împărăţie,
Crezîndu-ţi cuvenită coroana ei şi ţie?
Destoinicia minţii n-ar fi putut să iasă
Decît dintr-o-ntrupare domnească de mireasă?
În ce împărăţie şi-n ce fel de hotare
Stau scaunul şi zmeul cu spada-n cingătoare?
Şi ţi-ai aflat stăpînul şi-obîrşia-n sfîrşit?
Profeţii dintr-o carte, citiţi, te-au lămurit?
Îngenunchiat pribeagul şi dosădit în rugă
Se teme că e slobod şi se doreşte slugă?
Nu-i scris măcar stăpînul ales de voie bună
Şi sluga prietenie să ţie împreună.

NUNTA

Dar șovăind cu gîndul între pămînt și cer,
Te-au prins, pe nesimțite, cătușele de fier
Și lanțurile, jugul și temnița. Mîndria
De-a te simțì de sine ți-o pălmuì robia.
Ieșind din trunchiul tînăr tot ramuri
și-alte ramuri,
Se înmulțise omul în seminții și neamuri;
De o cam dată gloată și àpoi omenire,
Fricoasă-ntîi și àpoi năvalnică-n neștire.
Pînă-n adîncul lumii, prin zări și depărtări,
Se desfăcu pămîntul în granițe și țări,
Și graiul orb ajunse să se prefacă-n limbă,
Iar limba-n limbi mai multe
simțì că i se schimbă;
Căci, dintre taine, legea, din toate cea mai mare,
A vieții,-i frămîntata și veșnica schimbare.
Monotonia moartă a lenei e-ntreruptă
De clocotul iubirii și-al urii, și de luptă.
Curg zilele și vècii, ca apele devale,
Și totul se-nmulțește, crescînd să se prăvale
Și, prăvălit, se iscă din nou, fără hodină,
Mai sus și mai puternic într-alt chip de lumină.
S-a-mpuținat văpaia și,-aproape stinsă, vine
De crește iar vîltoarea, stîrnită de la sine.
Și somnului și nopții le este-adevăratul
Tîlc, a dospi în matcă, fierbintele aluatul,
Ca să-ncolțească plodul și mugurii să dea,
De la stejar la trestii, garoafă și lalea.

E-o nuntă-n toată firea, cu văluri și panglìci,
Cînd stelele-n obroace, pe bolți, se fac mai mici.
Mireasa omenirii și-a țarinii dă pîine
Și lapte, pentru pruncii ivirilor de mîine.

DIN TAINE

O altă taină, limba, nu știe cum răsare
Și cum se zămislește după ținut și soare,
Mai limpede, mai aspră, mai posacă.
De ce nu poate gîndul, ascuns în el, să tacă?
Făptura ei de aer dă floare de lumină
Și are, ca porumbul și volbura, tulpină.
Tăgăduie, ca mintea și trup și căpătîi.
Într-adevăr pribeagă, ce-a fost întîi și-ntîi,
El, Omul? el, Cuvîntul? că limbile-au rămas
Să glăsuiască minții, din cărți, și fără glas.
Făptura de cuvinte, din grai sunat și mută,
Nu are, cercetată, plămadă cunoscută.
E înger, e mireasmă atîta de ușoară,
Că fără vînt, nici àripi, de cum se iscă zboară?
Silește-te mai tare, iubite grămătic,
Să-mi spui, că, pînă astăzi, tu nu mi-ai spus
nimic.

TRUFAŞUL

Babèl au ba,-mpărații lucrară-n lumea-ntreagă,
Ca neam cu neam, alături, să nu mai se-nțeleagă.
Puterea de-mpăcare le-a fost întotdeauna
Fățărnicia, cursa, urzeala și minciuna.
Ca să-și păstreze sceptrul, momîia lor de paie
A-mpins, cinstit, poporul în sînge și-n războaie.
Stăpînul cel mai lacom, fiind și cel mai tare,
Își întindea cruzimea în larg, cotropitoare,
Cu cîrdul lui de ciocli și corbi nemaisătui,
Peste popoare, roabe ca și poporul lui.
Zîzania, otrava, mocnită în afară,
Le-a cuibărit și-n țară,
Şi cînd, clocit o vreme, cocea-ndestul veninul,
Haìn, mințit, poporul își cotropea vecinul.
Trăit într-o trufie de neam și-n ațîțare,
Se ìntețise ura zăcută,-ntre popoare,
Şi ura moștenită, nițel cîte nițel,
Zbucnea în năvălire și măcel.

PRIETENIE

Dar luat vrăjmașul singur, în parte, fiecare,
Era un om ca tine, cu buzele amare.
Tu i-ai ucis un tată, el ți-a ucis un frate,
Din țara prinsă-n flacări pierise jumătate.
Erau zvîrliți în groapă cu morții, și răniții,
De vii, și oropsiții de-ai lor și urgisiții.
Tu n-ai văzut, ca mine, închise de curînd
Și proaspete, mormintele mișcînd.
Ce ți-am făcut eu ție, ce mi-ai făcut tu mie,
Ca țara ta să fie cu-a mea în dușmănie?
Ne pasă, oare, nouă, că domnii-n capitale
Se-ngînă ca dulăii rînjiți și-și dau tîrcoale?
Ni se sporește vlaga, și grîul ni se coace
Mai repede-n războaie decît în timp de pace?
Ca să se piardă urma, cel ce-a intrat să fure
Dă foc și la pădure.
Să ardă codrii, munții și zimbrii-n jar, și cerbii,
Stîrpit în pleșuvia de scrum și colțul ierbii.
Cu pòtera-n potecă, haiducii-odinioară
Știau și să și moară,
Pe cînd stăpînii lumii, de-obîrșie crăiască,
Și sluga tîrîtoare știu numai să trăiască.
Și domnul, ca tîlharul, își întocmește-o lege
A lui, cum o-nțelege.
Deosibirea este că unul o plătește
În ștreang, dar cel cu biciul și legea-mpărățește,
Ascunsă-n ea prin colțuri cotite și-n unghere,
Din care-și trage drepturi, mîndrie și putere.

Căci legea pentru dînsul e dulce, bade-Ioane,
Și numai pentru tine e plină de căpcane.
El poate mii de oameni, în tihnă, să omoare,
Legîndu-și zalhanaua de cîmpul de onoare.

JALE

Deci, mi-ai ucis copiii, și ți-am ucis părinții.
De ce? Fără pedeapsă? De dragul suferinții?
Ne-a luat pe sus cu steaguri, din liniște
și muncă,
De la cazma și pluguri, deodată, o poruncă.
Cu tobele nainte, mergeam ca la paradă,
Cu pajura pe steaguri, o pasăre de pradă.
Încă săraci, noi ceștia, cîrpeam odinioară,
Pe un ștergar cu coadă, ce-aveam și noi,
o cioară,
Și dincolo de Milcov, un cap de bou blajin,
Pe-ntinderea de stambă, pe băț, de un arșin.
Acum, ne lua vultùrul din țarină, cu el
În falduri de mătase, cu ghiara de oțel.
Noi am plecat ca orbii, cu sufletul la gură,
Cîntînd, tot din poruncă, zvîcniri de-ndemn
și ură.
Pe la sfîrșit de vară,
Ne-am întîlnit cu moartea la capătul de țară.
Acum, în locul nostru, oștire cu oștire,
Stau două cimitire.
Din ce-a fost nebunie bolnavă, ne fu scris
Să ne rămîie-n casă tot un coșciug închis.
În fiecare noapte, simțim cu noi în pat
Cîte un mort culcat.
Nou, cimitirul nostru, de-acolo se întinde
Încoace, pretutindeni — și-n suflete, morminte.

Ce-i fi pierdut tu nu știu nici cît se mai cunoaște,
Dar sufletele noastre sînt boltnițe de moaște.
Icoanele-n părete sînt chipuri de părinți
Trecute-n carne veche și palidă de sfinți.
Mai un război de-a surda, pribeag sau într-adins,
Şi vatra ni se sfarmă, și neamul ni s-a stins.

LUPTĂ ŞI RĂZBOI

Tu, pentru stîrpitura cu-o slujbă peste oale,
Iei temniţa şi ocna Prea Înnălţimii Sale,
El caută război.
Războiu-i pentru trîntori, iar lupta-i pentru noi.
Războiul te mînjeşte, dar lupta-i datorie,
Să nu adormi pe-o coajă de pîine şi-o simbrie.
Cumplita răzbunare, dintr-alt război rămasă,
O ia cu el oşteanul şi-o zgîndără acasă,
Pînă-şi încinge spada din nou, cînd se deşteaptă
Mînia potolită, sau dreaptă sau nedreaptă,
Dar aţîţată totuş, în vrajba de străin,
De slugile alese cu leafă şi tain,
De nu se-adună-n voie popor lîngă popor,
Trecînd, la-nverşunare, şi peste hoitul lor,
Atunci, războiul lumii, purtat între nebuni,
Îl vor răbda o dată la cîte şase luni,
Precum i se năzare
Nebunului mai mare,
Şi, secerat de oameni, pămîntul, ca de-o boală,
Va spînzura la urmă,-n văzduhuri, tidvă goală,
Şi nimeni, nicăirea, ce-a fost n-o să mai ştie,
Cînd ţările-ngropate vor fi nişte sicrie.

RÎNDUIALA

Din vremile bătrîne, cinstit, copilăros,
Poporul, blînd, primise pămîntul drept prinos.
Bogata moştenire l-a aşteptat, muncită,
Să-i dea rodire nouă,-nsutită şi-nmiită,
Şi avuţia zestrei sporì îmbelşugată.
Dar iată că mîncăii şireţi se şi arată.
O ceată lenevită-n carîtă şi caleaşcă
Şi strînsă cu limbuţii de seama lor în gaşcă
Au adunat mulţimea cu vorba lor frumoasă
Şi-au colindat tărîmul întreg, din casă-n casă.
Purtau giubea cu blană, găitane şi chenar
Şi galbene mătănii, în mîini, de chihlimbar,
Că neavînd de lucru şi mătăsoşi la piele,
Îşi învîrteau şiragul şi numărau mărgele.
— «Noi sîntem de la Curte şi înţelepţi de casă,
Şi voi sîntèţi poporul şi gloata numeroasă.
Voi sînteţi mulţi, şi carnea vă e bătătorită,
Noi sîntem ce se cheamă, la carte, o *elită*.
Deşì n-am pus spinarea şi ceafa la povară,
Nici sarcina ce-o ducem nu este mai uşoară.
Şi boul cară greul pămîntului, dar cum
Joian nu s-ar abate, nedus de om, din drum?
Cu *hăis* a ţine stînga, şi dreapta lui cu *cea*.
El merge cum pofteşte stăpînul, vrea-nu-vrea.
Vedeţi, se potriveşte cumva despre puteri
De a mîna cireada de boi să fim boieri.
Ce uriaşă vită
Şi-atunci cînd e scopită!

Dar namila cu coarne, tot rumegînd în pace,
Noroc că n-are gustul de-a-mpunsul să se joace.
Că-ntr-altfel o schimbare-n deprinderea tăierii
Ar face bou boierul, și boii-ar fi boierii.
De-i vacă, cine trece o mulge de o vadră.
Ea rabdă, credincioasă la datină și vatră.
De-i bou îi vîri spinarea în jug, și boul trage,
Preamulțumit și gata aproape să se roage.
Doar taurul sfărîmă și stînca; de vițel
Am luat măsuri să-l facem bleg, dulce și mișel.
Grămada asta mare, cuminte, ca să fie
Purtată după voie, e ca o jucărie.
Că un crîmpei de minte cîrmește o cireadă,
Cireada n-are vreme de gîndul ei. Dovadă:
Mai multe mii de vite
Ascultă umilite
Și nu se întărîtă
De un geambaș cu bîtă.
Voi să munciți cu brațul, noi ne muncim
cu mintea,
Și fie cît dovleacul, cît mazărea sau lintea
De mică, mintea duce popoarele nainte
Sau îndărăt. Atîrnă. E minte și e minte.
Le duce cu porunca și voia ei de sus.
De-acolo unde capul, de peste om, e pus.
Noi sîntem mintea, capul, gîndirea, prin urmare,
Și voi preaprețioase, dar totuș mădulare.
Munciți, și fără grijă. Vi-s muncile cam grele,
Dar noi vă stăm alături, lungiți pe canapele.
Avem ori nu dreptate? Răspundeți la-ntrebare. »

Și-a cam codit răspunsul mulțimea, cît se pare.

UN ALTUL ZISE

Un altul zise: — « Oameni, ca să-nțelegeți bine
Tot rostul fără seamăn, ce vi se și cuvine,
Şi noi, tîlmacii legii, ne-am hotărît supuşi
Să ascultăm porunca unei mai mari păpuşi.
Că-i zice Domn sau Rege, Sultan sau Preşedinte,
Totuna e, la urmă: zicală de cuvinte.
El dă dintr-o sprînceană, l-am și-nțeles, că-l ştiu,
Fie că-i cu coroană, tichie sau chipiu,
Și voia lui de pace
Sau de război e lege, că vrea sau se preface.»
Atunci, se arătară cinci inși ca de argint,
Cu mîna-ncîrligată în sus, blagoslovind,
Ca niște uriașe burdufe de cimpoaie
N-ar fi putut din șale nicicum să se-ncovoaie,
Ca să dezlege, — zice Iordanul din pustie, —
Curelele opincii Celui ce va să vie.
Neîmbrăcați în piele de capră, groși în fuste
Și burți, dădeau dovadă că nu mîncau lăcuste,
Ca omul sihăstriei, naintemergătorul
Ioan Botezătorul.
Cu foalele lăsate sta otova piciorul.
Pe frunți purtau cunună cu fund, ca de tingire,
Sticlind din diamante, smaralde și safire.
Veneau sunînd cădelniți în jurul lor și alții,
Un cor de glasuri, psalții.

— « Noi sîntem totdeauna cu orice stăpînire
Și-o legănăm cu stihuri cîntate din psaltire,
Creștinii cu creștinii, păgînii cu păgînii,
Că Dumnezeu ne-alege să ne-ascultăm stăpînii. »

Ieșea șoptit un murmur, din pîlc, o rugăciune:
« Deșertăciune-s toate, sîntèm deșertăciune. . .
Nu-ți bizuì nădejdea de mîine niciodată
Pe zilele, ca zoana și pleava vînturată. . .
În gemete și plînset ne trecem, și-n povară. . .
Nu adunați în viață durerilor comoară.
Comoara voastră-i strînsă în cer și, după moarte,
Cel ce cunoaște toate vă cheamă și v-o-mparte. . .
Iubiți-vă mai-marii și-i ascultați. . . Veniți
Și-ngenunchiați la tronul aleșilor, zmeriți. . .
Sîntèți flămînzi desculții și goii? Un sătul
Nu are ce v-aștepta, pe voi, mai îndestul.
Uitați-vă-n văzduhuri cum cele zburătoare
Nu se-ngrijesc de hrană și-o au cu-mbelșugare. . .
Și cine-i înveștmîntă pe crini împărătește?
Izvoarele și unda lor cine le păzește?. . .
Răbdați cu bucurie mucènie și chin,
Prigoană, nedreptate, batjocură. . . Amin. »

TEMEIUL NI-I FRĂŢIA

Frăţia ni-i temeiul,
V-o spunem mai cu seamă cu condeiul,
Că scrisul şi hîrtia ţin locul, pe curat,
Şi-al omului de-alt'dată, de-acum numerotat.
Cît ne-am trudit cu glasul, socot că bănuiţi,
Să vă-nnălţăm în rîndul de oameni fericiţi.
Fiindcă-ncepeţi viaţa din nou cu noi în frunte,
Să ţinem socoteala şi-a trebilor mărunte.
Ce faceţi voi cu-atîta întindere de ţară?
V-ajunge cîtă sapa şi plugul cîtă ară.
Bucata de ţărînă pe care-aţi semăna
N-ar fi nici trebuinţă să zici « e-a mea », « e-a ta ».
De fapt, întreg pămîntul e-al nostru,-al tuturor,
De vreme ce frăţeşte trăim pentru popor.
Îl împărţim cu vorba de-a latul pe hotare.
Cu cît mai mare-i rangul, şi-ntindere mai mare.
De pildă, pentru Vodă şi seminţiei sale
Le-am pregătit mai multe moşii de deal şi vale
Şi şesuri, munţi şi codri, cărbune şi ţiţei,
Făr-a uita la daruri nici lista de căţei;
Un ţărm şi-un cot de mare,
Ca să clădim pe piatră castele cu pridvoare,
Conace şi palate, grădini pentru stăpîne,
Cu mori, cirezi şi turme şi herghelii şi stîne.
Familia-nmulţită cu prinţi şi principese,
Că naşterile-s multe, în şiruri lungi şi dese,
La unchi, mătuşi, cumnate, surori, nepoţi şi veri,
Şi alte rubedenii de mîine, de-azi, de ieri,

Se cade fiecare, în vîrstă și sugaci,
Să aibă cîte-o țară cu vii și-un cîmp cu vaci,
O fabrică de zestre și pivnițele sale;
Să iasă, din ce curge și pică mult, parale.
Să facem, cuvenite la gineri și nepoate,
Din optzeci de județe, optzeci de principate.
O dinastie nouă se-ncheagă pe-ndelete,
Băieți cîteva rînduri și cîteva de fete,
Și nu e trebuință, născuți de-aceeaș mamă,
Să semene cu tatăl, dac-ai băgat de seamă.
Ba nu e nici nevoie să știe să vorbească,
Așa-zicînd, vreo limbă, de pildă, plugărească.
Pentru coșar și vite, cu două-trei, streine,
Ajung să se-nțeleagă cu voi destul de bine.
Că tălmăcirea-n aur a limbii și venitul
Ei le pricep îndată, măcar cu pipăitul.
De-altminteri, cîrmuirea și bunii ei cîrmaci
Se îngrijesc să aibă cît mai cuminți tîlmaci.
La urma urmei, domnii pot face o ispravă
De prinți, chiar dacă limba li-i groasă
și gîngàvă.
În parcuri ocolite cu ghimpi, de vînătoare,
Vom strînge-ntre zăplaze fazani și căprioare;
Să le avem de-a gata, închise ca-ntr-o cușcă.
Te-apucă dorul nobil și patima de pușcă
Și ai la îndemînă vînaturile grase,
Fără să-ți bage frica și tremurul în oase,
Sălbătăciunea-n codru prin vînt că te miroase.
Primejdia-i ferită, să-ți iasă-n drum un țap
Și să te-arunce-n rîpă, de-a dura, peste cap.
Ne place ciuta blîndă, copilă și zglobie,
Să o vedem întinsă, cu ochii-n agonie.
Vînatul, ca și omul, împrejmuit cu legi,
Îl ai cînd vrei și sigur și poți să ți-l alegi.

A MAI TRECUT O VREME

Şi-a mai trecut o vreme, şi zeci de vremi,
şi sute
Şi mii de vremi, pe număr, în şir, nemaiştiute.
Puterea-nscăunată a stăpînit cu jugul
Popoarele, pămîntul, gîndirea şi belşugul.
N-ajunse-n luptă omul să biruiască firea
Că trebuì să intre-n război cu stăpînirea.
De cum păşeşte insul din treapta lui afară
Nu mai e om ca tine, ci se preface-n fiară,
Şi ins pe ins apasă îndată ce se suie,
Şi-l răstigneşte-n cuie,
Şi neamuri şi popoare şi mii de ani, întregi,
Au fost ţinute-n lanţuri de slugi de regi şi regi.
Un rege ce se cheamă în cronici Rege-Soare
Sta-n sfaturi cu şezutul sub tron pe o căldare.
Pe gaura din fund
Răspunsul Maiestăţii se desluşea rotund.
Curtenii ascultîndu-l din două voci odată,
Una ieşea vorbită, şi cealaltă cîntată.
Curtenilor de viţă li-i nasul surd şi mut:
Nici oala, nici răsuflul din vînturi nu le put.
Prea măguliţi în sine şi fericiţi să intre,
Ei află ce gîndeşte stăpînul şi din vintre.
De-altfèl întotdeauna şi-ncins cu chiparoase
Şi crini, un tron miroase
A stîrv, a murdărie, avutul strîns porceşte
Îi dă trufie celui ce, prost, te porunceşte.

Ohabnicele bunuri din danii și din òcini
Ajunseră să scoată duhori de grajd și cocini,
Și s-a întins leșinul și putreda duhoare
De le-a răbdat în suflet și cuget fiecare,
Un timp, cîteva timpuri. Mocirla adunase
Din loc în loc, să zacă, lăturile spumoase.
O dîră de mocirle legase între ele
Tărîmurile-nchise, palate și castele.
Puroaiele umflate, hrănite zmîrc cu zmîrc,
Au copt buboiul negru, înmugurit cu sfîrc,
Și-atunci, din țară-n țară,
Buboaiele, atinse de ac și foc, crăpară.

A FOST O NOAPTE OARBĂ

A fost o noapte oarbă, cu luna-n ceruri lipsă.
Stăpînii-și amintiră, treziți, de-Apocalipsă.
Cetăți, orașe, cuiburi de lene și păcate
S-au zguduit deodată, răsturnate.
Ospețele-n furtună, zburate de vîrtej,
Opriră dumicații-n gingie și gîtlej.
Amestecați cu cioburi, stăpînilor, subt mese,
Li se trezea beția de prinți și de prințese.
Un urlet, ca de mare-n răzvrătire.
Lințoliul gros al morții-ncepu să se deșire.
Irumptă, omenirea din ghizduri și zăgaze
Isca vîltori, prăpăstii și piscuri de talaze.
S-au prăbușit în haos statuile, pe rînd,
Cu slava lor de idoli, de piatră și pămînt.
I se părea lui Vodă că doarme și visează.
Beția lui de noapte se pomenise trează.
În gloata răzvrătită, puhoi ca de catarge,
O negură se-ngroașă, o negură se sparge.
El vede ce nu vede și ce i se năzare:
Un uriaș cu-o falcă aprinsă intră-n zare.
E-adevărat, e-aievea, e răscoală.
Îl caută norodul: împărăția-i goală,
Și una după alta i-s ușile-ncuiate.
Le-a sfărîmat pe toate
Și într-a doua sută cămară dărîmată
Răscoala dă de Vodă pitit într-o privată. . .

Cînd cumpăna răbdării, Măria Ta, se frînge,
O ciutură-i de lacrimi și-o ciutură-i de sînge.

CEL CE GÎNDEȘTE SINGUR

Cel ce gîndește singur și scormone lumina
A dat o viață nouă și-un om de fier, mașina,
Ființă zămislită cu gîndul și visarea,
Nenchipuit mai tare ca brațul și spinarea.
Cu ea brăzdezi pămîntul în lung și lat și sameni,
Și una ține locul la mii și mii de oameni.
Topitorii, cuptoare, mori, puțuri, fierăstraie,
O sîrmă dă lumină, o țeavă vîlvătaie,
O lampă duce graiul și dă-n văzduhuri vești
Că omul zămislește puterea din povești.
Se face depărtarea mai scurtă decît pasul,
La mii de poști s-aude și se cunoaște glasul.
Vorbești cu fundul lumii la tine, din odaie,
Secunda-ntrece veacul și timpul se-ncovoaie
Pe-o sfoară cît e firul de păr și se agață
Vecia, nesfîrșitul, pe un crîmpei de ață.
Se-nnalță slabul, omul, pe aripi în Tării
Și-aduce de acolo noi legi și mărturii.
Iată-l, scoboară-n hăuri cu coiful lui rotund
Și rîcîie oceanele pe fund.
El trece prin vîlvoare, prin cremene și ghiață.
Pornise de cu seară, s-a-ntors de dimineață,
Și nu l-a ars dogoarea, nu l-a-mpietrit nici gerul.
E țara lui pămîntul și l-a-mpletit cu cerul.
Și-aprinde lîngă Argeș luleaua, și văpaia
Din pipă încă-i arde, ajuns pe Himalaia,
Și pîinea coaptă-acasă, într-un cuptor domol,
I-o gustă pinguinii tot proaspătă, la pol,

Şi, în sfîrşit, urmaşul lui Prometeu, el, omul,
A prins şi taina mare, a tainelor, atomul.
El poate omenirea, în cîteva secunde,
S-o-ntinerească nouă pe veci, ori s-o scufunde.

E timpul, slugă veche şi robul celui rău,
Tu, omule şi frate, să-ţi fii stăpînul tău.

1907
peizaje

CUVÎNT ÎNNAINTE

În anii nouă sute șapte,
Ca din senin, în marte, într-o noapte,
S-a ridicat spre cer, din Hodivoaia,
Și din Flămînzi, și Stănilești, văpaia.

Și s-au aprins, de-a latul țării, mii
De lumînări și de făclii,
Ca la un Paște și o Înviere,
Facle, și vipii, și-opaițe stinghere.

Cum e-n biserică, la noi,
Un mugure de foc, ca un altoi,
Pe vîrful unui fir de lumînare,
În sfeșnic la icoane și-n altare,

Așa, din sat în sat, se-ntinse
Văpaia grînelor aprinse,
Că flacăra-ncepea să joace
De-a rîndul pe pătule și conace.

Era să fie sărbătoare,
Sau slujbă de înmormîntare?
Urlau și cîinii-n haite la năvală.

Ajută, Doamne, țara-i în răscoală.

PE RĂZĂTOARE

S-a tot întins din luncă-n sat
Și-a mai lățit fîșia cu-o brazdă, la arat.
Moșia îi ajunge pînă la noi în casă.
Aproape n-are omul pe unde să mai iasă,
Și se făcu moșia de două ori mai mare,
Din suta de pogoane o sută de hectare.
Nu ne mai țin de-ogradă nici cloștile cu pui,
Și ele pasc cu mieii azi pe moșia lui,
A hoțului bătrîn.
Ia oile, le-nchide, făcîndu-se stăpîn.
Pentru cîrlani și vite plătim atîta gloabă,
C-am cumpăra cu banii moșia, mai degrabă.
Moșneni, din vechi, pe țarini, pădure și imaș,
Ajunserăm și-n casa străbună chiriași.
Ne-am plîns la stăpînire,-n deșert,
                                        că cel mai tare
E cel umflat mai bine de pungi în buzunare.

Nu căuta dreptatea domnească, frățioare.
Ia pe ciocoi ca hreanul și dă-l pe răzătoare.

RĂZVRĂTITUL

Dumitru țăranoiul, dulgher și lăutar,
Nu tulburase satul vorbindu-i în zadar:

Cu binele nu merge. L-am încercat de-a surda.
Au scos din noi și untul, cu sîngele, și urda,
Și zerul. O cocleală rămîne pentru noi,
De nu te bagi iscoadă și slugă la ciocoi.
Eu slugă la jigodii nu m-aș vedea să fiu;
Mă-ngrop mai repede de viu.
Te strădui fără noimă și dai pe brînci, te storci,
Rîndaș la boieria de cocină de porci.
Mai bine luarăți sapa și traista la spinare,
Pribegi făr'de cămașe, desculți prin țara mare.
Prășind prin bărăgane sau ciocănind o coasă,
Un boz de mămăligă, de prînz, tot o să iasă,
Dar cel puțin rămîne, de bine și de rău,
Că ești de capul tău.
Cioplind cu barda bîrna, bătînd dimia, piua,
Ori învîrtind la moară ești muncitor cu ziua,
Nu rob pe toată viața și priponit ca vita,
Primind mălaiul muced și-aprins, cu țîrîita.
Cu semenii de brazdă, fugiți de pe moșii,
Începe-o răspicare și de-alte datorii.
Începi să-nveți cititul, să scrii, să vezi, să știi.
Pecețile de beznă, cojite de pe pleoape,
Începe-n întuneric de ziuă să se crape.

Gîndind întîi în șoaptă, și mai tîrziu pe față,
Te-i aduna cu alții-nțărcați de-aceeaș viață,
Și celor ce v-apasă, vă mint și vă înșeală
În ceasul judecății le-ți cere socoteală.

Primarele, prefectul, crîșmarul, arendașul
Îl leagănă-n bîzdîguri și țîfnă pe Conașul.
Conașul stăpînește zece moșii, și are
Mai multe mii cîmpie și codri de hectare.
Ei se urăsc, viclenii, dar cum vorbesc de tine,
Parc-au călcat cu talpa pe ghimpi de mărăcine,
Și strînși în cîrd de pofte și lăcomii căscate,
Sînt cioclii și otrava de peste mii de sate.
Nu i-ai văzut, dînd ochii la curte cu săracul,
Că li se strîmbă mutra, de parcă văd pe dracul?

Evlavia din timpuri, cinstită, înnălțase
Lăcașuri, paraclise și mînăstiri frumoase.
Un preot era preot, și crezul era crez.
Mă tot gîndesc la timpuri și-mi pare că visez.
Măreața moștenire e luată cu chirie,
Minciună și tarabă, dezmăț, negustorie.
Cîțiva răzleți, prin schituri și parohii uitate,
Mai stăruiesc în rîvnă și cad în strîmbătate.
Toți au, ca și pe vremuri, o față, doar să fie
Smerenia văzută de-atotfățărnicie.
Bisericuța-i martor, să v-amintiți mereu
Ciocoii că-s tovarăși, de brîu cu Dumnezeu.
Sudorile de sînge și suferința mută
Le-ar fi-mpărțind cîștigul cu el, atît la sută.
Cînd ne spoim a jale, mînjind și cele sfinte,
O ducem cu samsarii credinței înnainte.
Te-așteaptă-n strana dreaptă să vii Mitropolitul.
Tu, din altar, la hramuri, alegi pe Răstignitul,
Că gol și el, ca tine, prin fumul de tămîie,
E tot bătut în cuie, în palme și călcîie.

Piroanele de astăzi, dobînzi la împrumut,
Tot Iuda le tocmește și tot el te-a vîndut.
Șireți stăpînii noștri aflară bune rosturi
Și bine nimerite și-n cele patru posturi
Și-n Miercurile, Vinerile toate.
Dintr-un condei, se scade un an la jumătate.
Veneau neașteptate, de-a gata, ajutoare,
Tipicuri întocmite-n sinoade și soboare.
Te-nvață stăpînirea, hrănit cu terci, rumîne,
Să rabzi și jumătatea din an ce mai rămîne.
Tu, cuminecătura o ceri spre mîntuire,
Te spovedești la popa, îngenunchiat, Zamfire,
Și el te și pîrăște, de-ai chibzuit vreo faptă
Ce ție ți se pare a fi răsplata dreaptă.
El e șpion de suflet la domnișori, bădie,
Că vrea puternicia ciocoilor să ție.
Apòi, la-mpărtășire, orînduiala are
Cerinți de-mpăciuire. Te duci să ceri iertare
Ciocoiului obraznic și slugilor fudule,
Că n-ai făcut mătănii la ușa lor destule.
Așa că de la Paște și pînă la Crăciun,
Și din Crăciun la Paște, mai pocăit, mai bun,
Ți se înmoaie vlaga și nu treci din blestem
La sfînta răzvrătire, de care ei se tem.

Ai dus-o-ntr-o scrîșnire tăcută, însă are
O margine rostită răbdarea orișicare.
Ia furca, taică,-n mînă, și-ascute-i bine dinții
Și apără-ți odrasla, răzbună-ți și părinții.
Dintr-unul te faci sute, din sute iese gloată.
Așteaptă țărănimea scînteia scăpărată.
Vîltori și limbi de flacări așteaptă să se miște,
Pitite după staul și curți, în porumbiște.
Din apele, aprinse pe matca lor de scrum,
Întunece și cerul puhoaiele de fum,
Nu mai rămîie piatră pe piatră, grinzi în grinzi
Și cadă și Tăria în țăndări de oglinzi.

LIPSESC MORMINTE

E zarvă-n tribunalul militar.
Ședința lungă ține de la șase.
Se-ncumetase-o boaită de căprar
Să calce ordinul ce i se dase.

Doi cîte doi, sătenii răzvrătiți
Aveau să fie duși între soldați,
Dintr-o comună de săraci lipiți,
Și puși să-și sape groapa și-mpușcați.

Căprarul se lăsase dus de gînd.
Cînd gropile săpate erau gata,
Trăgea cartușele în vînt,
Făcîndu-i pe țărani scăpata.

La cercetarea noilor morminte,
În lutul țuguiat și moale,
A fost găsit, în loc de oseminte,
Un șir de mușuroaie goale.

Ce cîrtițe-ar fi scos pămînt atît?
E mînă-aci de niscai om parșiv.
L-au dibuit și-au scos un amărît.
Legați-l pe căprarul Paraschiv!

Căpraru-i vinovat de două ori.
Întîi, nesocotise un grad de colonel
Și-a tîlmăcit un ordin de superiori
Cum cutezase să-l priceapă el.

Dar mai cumplita lui vinovăție,
Ticăloșit de crima îndoielii,
E c-a simțit în sînge o frăție
Și-o solidaritate cu rebelii.

Stăpînii judecății, fără jind,
Dau pildă și osînda ce faptei se cuvine,
Că țara ne rămîne, socotind,
Cu cinzeci de morminte mai puține.

COCONU ALECU

1

Pe-Alecu Iliescu partidul liberal
L-a pus pe Olt mai mare și, uns pe cinci județe,
E cel ce-a spus odată-n Senat, în tinerețe,
Primatul Romîniei că-i autofecal.

E bivolar de seamă și față între fețe,
Și dictator de țară, ilustrul animal.
El zice: — « Nu te-ntinde, te rog, la cașcaval »,
Argumentînd politic și vrînd să te învețe.

Nu poate trece nimeni, cum spune el, nici mort,
De Olt, fără să aibă în sîn un pașaport.
Are jandarmi la ordin fanaticul de zbir.

Bărbat de mare vază la centru și la șef,
El guvernează, neică, energic, după chef,
Cu trei principii: « Mă-ta », « Te bag » și
« Ai sictir ».

COCONU ALECU

2

La Iliescu-n curte, la conac,
Sînt adunați, aduși, țăranii.
Toți cîți ai căror ochi nu-i plac
Stăpînului moșiei Merișanii.

Sînt cei mai teferi oameni dintr-un sat,
Dar i-au stîrnit boierului gras hula,
Că, tot hrăniți cu ceapă și păsat,
Nu-și scot din cap, să-și ție-n mîini căciula.

Și mai deștepți decît stăpînul lor,
Nu-ncep, vorbind, cu « poate » și cu « dacă »,
Și în auzul treaz al tuturor,
Știu să răspundă, cum și știu să tacă.

Legați la coate,-i numeri: sînt o sută,
Și-s înșirați la rînd, în rotogol,
Ca la o horă încă nenceputǎ,
Și de la ei la masă-i locul gol.

La masa mică, beau tutun, cafele,
Un ofițer, în șoapte, cu jupînul:
— « Ascultă-ncoace, — zice, — colonele,
Începi cu cîte doi, cu cîte unul? »

Aflîndu-se cu satul în război,
Găsește că măsura înțeleaptă
E să înceapă tot cu cîte doi,
Și oamenii pricep ce-i mai așteaptă.

COCONU ALECU

3

Femeile, copiii și toți ai lor veniră
Cu țipăt, să cunoască legații cum se-nșiră.
— « Nu vă lăsați! Mîncați-l de viu, să-l arză focul,
Că spurcă, unde șade, nemernicul, și locul.
Zmunciți-vă din funii pe el, lovi-l-ar boala.
Măcar un stîrv ca ăsta să ne fi dat răscoala!
Nu te-ncrunta încoace, boierule, așa,
Că am făcut prinsoare și noi pe pielea ta.
Odată și odată te-om prinde noi în sat
Și-ai să plătești, jupîne, cu vîrf și îndesat.
Te-om descînta noi, noaptea, să crape-n tine fierea.
Ce n-a putut bărbatul, o face și muierea. »

Trei sate, adunate jurîmprejur, grămadă,
Răcneau de suferință la stîlpii de ogradă,
Ca staulul de vite, în fierbere, cînd rage.
Amenințau cu pușca, ele strigau: — « Păi, trage! »
E palid Iliescu, turbat și mohorît.
Muierile îl scuipă: — « Ciocoiule borît! »

COCONU ALECU

4

Deodată, colonelul avu un gînd al lui,
Care nu-i vine lesne orişicui,
Strigînd ţăranilor legaţi cu funii: — « Drepţi! »
Dar n-a mişcat nici unul. — «Puteai să te aştepţi, —
Răspunse Iliescu, — tîlharii-s tot tîlhari. »

În ceasurile grele vin gîndurile mari,
Şi colonelul zise: — « Acum strigaţi cu toţii
Trăiască generalul! că ne stîrpeşte hoţii.
Că ştie Averescu războiul cum să-l facă,
În ţară cu plugarii şi oamenii de clacă.
Strigaţi, au ba? » Nici unul nu mişcă
şi nu strigă.
Se-aude doar atîta: — « Pămînt şi mămăligă! »
— « Trăiască generalul! — mai zise el o dată, —
Că ne-a scăpat de şarpe şi limbă-nveninată
Şi-a mîntuit în ţară odrasla boierească.
Tot nu strigaţi nici unul din voi să ne trăiască? »

Atunci, boier Alecu, scos din răbdări, vai, mamă!
Smuci cureaua burţii din loc, cu cataramă,
Şi începu pe oameni, cu urletul: — « Trăiască! »
Pe faţă, peste gură şi pleoape să-i plesnească.

COCONU ALECU

5

S-a hotărît! Boierul arată cu cravașa
Și-alege doi, din rînduri, pe Gheorghe și Ilie.
— « Dezleagă-i, caporale, și scoate-le cămașa! »
Dă ordin colonelul, răstit, ca-n pușcărie.

— « Idee minunată, că, ruptă, descusută,
Cămașa tot e bună la ceva.
Cînd te gîndești, la urmă, că o să am o sută! »
Zise boier Alecu, glumind a zeflemea.

Și rîseră părtașii de-această socoteală.
Pe cînd soldații, tineri, cu lacrimile-n gene,
Umblau cu-ncetineală,
Tărăgănind, să vie sfîrșitul mai alene.

— « Tu mi-ai făcut cafeaua? V-ați nărăvit ca hoții,
Răcni, sorbindu-și ceașca, boierul. Fă, ocară,
Ia seama, mi se pare că vă-nhăitați cu toții! »
Cafeaua înjurată se nimerise-amară.

Se-ncruntă și-ofițerul: — « Ia mai sfîrșiți odată! »
Escorta, patru oameni, duce-ntre puști pe cei
Aleși din rînd să-nceapă pedeapsa comandată.
Un murmur clocotește din gloata de femei.

Pornind în ceață șase, călcau arar și strîmb
Și nu se mai văzură. Trecu și-un timp, și iată.
Prin boarea ce-ncepuse să bată dinspre dîmb,
Răsună-nnăbușite și gloanțele deodată.

O frămîntare-adîncă și-un țipăt la femei.
Boier Alecu, mîndru, se uită înnapoi.
Comanda: — « Luați de-acuma cu șase oameni trei ».
Boierul: — « Să rămînem, eu zic, la cîte doi ».

CĂMAȘA DE NUNTĂ

O sută, cum spusei,
Fuseseră-mpușcați ca derbedei
Și răzvrătiți ai satelor, sculate,
S-aducă deșteptare și dreptate.

Cătunul a rămas și mai sărac.
Ileana slugărește de-atuncea la conac.
E văduva lui Petre, ucis pentru stăpîn
Din ordinul ciocoiului bătrîn.

Uscată și frumoasă, barișul ei cernit
E ca un giulgiu negru al celui ce-a murit.
Posomorît, ciocoiul ar vrea ca, de morminte,
Să nu își mai aducă femeile aminte,
Ca Oltul, care curge domol prin dreptul lor,
Cu tot cîntatul doinei, atotnepăsător.

Dar într-o zi boierul, lungit pe canapea,
I-a poruncit Ilenei o cafea.
Boierul sta-ntr-o rînă.
De scîrbă, ceașca plină ei i-a scăpat din mînă.

Că-nspăimîntată, vede ciocoiul îmbrăcat
În borangicul dulce al fostului bărbat,
Cămaşa lui de nuntă, cu flori de dediţei
Aleasă şi cusută cu degetele ei.

Boierului cămaşa lui Petre îi plăcuse
Şi-a pus-o de o parte de printre catrafuse.
Cînd s-o trezì dintr-însa neliniştit strigoiul,
Frîngîndu-i beregata să-nnăbuşe ciocoiul?

DUDUIA

E-o domnișoară-nnaltă, subțire și trecută,
Și nu e nici femeie de tot și nici bărbat.
Cu noaptea-n cap se duce la plug și semănat,
La seceră, la coasă, călare și ciufută.

Au vrut să o mărite. Duduia nu se lasă,
Și ofițerii sprinteni, și grangurii pețiți,
Cerînd-o de nevastă, plecau dezamăgiți
Că nu-i nici unul vrednic de mîna ei osoasă.

Era rostirea vie, în carne, simț și minte,
A unei noi ființe, de-al treilea tipar.
În loc de fraga gurii-i crestat un buzunar,
Și-n loc de trup se-ngustă un sac de oseminte.

Femeie, nefemeie, la bine și la rău,
Turtită ca o tavă și-un sul de rogojină.
Sătulă de-ntuneric, scîrbită-i de lumină,
Făptură nemplinită și fată fătălău.

Citind, închisă-n casă, cărți groase, pe alese,
Văzu deșteptăciunea, ajunsă de prisos,
Că nu dă mîngîiere și nu-i e de folos,
Și-a-mbătrînit pe slove și pagini nențelese.

De ani de zile-ncoace, mînia se răzbună.
Şi-a împletit gîrbaciul şi l-a-nnodat cu plumb
Şi alungînd ţaranii prin grîu şi prin porumb
Harapnicul se-abate pe spete şi răsună.

Spinările zdrelite şi deştele zdrobite
De cnutul domnişoarei cu cizme şi nădragi,
Că a sluţit călare o sută de iobagi
Şi sumedenii prinse-n zăvoiul ei, de vite.

Duduie, carabina îţi spînzură de şea
Şi te-nsoţeşte-n raita din zori căţeaua cîrnă.
Ea muşcă, asmuţită, apucă şi se-atîrnă.
Duduie, răfuiala a şi-nceput. Păzea!

PUNGA

Internele, Parchetul şi Vodă-n tîlc cu ele
Răspunderea şi-o lasă lepădată.
Răscoala ţărănimii şi cetele rebele
Nu pot să fie duse la nici o judecată.
Fiind « moment istoric » e treabă de armată.

Cuvîntul e-al oştirii. Măreaţa Capitală
E în război cu satul sculat, în luptă dreaptă.
De-o parte puşti şi tunuri, de alta mîna goală,
Prostimea puturoasă şi pătura deşteaptă.
Eşti gata, generale? că gloria te-aşteaptă.

Porunca nu-nţelege să judece. E dată.
Ea mistuie şi frînge ţărani, ţigani, duşmani.
La Bucureşti e ţara, pe drept, adevărată,
Pe bulevard, la Capşa şi-n Lipscani.
Să ne ocîrmuiască, de-acù, nişte golani?

« Sînt proşti, dar mulţi », e-o vorbă-n deşert,
fără putere,
Oricît de mulţi, nu-ţi pese, vie potop de-or vrea.
Vasile Vodă Lupu n-avea nici mitraliere,
Nici nitroglicerină, ca noi, Măria Ta.
Întoarce-te alene, lungit pe canapea.

Un drept se-ntemeiază, firește, pe venit,
Priceperea la cîrmă stă,-n loc de cap, în pungă,
Nu te întreb de unde o ai și ai venit;
Să fie cît mai groasă, mai plină și mai lungă.
Să poată să mîngîie și să ungă.

DOINĂ PE FLUIER

Un avînt nestăpînit
L-a-nviat și-ndrăgostit
Juni mai noi și cotoroanțe,
Cu principii și nuanțe,
Se sărută, brațe-n brațe,
De ceva să se agațe.
Suspinau că piere țara.
Venea vrajba cu ocara.
Boieria-n răzvrătire
Suferea ca de-o jignire.
După-atîți amari de ani
O scuipau niște golani,
Supărată că îndură
Palmele peste figură.
Cînd era mai gras norocul,
Se-mplinise și sorocul.

Țara le era moșia,
Cugetul, ticăloșia,
Cuviința, alelei!
Huzurești și faci ce vrei.
Legea, eu, cum vreau o fac:
Birul, biciul, bunul-plac.
Altă lege-n țară nu-i:
Fiștecare legea lui.
Ai de unde și s-alegi:
Cîți ciocoi atîtea legi.

Ei, țăranii,-o luau de-a buna:
Vor o lege, numai una,
Și o lege-a tuturor,
Scrisă și cu mîna lor.

Cînd și cînd, un zvon, așa,
Și mai mult înfricoșa.
Zece sate răzeșești
S-au pornit spre București.
De la munte, trei județe
Pleacă, minte să ne-nvețe.
La bariera din Vitan,
Robii de pe Bărăgan
Au sosit cu furci și coase.
La Chitila sînt vreo șase
Mii de oameni cu topoare.
Altele, la Cotroceni,
Gloată mare de olteni,
Fierb ceaunul pe coceni.
Au venit, să se strămute-n
Care, ca la șapte sute,
Cu căței,
Și cu purcei,
Cu căldări, cu pirostrii,
Cu copăi și cu copii.
În palatul ăsta, măi,
Sînt o mie de odăi,
De încap, bătu-i-ar sfinții,
Oltul și cu Mehedinții,
Și mai sînt cămări și căși
Cu izmene și cămăși,
Să îmbraci, de-a lung și latul,
Muieretu-n tot Banatul.

Vine toată omenirea
Să dea ochi cu stăpînirea.
Capitala răsfățată
E de-azi-noapte-mpresurată,
Spune zvonul, și-un fior
Trece-n pielea tuturor
Deputaților din Sfat.
La un ceas întîrziat,
Cotropit de-atîtea slugi,
N-ai nici cînd, nici cum să fugi.

Un boier, vechi cărturar,
La un ochi c-un ochelar,
A cerut să intre-n țară
O armată dinafară,
Orișicare, nu îi pasă,
Cu stăpînii înțeleasă,
Ca să fie chezășie
De huzur și de moșie.
Patrioți de vorbe mari,
Cărturari, necărturari,
Unii daci, alții romani,
Sînt cu noi pînă la bani.
Încercarea dacă vine,
Ori cer oștilor străine
Să le fie-ntr-ajutor,
Împotriva țării lor,
Care geme, care plînge,
Înnecată-n fum și sînge;
Ori, ca de atîtea dăți,
Se pitesc prin străinătăți.
S-ar visa fugarii toți,
Toți stăpîni și patrioți.
Vinovații și vrăjmașii
Fac tot ei pe păgubașii.

Măscărici și negustori
Ni se fac judecători
Și simt mare trebuință
Să dea și cîte-o sentință.
Plugu-l pedepsesc că ară;
Turmele, că sînt în țară,
Cad subt greaua lor osîndă,
Că nu pot să le mai vîndă
Și să le mai joace-n cărți
Cu fugari dintr-alte părți.
Pe țărani, că-și văd de muncă,
De-i alungă și-i aruncă,
Și se leapădă de ei
Viii, morții lor și-ai mei
Cu moșnenii și străbunii.
Rîndunelele, lăstunii
Nu-și mai puseră cuibare
La conace și-n pridvoare.
Vrăbiile s-au mutat
Din căminul necurat.
Stolurile lungi de ciori
Îi așteaptă pe feciori,
Pe ispravnici și pe frați,
Să-i dumice spînzurați,
Să frămînte vitele
Hoituri cu copitele.
Facă-s-ar, cînd îi alungă,
Bivolița să-i ajungă.
Nu-i la curtea boierească
Nimeni să te mai cunoască,
Și-i părtașe la răscoale
Și cățeaua dumitale,
Toată firea și simțirea
Îs de-acum cu răzvrătirea.

DOINĂ PE NAI

Fumu-i gros și-abia te văd.
La conace e prăpăd.
Ce blestem și nenoroc!
Magaziile-au luat foc.
Grîul arde, și porumbul,
Într-o ceață grea ca plumbul,
Și văpăile aleargă
Uriașe, să o spargă,
Tocmai cînd se-arată-n țară
Aurul de pe secară,
De pe orzuri și livezi.
Vezi și nu-ți vine să crezi
Că se duce orișicum
Toată munca noastră-n scrum.
Dar și fără foc și pară,
Ea pleca din vetre-afară,
Dusă-n zări pe marea-albastră
Și nu mai era a noastră.
Îi era drumul deschis
Boierimii la Paris,
Unde începea odată
Viața ei adevărată.
Stropii noștri de sudoare
Se făceau mărgăritare
În șiraguri săltărețe
Pentru circ și călărețe.
În cerceii de rubine
Era sînge de la mine,

Lacrima din ochii tăi,
Carnea ta cu vînătăi,
Candela de agonie
Şi tăcerea din sicrie.

Domnişorii se adună
Să se sfătuie-mpreună,
În cinzeci de ani de sfat
S-au scuipat şi înjurat,
La coşciugul mortului,
Ca la uşa cortului,
Mari ciocoi şi mici ciocoi,
Ciocli vechi şi ciocli noi,
Corbi în stoluri, cîteşcîte,
Ca pe hoituri, tăbărîte,
Dumicînd acelaş leş
La mîncare înţeleşi.
Numai că o-nvăţătură
Le începe de la gură,
Pe cînd alta, cu alt cîntec,
Îi îmbucă de la pîntec.
Şi dihonia lor ţine
De o viaţă şi mai bine,
Şi cu toţii, în sfîrşit,
Se îndoapă liniştit.
Gîlcevindu-se frumos,
Ciocul le-a ajuns la os.
Acum, vezi, Măria Ta,
Dacă domnii-or mai scăpa,
Două reguli nu încap.
Toţi vom tăbărî pe cap.
Tărtăcuţa asta-ncurcă
Şi dă domnilor de furcă.
Ce-i un cap? Nimica toată.
Braţe trebuiesc şi gloată.
Omul este de folos
Numai de la gît în jos;

La arat, la secerat
E mai bun de cap scurtat.
Între umeri de năpîrci,
E de-ajuns un bumb de zgîrci.

Te trezești și te mai miri
Cu panduri și Vladimiri
Și cu lumea de strînsură,
Care-ți bagă pumnu-n gură
Și te scot și din moșie,
Să le faci cărăușie.
Vodă, Doamne, ia aminte:
Asta vine de la minte,
Arz-o focul de prostie.
Răzvrătire, haiducie,
Ură pe proprietar,
Astea vin de la tipar.
A fost bun cîndva tiparul
Cînd scotea Aghiazmatarul
Și molitvele, la schit,
Dar pe urmă s-a lățit.
De la slovă, de la buchi,
S-a întins ouînd păduchi.
Blèsteme Mitropolia
Gîndul, scrisul și hîrtia.
Litera de fier, cerneala,
Teascul, cartea și momeala
Strecurată prin cuvinte,
Drept simțiri și-nvățăminte.
Nu e de răbdat zăbavă,
Cugetarea e otravă.
Deocamdată, prinși de spaimă,
Cuscrii nu se mai defaimă.
Și cumnații au uitat
Cît de mult s-au înjurat
La Cămară și Senat

Albii [1], cum își zic, și roșii [2],
Nu mai fac azi pe cocoșii.
Spilcuiții de coconi,
Din fuduli ajung claponi.
Cucurigu! sus, pe claie;
Jos, în ploaie, cucuvaie.
Ieri deștepți, și astăzi proști,
Cînd îi vezi nu-i mai cunoști,
Milogindu-se-ntre ei
Pentru cîte un crîmpei.
Țandări, zdrențe de idei.
Cum veni năpasta
Asta
Și ce este de făcut
Să rămîie ca-n trecut?
Mintea, atîta de bogată
Și-ndrăzneață altădată
La arenzi și la venit,
Într-un ceas a sărăcit.
Într-un ceas vijelios,
Timpul s-a întors pe dos
Și se stinse de odată,
Ca o lampă răsturnată.
Toate fețele mărețe,
Tinerețe, bătrînețe,
S-au schimbat într-o secundă.
Unde să se mai ascundă?
Și chirciții și înnalții
Seamănă unii cu alții,
Ca pisicile fătate,
Numai că-ntr-altfèl pătate.
Din zorzoane și din mască
S-au ales doar cîlți și iască.

[1] Albii: partidul conservator (n.r.).
[2] Roșii: partidul liberal (n.r.).

Ce viteaz era pe cal
Falnicul domn general,
Cînd, trecînd frumos pe stradă,
În ținută de paradă,
S-arăta la Zece-Mai!
S-a ales un putregai.
Ca și el, legiuitorii
Sînt în zilele vîltorii,
Strînși în rînd
Și tremurînd.
Fără vajnicul lor ìfos,
Pare că-s bolnavi de tifos.
Parcă fața le-a rămas
Retezată de la nas.
Cum începe balamucul
Le și zboară-n vînt surtucul
Și rămîn în pielea goală.
Nu e șagă, e răscoală,
Dar mîndriile trufașe-s
În izmene și-n cămașe.
Insul cel adevărat
E un strîmb, un cocoșat.
Desfășat de blăni și șube,
Dedesubt e numai bube.
Cîte decorații are
De la gît la cingătoare,
De la ceafă pe spinare,
Zace copt, subt fiecare
Licărire, un puroi
Și nu poate da-nnapoi.
Din buboaiele stătute,
Scos din el, ciocoiul pute.

DOINĂ

Îi ţes ţării, pe gherghef,
Fire-n jur, ca de sidef,
Să ne sugă, ca pe muşte,
Cînd se ţin să nu ne-mpuşte.
Toţi păianjenii domneşti
Stau la pîndă-n Bucureşti
Şi apucă, pe furiş,
Oamenii-n păinjeniş.
Făcuţi ghem, pe dedesubt,
Şi-i păstrează pentru supt;
Iar păianjenul cel mare
Stă în mijloc, ca-ntr-un soare
De mătase.
Coase firul şi-l descoase
Şi-l aşează, să se joace,
Mai încolo, mai încoace;
Îl înnoadă, îl deznoadă,
Împletit tot pe-altă pradă,
Ca să prindă, ca năvodul,
Înlăuntru tot norodul.
Poate nici nu te-ai gîndit
Că un băţ doar, de chibrit,
Ar da foc într-o clipită
La mătasea împletită.

DOINĂ DIN FRUNZĂ

La Mitropolie-n față
Parcă-i slujbă, parcă-i piață.
Droaia de cu dimineață,
Ca la urs, ca la paiață,
Ca la tîrg și iarmaroc,
S-a-mbulzit, și nu e loc
Să arunci de sus un ac.
Tîrgoveții totuș tac,
Și-ntr-atîta omenet
Scapă șoaptele încet,
Numai șoapte,
Parc-ar fi un miez de noapte,
Pe mutește, ca de frică,
Spaima mută că se strică.
E o mare
Adunare.
Deputați și senatori
S-au trezit la cîntători.
Carnea tremură pe ei,
Ca frecată cu ardei.
Ochii nu și-i mai închid.
De opt nopți n-au mai dormit.
N-ațipesc nițel măcar,
Că semneacă și trăsar.
Cîte un fior de ghiață
Le furnică pielea creață,

Întrebîndu-se-alandala
Cum s-o fi ivit răscoala
Şi de ce şi pentru ce.
Dar mai bine-i a tăcè
Şi-ai îngenunchiè pe brînci,
Că păcatele-s adînci.

E ADVOCAT

E advocat vestit, dar cam peltìc.
Avea ceva subt limbă,-ncă de mic,
De cînd umbla cu gîștele prin sat,
Nebănuit că iese un mare advocat.
Dar gura slută poate fi o vină,
Dacă citezi din greacă și latină,
Și dacă te vădești în stare
Să aperi cu doi clasici un hoț de buzunare?
O mare pledoarie dezleagă și păcatul,
Că hoțul își împarte venitul cu-advocatul.

Cînd s-a întors bursierul cu doctorat în țară,
Nu sînt cinci ani, stătea pe dinafară,
Și n-avea nici pingelele întregi
Neîntrecutul tînăr om de legi.
Dar și-a-nțeles chemarea bine
Și a făcut și el ce se cuvine,
Cînd n-a avut nici pat, nici blid,
Că și-a ales cel mai bogat partid
Și s-a înscris fanatic devotat,
Ca să ajungă-ntîi «băiat de stat»,
Și mai tîrziu de-asijderea «bărbat».
A stat ce-a stat la colț, și-apoi lungit,
Și ceasul care sună la vreme i-a sosit,
Și n-a sunat dogit.

Cel mai isteţ flăcău, din opt copii,
În cîţiva ani făcuse trei moşii.
Sătean de mămăligă şi de ciorbă lungă,
Ştiuse să se facă ciocoi şi să ajungă.
Şi-a mai ales şi-o specialitate:
Moşia cîştigată-n proces pe jumătate.
Ca să cîştige-n fals moştenitorii,
Erau mobilizaţi toţi autorii,
Franţuzi, germani, romani şi toate
Textele lungi de prin antichitate.
El aducea, de-acum şi din anţărţi,
La curte, o căruţă de secretari şi cărţi.
Era o bucurie şi-o mare sărbătoare
Cînd màestrul, opt ceasuri în picioare,
Aplaudat de domni şi de cucoane,
Mai dobîndea o mie de pogoane,
Un nou conac, o moară, un rîu şi un suhat,
C-un testament din patru sau unul fabricat.

Dintr-un proces ieşise-n Capitală
Şi-o casă boierească şi mare cît o şcoală.
Birouri, cu intrări şi cu ieşiri,
Ca tihna, de tăcute, a unei mînăstiri.
Uşi leneşe pe ghinduri, cu căptuşeli de piele,
Umplute cu saltele,
Şi secretari cu-o treabă fiecare,
Dactilografe, secretare,
Dulapuri de arhivă, cu dosare.

Hoţiile sublime, afaceri aşa-zise,
Sînt studiate-n taină, cu uşile închise,
Concesii şi contracte, cu drept de monopol.
O simplă neghiobie le poate da de gol.
Mascate de-o nevoie de stat, de vreo uzină,
Se-ntîmplă tîlhăria să iasă la lumină.

Un deputat mai gureş sau cu principii sfinte,
Uitat să-şi ia răsplata tăcerii dinainte,
Ameninţă să scoată-n vileag, la timp, neuns,
Urzeala şi tertipul cu meşteşug ascuns.
O izbucnire-a bubei lăuntrice, deodată,
Ar mai mînji şi feţe părute fără pată.
Un zvon, cîndva, făcuse pe omul de onoare,
Încrezător în şefii mai mari, să se omoare.
Cînd zvonul ar ajunge ştiut întemeiat,
Puroiul s-ar întinde şi-n sus, pînă-n Palat.
Dibaci să o strecoare prin Cod, maestrul ştie
Să piardă o cărare ce duce-n puşcărie.
Reţeta îi aduce în lada din altar
Alt aur, milioane, pachete numerar.

*

Maestrul e şi-un mare gospodar.
El cheile cămării le poartă-n buzunar,
La tribunal, la Curtea de Apel,
Casaţie, consilii şi-n minister, cu el.
Se teme, jupîneasa, că-n lipsă, s-ar putea
Să-i fure-o linguriţă de zahăr şi cafea.
De trebuie să-i facă vre unuia vreo plată,
Astupă cu spinarea, în uşa-ncet căscată,
A casei lui de fier,
Lăuntricul mister,
Grămezile de suluri şi hîrtii
Albastre, cîte-o mie, în vraf, cîteva mii,
Că s-ar putea vreodată să-i ceri să te-mprumute
La mare trebuinţă, cu lei vreo două sute.
El se păzeşte bine de-asemenea-ntîmplare,
Plîngîndu-se într-una că e sărac şi n-are,
Clădit pe temelia unui tarif robust.

Ca să-şi admire capul, şi-a ridicat un bust
La poarta din grădină, cu toate că îl doare
Că nu-i în uniformă de general călare.

S-ar potrivi cu calul sau iapa minunat,
Căci e, din plămădeală, bărbat răscăcărat.
Mai e și om de artă, poet, bibliofil,
Şi simțitor la toate, încă de mic copil.
Cînd alți copii scursoarea pe buze-o ling
și-o-nghit,
El și-o ștergea cu palma, ștergîndu-și-o pe zid.
Biblioteci legate îi căptușesc pereții,
Împodobiți de rame; portretul tinereții,
Icoane și tablouri, covoare țărănești,
Şi porțelanuri rare, chineze; tăvi și cești.
În mijlocul odăii, un crucifix splendìd
l-arată legătura cu omul răstignit.

De ziua lui, poftește la masă pe confrați,
Şi ei primesc să meargă, deși se știu furați;
Căci trebuie. Maestrul stă bine-n lumea mare
Şi poate-avea nevoie de-o proptă oareșcare.
După ospețe, jocul de cărți îndătinat
Plătește cu dobîndă ce bei și ce-ai mîncat.
Maestrul, orice-ai face, cîștigă el la joc,
Că are pe subt masă și-n mînecă noroc.
Tu-ți pierzi pe-ncetul banii, dar el te împrumută
Din ce-ai pierdut cu-o sumă de-asemenea pierdută.
Beția pătimașă te prinde și te fură
Şi ea, ca și maestrul, la cărți și băutură.
Încît, cu punga luată mai faci și datorii,
Şi-un mezelic la țuică te ține zece mii.
Şi jaful măsluirii pe față este-n stare
Să fie datorie, numită de onoare.
Se poate ca la termen să n-ai destul bănet.
Atunci îi lași inelul și ceasul amanet.

Bătrînii lui, părinții, încep să se-ncovoaie.
Cojocul le miroase a brînză și a oaie.
Ei vin de zece poștii, în car, la București,

A-şi mai vedea vlăstarul, şi-aduc de-acasă veşti,
Că leagă bine grîul, săcara şi ovăzul,
Că tremură moşia de spic, cît ţine văzul,
Că vacile-s frumoase, dau scroafele să fete,
Şi cînd vorbesc cu « Dînsul » nu îi mai
zic « băiete »,
Ci « Domnule Ministru », « matale », « dumitale »,
Şi el primind sfiiala parc-ar primi parale,
Părîndu-i rău că plata aceasta-ntîrziată
Nu poate fi în palmă, ca banii, numărată.
Obîrşia-l jigneşte, că din opincă vine,
De taică-su-i cam silă, de maică-sa ruşine,
Doi bădărani de ţară, croiţi ca din topor,
Lăsînd duhori de cocini, de grajd şi de dihòr.
Ar da cîte odată bătrîna să-l sărute,
Dar buzele-i sînt parcă-ngheţate şi cusute,
De cînd le-a spus feciorul lor drag, să nu se ştie
Cumva,-n bucătărie,
Cum că ar fi părinţii conaşului temut.
I-a spovedit de asta de mult, de la-nceput;
Să spuie cuconiţii şi slugilor că fac,
Ea-n curte, el în staul, o slujbă la conac.

De-o vreme, advocatul golan, de pînă ieri,
Doreşte să se tragă din neamuri de boieri.
A pus să se găsească un zapis, vreo hîrtie,
Să-i dovedească spiţa de veche boierie,
Cu slove-ncîrligate, chirilice, şi, poate,
Cu stemă, şoim sau cioară cu ghiare, jumătate,
Alăturea de-o spadă şi-un coif vîrît în scut,
Să-i facă şi pe plicuri trecutul cunoscut.

Aşa se face, măre, că bietul de ţăran
Rămîne singuratec, uitat din an în an.
Odrasla lui stricată îl ţine, ca pe vite,
Să tragă-n jug la moara lichelei ciocoite.

CAUZA CAUZELOR

Nevinovați ca îngerii, se-ntreabă
Dintre boierii oameni mai detreabă
Ce s-a-ntîmplat și ce le-a mai lipsit
Că satele s-au răzvrătit,
Așa deodată, fără pregătire.
Boierii au dreptate să se mire,
Că ei s-au înțeles destul de bine cu sătenii.
Crăciun, și Paște, și Blagoveștenii,
Și Bobotează, hramuri mari, cu clerici,
Îi adunau pe toți pe la biserici
Și sărutau icoanele-mpreună.
Ce? i-a oprit cumva, cînd se adună,
Vre un stăpîn să se închine?
Așa că unii cu-alții trăiau bine.
La masluri, la botez, la-nmormîntări,
Molitvele-s aceleași citite-ntre cîntări.
Clopotnița și toaca nu sună pentru toți?
Atunci ți-ai bate capul și să-nțelegi nu poți,
Trăind duhovnicește, în pace, mic și mare,
Să ia sfîrșit deodată asemenea-mpăcare?
Vezi, nu știi cum se poate,
Uitînd de liturghie, să intri în păcate.

Unii, vorbind aiurea, spun că țăranii mulți,
Flămînzi și goi, trec vara și iarna tot desculți.
Păi, asta lor le place și n-are nici un rost
Să-i pui să se îndoape opt luni pe an de post,

Să se îmbrace-n șube, ca noi, și să se-ncalțe.
Cine-ar mai face spicul și bobul să se-nnalțe,
Eu, dumneata, ministrul, advocatul?
Priceperi la ogoare le are numai satul.
Și tot dintr-o sminteală a minții se mai spune
Că singuri noi petrecem în case mari și bune,
Pe cînd ei stau cu porcii și vitele-n odaie,
Grămadă peste claie.
De-altminteri, pentru gură
Le-ajunge-o mămăligă, la plug, cu-o murătură,
Și-o doniță de apă
La desfundat și sapă.
Nu-i nici o potrivire între țărani și noi.
Ei sînt scutiți de sarcini și n-au, ca noi, nevoi.
Nici nu-și dau bine seama cît sînt de fericiți
Țăranii noștri simpli și iubiți.
Noi, ceștialalți, boierii, cum ni se zice, culții,
Stăm numai cît se cere cu leaota și mulții.
Întortochiați la minte, la fire și simțire,
Avem chemări și dreptul obrazului subțire,
Că fără ierarhie și èlită, o țară,
În loc să se ridice, amènință să piară.
Săteanul nostru nu e mojic și năzuros,
Primește-orice și ne vorbea frumos.
Și tînărul, și-unchiașul, și bătrîna
Răspund întotdeauna: «Trăiți» și «Sărut mîna».

Un medic îndrăzneț
Fusese dat afară din slujbă, la județ.
Într-un raport de-o coală, trimis la București,
Scria, nepriceputul, tot soiul de povești.
Cică din lăcomie și din nerușinare
Și din dobitocie, noi nu sîntem în stare
Să ne cunoaștem vina în răscoală;
Că sărăcia neagră e-ntinsă ca o boală;
Că *noi purtăm păcatul că satele se scoală.*

Eram numiți o șleahtă, tîlhari și negustori,
Ieșiți de sub tejghele, călăi și lipitori.
Că de-am fi fost încaltea boieri de neam ales
Am fi mai de-nțeles.
Hrisoavele, de pildă, ascunse-n fund de ladă,
Scrise pe piei de iepuri, ar face o dovadă.
Dar ce-au ajuns moșnenii și răzeșia lor,
Vîndută cu prăjina? De rîsul tuturor.
Boierii ăștia țanțoși, cu tălpile-n țărînă,
Vin cu căciula-n mînă
Să ceară bănicíorul cu boabe împrumut.
Și medicul, mîrșavul, pe toate le-a văzut.
Moșierii și-arendașii au flămînzit țăranul
Și îl trudesc tot anul.
Îl țin ca pe o vită,
Și vara, ca și iarna, în viscol priponită,
Cămătărit cumplit,
Și-l țin și-nnămolit
Și îngropat în sate de bordeie,
Bolnav și el și proasta lui femeie.
Fără un dinte-n gură, îți ia, cînd nici nu știi,
Un deget și ți-l trece, prin bale, pe gingii.

Copiii zac de gușter și coptură,
Țîșnită din ureche și ochi, ca o untură;
De oftică, de friguri, de scrofuri și pelagră,
De uscăciune sau de bubă neagră,
Și mor mai mulți de două ori,
Decît trăiesc cu gîlci în subsuori,
Cu àbube, fălcàriță și umflături,
Cînd dîrdîind pe prispă, de frig, cînd de călduri.
Pruncii la sîn le smulg, să morfolească
Țîțele maicii, ca de cîlț și iască,
Parcă hrănită numai cu bozii și ciuperci.
Sugacilor le unge limba cu zer și terci.
Noi sîntem pripășiții și-ai vremurilor grele,
Care au dat de-a lungul bărbați, dar și lichele.

Ca să-i încingă lanțul de robie,
Noi am fi pus în sate și o jandarmerie,
Să le păzească zilnic și sufletul, și gîndul,
Cu pușca, pînă-i vine și starostelui rîndul.
Cine murmùră, Gheorghe, Dumitru ori Ilie,
E ridicat de-acasă și-nchis la pușcărie.
Cu-asemenea palavre și născociri murdare
Și-a mîzgălit raportul și doftorul Cutare,
Dar l-am trimis «la urmă» spre strînsă cercetare.

Așa fiind povestea, li s-a făcut lumină
Și-au judecat stăpînii că mîna doar streină
S-a strecurat în țară și-a-mpins-o la răscoală
Ascunsă-n vre o claie de fîn sau în vreo oală.
Au căutat-o bine, dar clăile luau foc
Și oalele crăpară, și n-au avut noroc.
Atunci, se răzgîndiră, să fie cercetate
Scrisorile studenților din străinătate.
Poliția streină slujea pe cea din țară,
Le dezlipea trimise, primite dinafară,
Și copiile fură trecute-n București
Potăilor lihnite de vinovați și vești.
Nici un băiat de-al nostru, din școli, n-a fost să fie
Tîrît de zor-nevoie în vreo vinovăție,
Și fără capi cu carte și făr-a fi-nvățați,
Sătenii fură-n țară cu miile-mpușcați.
Că vinovată fuse, de și-a ieșit din fire
Poporul, preacurvia de sus, din stăpînire.

CULTURĂ

Cînd am făcut atîtea şcoli
Am înţeles să iasă advocaţi,
Contabili, ofiţeri şi doctori pentru boli,
Dar nu aveam nevoie de prea mulţi învăţaţi.

Mai multă carte duce, precît văd,
La lipsă de respect şi, la tot pasul,
Cobesc golanii-a moarte şi prăpăd,
De cum îşi vîră-n treaba noastră nasul.

Stăpînii ţării sîntem noi, moşierii,
Că ţara-i împărţită între noi.
Să vie să ne-arăte hotarele puterii
Şi legea datoriei obşteşti nişte puţoi?

Le-am dat învăţături, ca să ne fie,
În slujbe, de folos şi devotaţi,
Să ţie fiecare de-o moşie,
Fiindu-ne-n provincii şi-n Bucureşti argaţi.

O teapă nouă şi nebănuită,
Aşa-numiţii scriitori,
Se şi ivi în slova tipărită,
Numindu-ne duşmani şi-asupritori.

Dobrescu-Argeș, Arion, Vlăhuță,
Kogîlniceanu și-alte haimanale
Au și-nceput țăranii să-i asmuță
Alăturea de unul, pe nume Caragiale.

SCRISOARE

Din țară-n țară

Iubitul meu, de cînd lipsesc de-acasă,
Am colindat din țară-n țară mai frumoasă,
Pe unde cînd te plimbi, în mers ca papagalul,
Înveți ca papagalul să strigi în patru limbi.
Mai trece cu vederea și rogu-te mai iartă
Că nu ți-am scris din toate orașele din hartă.
Mă recunosc, aproape ca în oglinda spartă.
Cînd țara ni se zbate adînc în foc și noapte
Îți scriu din țară-n țară, în nouă sute șapte.
Tu, spune-mi ce-i pe-acasă — ce-i nou,
ca și-n trecut,
Dar trebuie să-ți fie un lucru cunoscut:
Scrisorile primite, cît și trimise vouă,
Sînt desfăcute toate, aici, de-o slugă nouă.
Guvernul ia cojocul, la noi, de pe țărani,
Că-i trebuie la plata polițiilor bani.
Își are pretutindeni agenți cu leafă mare,
Că fără ei de-o treabă ca lumea nu-i în stare.
Ei țin cîte-o arhivă a lor și o pecete
Legală, dar păstrată poliției secrete.

La noi, stăpîni pe țară și porțile Gheenei,
Moștenitori ai vremii sînt frații Brătienii,
Sînt trei într-o treime,
Aidoma la suflet și față și-nnălțime.
Ca niște popi, cu barbă.
Păstrînd asemănarea, stufoși de-atîta iarbă,
Cu cel de altădată,
Tot Brătian, și tată.

Răscoala plugărimii lor nu le e pe plac.
Vulpoii şi viclenii se prefac
Că n-ar pricepe pricina de boală
Care-a-mbrîncit ţăranii cu furcile-n răscoală.
Ca să le pară mîinile curate,
Dau zvon că răul vine doar din străinătate.
Şi caută prin lume pe cei care instigă
Să scapere-n bordeie uscata mămăligă.

Poliţia le cere poliţiilor treze
Să caute romînii şi să-i supravegheze.
Cîte un şef ministru, slugoi de teapă-nnaltă,
Slujeşte asupririi din ţară, de unealtă,
Duşmanilor dreptăţii ţărăneşti,
Şi *zi de zi dă seama-n raport* la Bucureşti.
Scrisorile din patria-n vîltoare
Sînt luate în de-aproape cercetare
Şi strînse în dosare,
Şi pe cînd inima ne plînge
Că neamul e-nnecat în sînge,
Poliţia, cu altele-nţeleasă,
Scrutează lacrima de-acasă
Şi judecă suspinul interzis,
Dintr-un dosar, pe care-l ţine-nchis.

Nu s-au aflat din vraful de scrisori
Nici vînzători şi nici instigatori.
Nici asta Brătianului nu-i place
Şi ţine adevărul ascuns în el şi-l tace,
Ca un buboi, şi coace.

UN COLȚ DE ȚARĂ

Un colț de țară urcă lin Carpații.
E al ciocoiului, și prost și îngîmfat,
Care-și tot strigă de un timp argații,
Să ducă vitele la adăpat.

Conacu-i gol și staulele-s goale.
Nici un argat nu e să dea răspuns.
Sătenii, hotărîți să se răscoale,
S-au înțeles cu toții într-ascuns.

E zgomot și neliniște de foame,
La vaci, la cai, la oi și boi.
Ciocoiu-ar vrea să-i prindă, să-i înhame,
Aduși legați argații înnapoi.

Jandarmii, popa și învățătorii
Tînjesc, de parcă fiecare-i mort.
Prefectul știe ce cam vrea poporul
Și scrie stăpînirii un raport.

Dar pînă una, alta,-ncearcă
Ciocoiul să dea vitele la apă.
Dar ce? l-ascultă vre o vacă, parcă?
Și cu îndemnuri proaste vitele s-adapă?

Ar vrea să le adune-n bătătură.
Nici una de pe loc nu se urnește.
Ar vrea să le-mblînzească, dar vorba-i
parcă-njură
Că vitele nu știu stricat pe franțuzește.

De-o viață joacă riga, se-ntinde, se răsfață.
Strein, mînca-l-ar buba, de țarină și vite,
Nu știe ce e gîscă și crede că e rață
Și nu deosibește pe cal nici pe copite.

Ce-i cu maimuțele-astea rase,
Cu geam la ochi și cu nădragi pe dungă,
Înhăimărate ca la parastase,
În straie negre și cu coada lungă?

Se uită boii, vacile mirate
La maimuțoiul ăsta de sîrmă, cîlți și cîrpă,
Cu vorbe-ntortochiate în gît și scîlciate,
Că li-i și lor lehamete și scîrbă.

Cățelul se repede la desculți,
Fărîmă de bot negru bălțat, de catifea.
Între dulăi și oamenii cei mulți,
În satu-ntreg e singura lichea.

TRECÎND CIOCOIUL

Trecînd ciocoiul, ieri, prin arătură,
Numai l-aud că zbiară și mă-njură.
Ce ți-am greșit, boierule, zic eu,
De mă tot faci tîlhar și derbedeu?
Am pungășit la ușa dumitale,
La seceră, la sapă, la parale?
Dacă e vorba să ne dăm pe față,
Hoția de la curte și ciocoi se-nvață.

S-a înnegrit, de mult ce-i otrăvit,
Că-l țintuiam cu ochii și nu m-am căciulit.
Ar vrea, că-i, de! cocon,
Să-i ies în drum de-a bușea, cu vorbe de plocon.
Îl ustură ficații și-l arde la rărunchi,
Că, dacă trece el, nu îngenunchi.
N-ajunge că ne suge, mai face și pe sfîntul,
Călca-l-ar vaca neagră și l-ar mînca pămîntul.
Las' că-i clocesc eu una, să n-o mai uite, tată,
C-a pus la primărie jandarmii să mă bată.
Ce mai boier și ăsta, de marfă și cîntar!
Tat'su fusese-n piață plăcintar.

RAPORT DE PREFECT

Eu, Domnule Ministru, m-am silit,
Cu sfaturi bune şi poveţe multe,
Să potolesc judeţul răzvrătit,
Dar nimenea nu vrea să mai asculte.

Proprietari, boieri şi arendaşi
Sînt speriaţi şi umblă ca guzganii.
Şi încolţiţi, simţindu-se vrăjmaşi,
Doresc să se împace cu ţăranii.

Însă-adunaţi de mine laolaltă,
Nu am putut să le mai dau de rost.
Stăpînii lasă lucrurile baltă
Ca să rămîie toate cum au fost.

Îndemnurile mele în pustiu
Sînt socotite nişte vorbă goală.
Mă tem, mă rog, pe cîte văd şi ştiu,
Că se-nteţeşte ura în răscoală.

Sînt semne rele-n fiece cătun
Şi neguri în vîrteje peste ţară.
Fiţi, Domnule Ministru, aşa de bun
Şi daţi-mă din slujba mea afară.

TELEGRAMĂ CIFRATĂ

Sînt informat că indivizi suspecți
Colindă țara-n lung și lat.
Dați ordin, Domnilor Prefecți,
Să fie fiecare prins și arestat.

Le bagă-n cap țăranilor că sînt
Îndreptățiți să ceară drepturi noi,
Și pe deasupra și pămînt,
Și pășunat la vite și la oi.

Unul, Coșbuc, a scris și-o poezie,
Împrăștiată-n țară pe ascuns.
Luați peticele astea de hîrtie
Și constatați prin cine au pătruns.

Ațîțătorii împărțesc broșuri
La toți sătenii și nepricepuții.
Ei nu-nțeleg, din sate și păduri,
Tîlcul înnalt al marei Constituții.

Ea e făcută pentru cărturari,
Judecători, miniștri și-advocați.
Rog, repede, trimiteți comisari
Prin tîrguri și oboare, și-arestați.

Vă fac direct răspunzători,
De nu stîrpiți îndată mătrăguna.
De ce avem atîtea închisori,
De parcă n-am avea nici una?

Aștept rapoarte, de urgență,
Că a-ncetat netrebnicia,
Și scrieți-mi cu titlul «Excelență».
Trăiască Regele și Dinastia!

RĂSPUNS LA TELEGRAMĂ

Conform cu ordinul secret primit,
Fiind indispensabilă urgenţa,
Am înzecit îndată şi-nsutit
În tot judeţul nostru vigilenţa.

Şi ca să nu mai întîrzii,
Am luat măsuri imediate
Ca, zi şi noapte, moarte, vii,
Să fie forţele mobilizate.

Am interzis joi tîrgul săptămînii
Şi horele, duminica, la sate,
Şi am mustrat holteii şi bătrînii,
Şi am închis şi cîrciumile toate.

Drept, mişună suspecţii peste tot,
Dar cu jandarmi călări, săteşti,
Am arestat şi dus convoaie, cot la cot,
Trei trenuri cu spioni din Bucureşti.

Căci, fără inutilă cercetare,
Am luat suspecţii ca din oală.
Aştept noi ordine suplimentare.
Semnat: Prefect de Dorohoi, Tîndală.

Post-scriptum: Printre arestați
Sînt unii costumați și deghizați
În popi și militari.
Ei sînt spionii cei mai mari.

REPLICĂ LA RĂSPUNS

Așa-nțelegeți ordinul primit?
Pesemne c-ați înnebunit.
Ați arestat în gări și-ați dus la beci
Miniştri, deputaţi, cu doamne, vreo cincizeci.
Cu-atîta nu v-ați mulțumit,
Ați dus legați și un mitropolit,
Şi-un general de stat-major,
În văzul tuturor.
Daţi drumul iute și le cereți scuze.
Două din doamnele miniștri sînt lehuze,
Şi-o prezidentă e gravidă.
Dar mintea procurorului e tot stupidă?
Mi-nchipuiam c-aveți subt pălărie
Oleacă de psihologie.
Aşa arată un agent suspect,
Nemernicule domn prefect?
Suspectul se cunoaște-ndată
După figură, guler şi cravată.
Nițel să-ți fie ochiul exersat,
Că l-ai și identificat.
Pare deştept şi-i îmbrăcat corect,
Şi e amabil, domnule prefect.
Poartă-ochelari și are şi ghiozdan.
Pîndeşte ca un pehlivan.
Din gest, din vorbă-l recunoşti,
Numaidecît şi de la zece poşti.
Îl urmărești și vezi ce soi și hal
Ar putea fi de intelectual,

Vreo javră de student sau scriitor,
Ațîțător plătit și trădător.
Cu toate că bacalaureat,
Constat că sînteți idiot sau beat.
Destituit de o cam dată,
V-am dat pe loc și-n judecată.

FLĂMÎNZENII

E zarvă, zbucium, grijă în guvern,
Că zilele răscoalei nu se-aştern
Ca foile-ntocmite pe muchi, de călindar,
La fel de o potrivă, pe colţuri şi-n chenar.
Una-i mai scurtă, alta e mai lungă,
Şi marginile nu pot, în teanc, să se ajungă.
Una-i curată, albă, lină, goală,
Parcă n-ar fi armată şi răscoală,
Şi nu se poate ţine o bună socoteală.
Ar vrea, cînd le-mpreună, guvernul, şi le strînge,
Să fie zilnic roşii, cu sărbători de sînge.
Guvernului îi place un tot şi simetria,
Dar nu-şi mai face bine poporul datoria,
Că nu-şi pîrăşte fraţii şi nu dă la lumină
Ce se ascunde-n gîndul lipsit de disciplină.
De pildă, trenul, care, cu sute de ţărani
În lanţuri, se oprise în staţia Paşcani.
Vagoanele de vite îi aduceau la Iaşi,
Să ia osînda ocnei, de hoţi şi de vrăjmaşi.
Frînarii, şi hamalii, şi muncitorii-n gară,
Trufaşi, să-nfăţişeze ceva, şi ei, în ţară,
Cu de la sine voie, aiurea şi obraznici,
Au slobozit ţăranii şi-au dezarmat pe paznici.

Răscoala izbucnise deodată în Moldova,
La Giurgiu, la Caracal şi Craiova,
Pornind din suferinţa celor smeriţi şi blînzi.
Tu ţine minte satul flămînd, numit Flămînzi.

BOIERII

În țară, două soiuri de boieri
Împart puterea între ele,
Boieri de-o zi, boieri de ieri,
Stăpînitorii vieții mele,
Și unii, și-alții de pripas,
Și nu le poți mai da de nas.

Unii purced de la Fanar,
Și alții de la coada vacii,
Dar întăriți cu-acelaș har,
Să sugă țara și săracii,
Și toți de-o teapă și un soi,
Și unii, și-alții sînt ciocoi.

Dintre clănțăi și-nvățători
Se pregătește-a treia treaptă,
Omizi, gîndaci și lipitori,
Și-alt supt, mai crîncen, va să-nceapă,
Căci corciturile dădură
Pe cea de-a treia corcitură.

Şi fiecare cîrd se cheamă
Cumva, cu numele bălțat,
Şi se prefac, ca-n panoramă,
Că se înfruntă şi se bat,
Dar ca şi corbii, pe un leş,
Sînt întru totul înțeleşi.

Cînd crede împlinit sorocul,
Sufleurul face semn să vie
Alți măscărici să ție locul
Şi țara luată cu chirie —
Şi unii vin, şi alții pleacă
Lăsînd-o mai în jale, mai săracă.

VACILE

Un arendaş de ţară, dintr-o mie,
A luat moşia Culmea cu chirie.
Hapsînul stoarce nouăzeci de vaci
Mărețe şi bogate mulgătoare.
Îţi dă la muls o vacă, dacă-i placi,
De două ori pe zi cîte-o căldare.

Văcarul Stan le cîntă şi le spune,
Şi-n mîna lui se lasă de plăcere,
Şi, către seară, vine să adune
Stăpînul, lapte, cinzeci de ciubere.

Dar Stan e gol, pe cît îi plin jupînul.
Mălai — doi saci pe an, copiii — cinci.
Stăpînul crapă de belşug. Rumînul
S-a tot sfrijit şi n-are nici opinci.

Tînjind doi ani, trei ani, să-şi cate
Un rost mai bun şi mai cu spor,
Nu s-a putut lipsi de vacile bălţate,
De sufletul şi prietenia lor.

Într-un zîntîi, stăpînului i-a spus,
Că-l aștepta la ușa de la scară:
— « Rămîi cu bine, eu m-am dus ».
Se răscoli boierul ca o fiară.

Și boboșat, și roșu de mînie,
Voì să dea cu palma, ca năuc.
Dar Stan răspunse: — « Sfîntă boierie,
N-o ridica mai sus, că ți-o usuc ».

De-atunci, cucoanele, sumese,
Se străduiesc să mulgă în zadar,
Și-nverșunate că nici strop nu iese
De lapte, au trimis după văcar.

— « Îți dăm ce vrei, cît vrei și bașcă.
Întoarce-te la vacile vădane,
Că nu ne mai dau lapte nici o ceașcă,
Și se zăpresc și ugerele, Stane. »

Se-ntoarse Stan, și vacile iubite
Au scos un muget lung de bucurie.
Săracule, blajinele de vite
Se dăruiesc de-a-ntregul numai ție.
Că de la vaci pînă la țîța oii,
Urăsc adînc și vitele ciocoii.

ARENDA

Boieru-și dă moșia, în arendă,
Cui dă mai mult, și are, pe agendă,
Tot soiul, scris, de mușterii,
Și gospodari, mai buni de pușcării.

De unde are el moșia nu se știe,
Că toți boierii au moșie,
Din furnituri, comenzi și misitie,
Din orzul cailor de la armată,
Advocatură, soldă sau camătă furată.
Odată și odată, și-n zestre, la-nceput,
Și-n moșteniri, sămînța-i un jaf necunoscut.
Scriind de vitejie, istoricii, dibaci,
N-au glas despre pămîntul răpit de la săraci.
Au grijă să cîștige, tăcînd, ce li se cade,
Călătorii prin lume, înscăunări și grade.

Boierul dă pămîntul cu sate, cu țărani,
Vînduți iobagi și robi, pe bani.
De pildă, două sute de săteni,
Ca niște tîrnuri, hîrburi sau bușteni.
Orbii, ologii, ciungii, muții, șchiopii
Stau la pomeni și la coliva popii,
Cercînd să dea o mînă de-ajutor
Cîte un slut de ochi sau de picior.

Într-un cătun mai zace, fost soldat,
Un chip de om trei sferturi mai scurtat,
Dintr-un război mai vechi cu turcii,
Şi-i ciuguleşte ciocul curcii
Medalia tîrîtă pe subt pat,
Cu care Vodă pieptul i-a scuipat.

Îi trebuie boierului dichis
La Bucureşti, la Viana şi Paris,
Lingăi, lichele, şteoalfe, să petreacă.
Se-ntoarce, ia bănet şi pleacă.
Hoţit la dijmă, la-mprumut şi muncă,
Degeaba ochii robul şi-i aruncă
Ba la prefect, ba sus în cer.
Urechile sînt surde, sînt de fier.
Un arendaş e-aproape legiuit
Să-şi scoată o arendă înzecit.

Vezi, dacă ceri tot mila tuturor?
Dumitre, pune mîna pe topor!

EVOLUȚIE

Cucoana ceea-n zdrențe și uscată
Mi-e cunoscută. Uite cum se roagă.
Soție,-amantă, astăzi hodoroagă,
Ce mare rol jucase altădată!

Făcea miniștri, șefi și domni, ca-n șagă,
La club, la vals, în cler și în armată,
Temută, căutată, ascultată.
A dus de nas, în cîrd, o lume-ntreagă.

Concesii, monopoluri, furnituri,
Treceau prin patul ei de hetairă,
Ieșite din lighean și spălături.

Acestea le știai și le tăceai.
Te-ntrebi acum, de ce mereu te miră
Că țara sta-ntre zmîrc și putregai?

CUCOANA-MARE

Ce zaiafet! Cucoana are
Patru moşii, trei mori şi-o apă mare.
O spală Suzi pe picioare,
O piaptănă-n oglindă o madamă,
O-ncalţă Treji, cum o cheamă,
O-mbracă Jeny, Kety o dezbracă,
Şi o mai giugiuleşte cîte-oleacă.
Un profesòr de dresuri şi ventuze
Îi pune roşul de carmin pe buze,
Şi părul i-l vopseşte, ca să fie
Cînd oacheşă, şi cînd portocalie,
Şi, după fel de feluri de masaj,
E zugrăvită ca un peizaj.
Chirurgu-i netezeşte pe la gură
Şi pleoape, zilnic, cîte-o zbîrcitură.
Cînd faţa-ntreagă s-a zbîrcit,
Ca un ciorap mototolit,
I-a tras-o, pielea,-n jos, în guşe,
Zgîindu-i un obraz ca de păpuşe,
Întins ca sticla, neputînd să rîdă,
Să nu plesnească luciul, să iasă mutra hîdă.
Avea un aer ţeapăn şi mirat,
Ca un cadavru preparat
Şi pus în geam, cam strîmb de la şezut,
Să poată fi la morgă cumva recunoscut.
Ca să-şi ascundă gîlca de piei şi vine trase,
Îşi încingea gîtlejul cu panglici de mătase.

Avea cucoana și-un copil,
Vestit în valsuri și cadril,
De șaizeci și vreo doi de ani,
Frumos ca un păun între curcani.
O barbă creață, de mitropolit,
I se-nfoia pe gulerul scrobit
Și pe cravata lui, cea mai frumoasă,
Cu o garoafă-n piept sau chiparoasă.
Se răsucea-n saloane ca pe fus,
Cu nasul tot pe sus,
Părîndu-i-se totul că miroase,
Că, rafinată, nara i se înnălțase.
Boier de treflă și birlic,
Nu învățase altceva nimic,
Știind tot ce se-nvață de proști, din cărți și școală,
Prin ghicitoare și prin bănuială.
Avea dintru sămînță științele-adunate
În el prin har și strînse priceperile toate.
Își legăna piciorul cu pantof,
Vorbind la club scîrbit și filosof,
Pe cînd sorbea lichioruri și cafele,
Cu ochii tot pe unghii și inele,
Căci unghiile mîinii dumisale
Luceau în roz, cu colțuri și vîrf, ca de cristale.
El știe multe, dar vorbește
Pe jumătate numai franțuzește.
A fost numit prefect și-adînc jignit.
Ministru ar fi fost mai potrivit,
Că el se simte-n stare, bunăoară,
Să guverneze nu numai o țară,
Dar și un continent, și două,
Cu-o personalitate, se-nțelege, nouă.

Dar toate astea fuseră odată,
Cu barba-n scîrlionți și parfumată,
Cu ifosul boierului domnesc,
Cu tonul țuguiat și franțuzesc.

Cucoana s-a trezit tîrziu,
Ca un copac uscat într-un pustiu.
Moşii şi mori, castele şi venit,
Încet, încet s-au mistuit.
Vlăstarul scump, cu barba pe cravată,
Ieşea cu gheata scîlciată,
Şi jerpelit şi-aproape gol.
Se-mprumuta la chelner de un pol,
Să facă înc-o dată jocul,
Şi încercînd, la spartul lui, norocul.

Cucoană-mare, sărut mîna,
Te-au luat pe sus, cu anasîna,
Şi te-au mutat, bolnavă,-ntr-un azil,
Blajină mamă-a scumpului copil.

Măreaţă de cucoană,
Mîncaşi o ciorbă lungă, de pomană,
C-un strop sărac de undelemn,
Din strachină, cu lingura de lemn.
Parcă te văd şi astăzi cum murişi,
Cu ochii umezi, trişti, deschişi,
Uimiţi, nepricepînd ce s-a-ntîmplat.

La capul dumitale plîngea un cocoşat.

FUGARA

De la conac, mătuşa aiurită
Fugea-n papuci şi despletită,
Fără ciorapi, cum s-a sculat,
Şi a sărit, trezită-n somn din pat.
Se auzea un zgomot înfundat,
Amestecat spre ziuă cu lătrat.
Cioban, Vulpoi, cu Cioara și Ursei
Se-ngrămădeau la ușa ei
Și au simțit, în noaptea ceea rece,
Un lucru nou, ciudat, că se petrece,
Căci cîinii ştiu ce omul nu cunoaşte
Şi ce primejdie îl poate paşte.
E frig, ca-n luna marte.
Înfricoşată ca de moarte,
Mătuşa fuge numai în cămaşe.
Ea nu e arendaşe
Şi, văduvă şi prietenă cu satul
Încă de cînd îi mai trăia bărbatul,
N-ar fi avut de ce să-i fie teamă.
Plugarii ştiu să ţie seamă
De prietenii, vecinii lor,
Care le stau frăţeşte-ntr-ajutor.
Păcat că oamenii deplini
Se mai găsesc atîta de puţini.
Dar se plătea în ţară, ajunsă la soroc,
O veche datorie cu valuri mari de foc.

În zări ardeau conace, magazii,
Pătule, grajduri, primării,
Că lumea brazdei s-a simțit datoare
Să intre-n joc cu facle, cu coase și topoare,
Să-ntindă-n lung pîrjolul, să doboare,
Ca să-și ajute frații, care-și făceau dreptate
În satele înveninate.

Mătușa alerga către oraș,
Ducînd în brațe un făraș,
Stricat și ruginit,
Și un crîmpei de mătură tocit.

x STANE, CĂPITANE

E ţara răsculată.
—« Unde vă duceţi, oameni buni, în ceată?
Că nu e zi de tîrg şi iarmaroc. »
—« O luăm şi noi, aşa, într-un noroc. . .
Că dacă încă n-am murit,
Unchiaşule blagoslovit,
Să zguduim, încai, niţel boierii,
La începutul primăverii. »
—« V-aţi rînduit să ştiţi ce-i de făcut?
V-aţi socotit? »
—« Nu, nu ne-am priceput.
Plesneşte fieream noi şi-atîta tot.
Şi mergem s-o vărsăm. »
—« Socot
Că treaba nu se face decît cu rînduială.
O să aveţi, de sînge, destulă cheltuială.
Umblaţi atîtea poşti
Ca nişte proşti?
Nu v-aţi ales şi voi un căpitan? »
—« Ba da, pe Stan. »
—« Ascultă, Stane, căpitane,
Ce-aţi chibzuit să faceţi la Străoane,
Că aţi plecat pe jos şi pe cărări,
Numai cu umeri şi spinări,
Şi cîte o ruptură de dăsagă.
Ori e răscoală, ori e şagă.

Şi dacă-i vorba, ce se-alege
Cînd ați scuipat pe lege
Şi nu v-ați chibzuit? »
—« Vezi, nici nu ne-am gîndit. »

Şi oamenii s-au dus şi dus mereu,
Cum zic, cu Dumnezeu.
Întru tîrziu, departe, se văzură,
Arzînd o zare, ca de zgură,
Şi plopii-n cer, făclii.
Erau prin zare herghelii,
Cirezi, şi se-auzeau, din rug,
Nechez de cai şi vitele că mug.
Au spart piane lungi şi canapele
Şi s-au spurcat în ele.
Au doborît dulapuri şi-au pus foc
În toate, aruncate la un loc,
Covoare, haine, rufe şi saltele,
Foteluri şi perdele,
De-a zorul.
Tablourile-au fost sparte cu piciorul.
Cămările aprinse fură.
Nici un flămînd n-a luat o-mbucătură,
Şi-n ele erau multe merinde pentru gură
Şi bune, şi tot soiul de scumpă băutură.
Că toate bunătățile-adunate
Erau îngrămădite din sînge şi păcate.

Amurg. Se-ntoarce-n sat o ceată.
Unchiaşul iarăş se arată.
Un om ținea în mînă o vioară,
Altul un ghem de sfoară,
Şi altul, dintr-un scaun, spata,
Unul o greblă ruptă şi lopata.

—« Credeam c-aduceţi care încărcate,
Vite, şi cai, şi pîine, frate.
Am ascultat cirezi și turme, herghelii,
Arzînd de vii.
O noapte-ntreagă au gemut.
Atît v-aţi priceput?
După atîta suferință și zăbavă,
Asta vă fuse marea-vă ispravă?
Atunci de ce ați mai pornit? »
—« Vezi, — zise Stan, — nu ne-am gîndit. »

PĂTRU AL CATRINCII

—« Aprod! Să intre Pătru al Catrinii! »
Veniseră streinii
Să-l vadă pe tîlhar, și să-l audă,
Cîte un fin, cumătru, nepot sau altă rudă.
Gătit cu giuvaere, brățări de lanțuri grele,
Îi dase stăpînirea, la glezne, și ghiulele,
Și strălucea în fiare, ca un mitropolit,
Ros în călcîi de scoabe cu nituri și strivit.
Cînd se mișca din lanțuri și se-ndrepta să vază,
O sută de cădelnițí păreau că tămîiază.
Patru diaconi falnici, înnalți și lați în spete,
Drept sfeșnice de mînă, cu puști și baionete,
Păzeau arhiereul de temniță, de-aproape.
Să nu cumva să zboare și să scape.
Era, cum zic, un munte de om, și-ntre vecini,
Ca un vultùr de piscuri, tîrît printre găini.
Intrînd judecătorii, cu cel chemat în față,
Se stinghereau să-i rabde privirile de ghiață,
Și se făcuse-n sală
Tăcere și de suflet, ca-ntr-o clădire goală.
Cînd glasul lui răspunse-ngînînd cuvîntul « jur! »
Un frig și-o-nfiorare se-ntinseră-mprejur,
Că vorba lui și vocea loveau ca un cuțit.

De care lucru-anume era-nvinovățit?
Grefierul da citire isprăvii, cum a fost,
Era la han cu lume, era și zi de post,

Şi fuse scos pe moarte, de subt genunchii lui,
Ciocoiul Nastasachi, moşier din Covurlui,
Care bătea plugarii cu furca și lopata.
Tîlharul i-o zdrobise, spărgîndu-i beregata.
Trîntindu-l, tăvălindu-l, i-a prins-o-n două deşte,
Ca-n gura unui cleşte,
Şi-a strîns. Înghiţitoarea i-a troznit.
—« Te-aştept de ani de zile, i-a spus.
Bine-ai venit.
Avem o răfuială împreună. »
Sătenii, de pe lăviţi, se scoală și s-adună.
Îl dă de-a rostogolul.
Voinic şi el, ciocoiul îşi căuta pistolul.
De-ar fi simţit că satul se strînge pentru el,
Să isprăvească Pătru cu dînsul într-un fel,
N-ar fi venit hangiul să-i dea o datorie,
Trei cîştiuri de chirie,
Şi nu-şi mînjea carîta,
Pe ploaie, pentru-atîta.
Doar avusese semne. Îl cam mîncase nasul.
Ești frămîntat, se pare, cînd e să-ţi vie ceasul,
Te-mpinge Necuratul să-ţi ieşi din bobi şi fire;
Te duci şi pe furtună cu moartea la-ntîlnire.
—« Mărturiseşti? » întreabă procurorul.
—« Nici nu încape vorbă, mărturisesc omorul. »
Îl ştie tot poporul.
—« Puseseşi gînd să-l jèfui. . . »
— « Ferească Dumnezeu!
Dreptatea nu-i hoţie. Nu spurc numele meu. »
—« Atunci? » — « Eu fac dreptate cinstită,
pe tăcute.
Staţi să vă spui şi alte dreptăţi, de noi făcute.
Le ştiţi şi dumneavoastră, dar n-aţi aflat făptaşul.
De pildă, începuse să are arendaşul
Izlazul pentru vite, din Lungeni.
Unde să pască oaia şi vaca la săteni?
Nu aţi găsit atuncea ciocoiul spînzurat?
Se legăna-n frînghie, la marginea de sat.

Îl spînzurase Pătru al Catrincii.
Întîi, îl amorțisem cu tălpile opincii,
Și-l agățai, pe urmă, de cumpăna fîntînii,
Să-l vadă și cireada flămîndă și bătrînii.
O altă treabă bună a fost cînd, la arat,
Am isprăvit ciocoiul din Ulmi și îngropat.
Ați dat de el cu plugul... Dar Fane Găetan?
A necinstit opt fete curate, într-un an.
Și-au luat și el răsplata și cin' l-a ajutat.
O fi, la dumneavoastră, și ăsta un păcat?
Ciocoiul, strîmb din șale, era și cocoșat.
Trei platnici, va să zică. Pe-al patrulea, legat
Cu-o roată de picioare, l-am dus și înnecat.
Mănîncă și-astăzi crapii din el, pe fund, în iaz,
Și crapii îi mănîncă boierii: nu-i necaz.
Adăogați pieriții din cîteva județe,
Că n-au știut de bîtă și bici să se dezvețe.
S-au întîlnit cu mine
Și nu le-a fost a bine.»
—«De ce acestea toate, dacă n-ai vrut să furi?
Ai stat ascuns de oameni, prin rîpi și prin păduri.
Ești urmărit de pòteri de patru ani întregi
Și-ai izbutit cu una să și te înțelegi,
Și te-au urmat soldații și-ai întocmit o bandă.
E-adevărat, ori nu e?» —«Răspunde tu, Smarandă,
Smaranda mi-e nevastă și cea mai bine știe.»
—«E-adevărat, au luat-o cu toții-n haiducie.
Se împlinește anul.
Bărbatu-meu le fuse căpitanul.
Băieții, împreună,
Făcură treabă bună
Și nu ne-au dat o dată de minciună.»
—«Vezi, asta se numește pe nume tîlhărie.»
—«Să mă iertați, cucoane, se poate, pe hîrtie.»
—«Tot nu-nțelege Curtea, și cine nu v-ar plînge
Că v-ați ales din drumuri pe cel pătat cu sînge?
Te lepezi că e jaful la mijloc. De nu-i, ce-i?
Degeaba nu-ți pui pielea în joc. Tu furi să bei!

Nu-ți mai găseai, ca lumea cuminte,-alt soi de rost?
Bag seama din răspunsuri că n-ai fi om prea prost...»
—« Ați isprăvit mustrarea, boierilor? că vreau,
Cînd ploșiți dezmățul, să vă vorbesc pe șleau.
Ferindu-vă de dreptul s-aveți întîietate,
Vi-l iau din mîini țăranii, să facă ei dreptate.
Ați ocrotit toți viermii-ncuibați în rădăcină,
Dînd vina pe tulpină.
De-i spicul cu mălură și-s golurile dese,
Din putregai și boală, ce pui aceea iese.
Țăran îs, din țărînă, și țara e-n lingoare
Și văd că-ntr-altă parte decît boliți vă doare.
În cap e nebunia, ce-o cauți la picioare?
Am adunat truditii pămîntului. Le-am spus
Să-și dezlipească ochii și să se uite-n sus.
Că viermii, mărunțeii, rod în adînc, e-așa,
Dar slugăresc la viermii mai mari, Măria Ta.
Ei, oamenii, de frică
Să-și lepede năravul de slugi. . . să nu se zică. . .
Să nu se bănuiască. . . molîi, să nu răspundă. . .
Din ce în ce-n mocirlă se afundă.
Sînt Pătru al Catrinii, va să zică,
Și nu sînt nici slugarnic și nu mi-e nici o frică.
Noi singuri, cu nevasta,
Ne-am învoit să punem sfîrșit la treaba asta.
Nevasta mi-e frumoasă, putea să mă gonească,
Da-i place inimoasei dreptatea haiducească.
Așa e, măi femeie? Ia spune la boieri
Cîte dreptăți făcurăm azi, ieri, alaltăieri,
Anul de azi, anul trecut și-n ceilalți ani.
Ce-am căutat, nevastă, dreptate noi, sau bani? »
—« Îmi prea iubesc bărbatul, dar dacă l-am iubit
Nu-i numai că e chipeș, dar că-i bărbat cinstit.
Eu spui numai atîta (vedeți-l numai cîtu-i!):
El ia ciocoiu-n brațe, eu îl ajut și-l gîtui. »

SATUL EI?

Băbuța-și cată la răspîntii satul,
Băieții, casa, fetele, bărbatul.
Movila asta mare să fie satul ei,
Grămezi de bîrne arse și de pămînt, sau ce-i?

De la biserică la școală
E numai cîmp de țară goală,
Cenușe, scrum și zgură,
Și cîte-o urmă, ca de bătătură.

Mai scoate cîte-o rămășiță,
Fum prăbușit de stuh și șiță.
Pribeagul suflet șchioapătă-n femeie
Ca-n candelă, pe stinse, o scînteie,
Și cumpăna, la puțul lui Zamfir,
Se-nnalță ca-ntr-un cimitir.

Cîte o grindă, prinsă-n căprior,
Se-ncrucișează neagră, dintr-un fost pridvor.
S-a îngrijit, în post, ocîrmuirea
Să semuie, de Paște, răstignirea.

O RĂZBUNARE

Nu era încă nouă sute șapte,
Dar nu curgeau miere și lapte
Pe Argeș, Olt și Vedea.
Nu erau ale tale nici livedea,
Podgorìa, prisaca,
Nici țara ta, săraca.
Zisei a ta c-așa vorbirea vine,
Și o zisei cam de rușine.
Toate erau, din vămi în vămi,
Închise ca în chingi cu catarămi,
Cu lacăte și cu țîțîne;
Ca să pricepi că ție nici praful nu-ți rămîne,
Că toate sînt de tine,
De mîna și de gura ta streine.
Uscîndu-te de sînge și destrămîndu-ți viața,
Îți lasă din mălaiul cernut prin ciur, mătreața.
În țara mare vei putea s-arăți
Că,-nchise ca-n cetăți,
Stau strînse și-ncuiate
Belșugurile toate,
Și cheile-s la ei,
O mie de stăpîni cu chei,
Care descuie țara și-o încuie,
Ca un coșciug bătut în cuie.
Noi ne rotim ca șoarecii-mprejur.
Ca să apuc un sac de grîu, îl fur,
Și toți trăind din păcăleală,
Tot omul e-nșelat și-nșeală.

Ne minte stăpînirea și o mințim și noi.
Ciocoiul fură lumea, și lumea pe ciocoi,
Dar pe cînd noi ascundem de el
un snop de soare,
El suge vlagă, sînge și sudoare.

Cît ține anul, toamna, iarna, vara,
Sporeau durerea și povara
Și se-adîncea o graniță mereu
În sînul țării și-n poporul meu;
Așa că-n vremea ei de ridicare,
Trăiau în țară două, alăturea, popoare,
Ca două ape blestemate,
Să zacă-n două mătci apropiate,
Să nu se întîlnească nicidecum,
Una să sece-n drum,
Sorbită de pustie,
Și alta, subțiată, s-ajungă-n marea vie.
Fruntaria fusese și-a sîngelui, mai des,
În sufletele sterpe de-nțeles;
Poporul de o parte, și dincolo o ceată
De domni scrobiți, cu nazuri, și pielița păstrată,
Poporul și stăpînii;
Stăpîni și ai cenușii din vatră și-ai țărînii,
Înscăunați prin vremuri, ani sute și mai bine,
Din voia și-nvoiala poruncilor străine.
Gîngania de-afară
Se încuscrea cu vechea gînganie din țară,
Și strînse, încleștate, pe-o zestre amîndouă,
Corceau pe o a treia gînganie, mai nouă.
Ciocoiul, cioclovina,
A stingherit în muguri de-a și-ncolți lumina
Și s-a urcat în cîrcă pe cei mulți,
Flămînzi, ca boii-n juguri și desculți.

Povestea mai devale
Nu-i şir de vorbe goale,
E faptă petrecută şi trăită
Pe-o vale dintre sălcii şi răchită.

Trăise cioclul nouăzeci de ani,
Un veac de jupuială de piei, de pe ţărani.
Nu mai voia să moară,
Zgîrcit la magazie şi la moară...
Cînd se borşeau merindele-n cămară,
Chema la curte pe argaţi,
Pentru pomeni şi pentru răposaţi.
Mă-sa şi tat'su, din pămînt,
Se-nghesuiau într-un mormînt,
Cu patru rînduri de părinţi,
Neamuri, spuseseră, de prinţi,
Vestiţi prin cîrcotă şi calicie
Şi toţi de-o apă şi de-o alifie.
Le luaseră ţăranilor iobagi
Şi nasturii, şi cracii de nădragi.
Pomana: putregaiul de brînză şi de peşte.
Un mort ori un rumîn se mulţumeşte
Cu ce arunci şi pute,
Dintr-un hîrdău şi-o bute,
Cu mîzga şi cu vărsătura.
Ciocoiu-i pravoslavnic şi a-nvăţat Scriptura,
Ştiind că nici o jertfă nu se pierde,
Fie că brînza-i neagră, fie că-i carnea verde,
Că sufletul îţi intră-n rai,
Împărtăşit cu muşiţă şi mucegai.
Pînă la ceruri, lucrul puturos
Ajunge duh şi fum cu bun miros.
Dar bunătăţile boierului, de dar,
Erau zvîrlite-n bălegar,
Nici cîinii, învăţaţi cu gusturi rele,
Neatingîndu-şi nările de ele.

De hrana lor, a cîinilor, ce vorbă!
Să-i mai îndopi cu mămăligi și ciorbă?
Astea-s făcute pentru porci, că-ncai
Nu-i de prisos risipa de mălai.
Cîinii mănîncă ce boierul știe,
Căciulile cu moț, de murdărie,
Și ce păcat
Că omul să mănînce ca ei nu s-a-nvățat.
L-ai ține toată viața și fără cheltuială.
Apoi, să știi că burta goală,
Silit înfometată, lingînd din ce se-aruncă,
Ascultă mai supusă de bici și de poruncă,
Și istovită vlaga de munci și de corvezi,
Nu te mai fură gîndul, adormi și nu mai vezi.

Se necăjea că nu pusese bir
Pe crucile din cimitir,
Pe nas, pe ochi, și gura
Să cumpere și apa la toată-nghițitura.
E drept că necioplitul s-asculte pe degeaba,
Ori să-i grăiască pliscul, cînd nu-l privește
treaba?
Cu dopuri în ureche și-n limbă cu călușul
Poți măsura năravul cu dramul și căușul.
Îmi place că-n podgòrii, lucrînd cu două mîini,
Muncesc culegătorii cu botnițe de cîini.

Îți cade umbra lungă pe răzoare,
De ce treci pe moșia lui, la soare?
Cocoșii noștri cîntă mult prea tare,
Tocmai cînd face el numărătoare,
Plecat între bomboane și clondire,
Îl fericește tabla de-nmulțire.

Măcar o socoteală de-a surda, cu plaivazul,
L-a bucurat în suflet, i-a luminat obrazul.
Să vezi cum pe hîrtie
Se face zece — o sută şi o mie.
Îl ia cu o sfîrşeală şi oftează,
De pildă dacă trebuie să scază,
Şi nu-şi mai vine-n fire
Cînd face-o împărţire.
În schimb, e-n toane bune
Creionul cînd se joacă să adune.
Ce rost mai are viaţa, să dai în loc să iei
Un ban, doi bani, un leu, doi lei?

El are două bănițí. La bună cercetare,
O baniţă-i mai mică şi-o baniţă-i mai mare,
Şi cumpără cu una, şi cu cealaltă vinde.
Nu se scurtează una, nici alta nu se-ntinde.
Sînt gemene-amîndouă, rotundul e rotund,
Şi doagele-s aceleaşi din gură pînă-n fund.
N-ar fi nimic de spus,
De nu ar avea fundul bătut ceva mai sus.
Ia ouăle, trecute prin inel,
Şi dacă trec e vai de el,
De Stan, Ion, Manole şi-orişicare.
Face de ouă însemnare,
Că dacă vin de împrumută
Porumb, ia muncă mie-n sută.
Pe sacul de făină pentru iarnă,
Plăteşti un an de zile, la povarnă,
La plug, la seceră, la sapă.
Se face veacul de cînd tot îngroapă
Bărbaţi, neveste, văduve, copii,
Ca în pămînt, în munci şi datorii.

—« Ăsta trăieşte cît butucul roţii.
O să ne-ngropi şi strănepoţii,

Parşivă spiţă de boier,
Şi ne jupoi, rugîndu-te la cer »,
Scrîşneau din dinţi şi din măsele
Ţăranii goi, cu ce-au rămas din piele.
Te săturăm noi de bănet!
Mînia le crescuse-ncet, încet.

Ia, că-ntr-o zi de vară,
Venea boierul de la gară,
Culcat alene în trăsură.
Arşiţă tare, flăcări, nu căldură.
Ia, şi ţăranii se-arătară
Din popuşoi şi din săcară.
Ciocoiul nu se aştepta.
Zece opriră caii pe şosea.
Din zece s-au făcut, pe nevăzute,
Oamenii, sute.
—« Dă-te, boierule, — zic, — jos,
Şi nu ţipa, că-i de prisos.
Avem cu dumneata o socoteală
(Boierul mai sugea o portocală)
Şi facem socoteala plugăreşte.
Mai linge-te pe deşte,
Să nu pierzi nici un strop.
Şi haida, hopa! hop! »

Întîi, i-a ocărît.
Îşi dete însă seama că ceasu-i hotărît.
Pînă în zare, ţara tăcea ca o pustie.
Ce n-ar fi dat să scape! Şi-o moşie. . .
Se auzeau doar greierii ţărînii.
Îi gîfîiau plămînii.
Un greiere-i sări-n trăsură,
Semn rău, pe la barbete, pe la gură.
« E cioclul meu, aşa-mbrăcat
În negru »,-şi zise, poate, boierul speriat.

Era cam pe la toacă.
Un clopot de biserică săracă
Se auzea dogit din depărtare.
— « Vezi cîtă grijă are
Şi popa de sorocul dumitale? »
Voia să se închine, dar mîna-i era moale.
— « Hai, dă-te jos odată! »
Îi tremura o falcă scîlciată.
Ce s-a-ntîmplat atuncea nici nu s-a pomenit.
Tîrît, lungit, trîntit,
Sătenii îl călcară în picioare,
Desculţi cu toţii, rece fiecare.
Era şi nu era o răzbunare.
Era mai mult şi nu-i găseşti cuvîntul,
Era parcă dreptatea ce-o face chiar pămîntul,
Şi toate cele ale,
Mocirle, sînge, bale,
Le înghiţea cu linişte ţărîna,
A toate peste oameni, şi legi, şi timp, stăpîna,
Ca stropul de cerneală hîrtia sugătoare.
N-a mai rămas nimic din mădulare,
L-au ciocănit călcîiele ca-n piuă,
O noapte-ntreagă pîn' la ziuă,
Şi oasele, şi ele au pierit.
Intrase-ntreg ciocoiul pedepsit,
Fărîmă cu fărîmă, frămîntată,
Şi se-ntindea-n pietriş, mereu, o pată.
Fireşte, ciocoimea-nfricoşată
Dădu porunci şi, cot la cot legată,
Comuna fu adusă-ntre puşti la judecată.
Trei sute de săteni, în cap trei sute,
Cu piepturile desfăcute,
Răspunseră la întrebare
În parte fiecare:
— « Aşa i-a fost lui scris.
Eu singur l-am ucis. »
Şi fiecare a jurat
Că nimeni nu l-a ajutat.

— « Cum l-ai ucis? »
— « Călcîndu-l în călcîie. »
— « Păi, omul, ce? se stoarce și-i crud ca o lămîie?
Un om e trup și os. »
— « Călcîiele strivindu-l, și osul i l-au ros. »
— « De-ai fi avut călcîie de teasc și de postavă,
Tot nu puteai la capăt să duci așa ispravă.
S-a căutat cu sapa o zi, nămiaza mare.
Nu s-au găsit nici oase, nici cap, nici mădulare.
Ce ați făcut cu ele? Le-ați luat cu voi, se spune. »
— «Nici cîinii n-au nevoie de-asemeni spurcăciune.
L-am prefăcut cu talpa în muci și în scuipat.
Nisipul de la sine l-a supt și dumicat.
Și fluiere și coaste s-au măcinat, topite,
Ca de potcoave grele și copite.
Ciocoiul se făcuse o cocă și-o piftie,
Și am muncit o noapte și-o zi, precum se știe.
Că și ciocoiul nostru a fost un soi de spumă,
De zgîrciuri încleite, cu oase ca de gumă.
Cum dam să-l mai apuc,
El se făcea clăbuc.
N-a fost nici om ca lumea, n-a fost măcar bărbat,
Că sta mai mult în perini și da porunci culcat.
Îi putrezise carnea pe oase, din strămoși,
Ca tuturor acestor bitongi de domni frumoși.
Fătați de morții puhavi, de-acu cîteva veacuri,
Ei se tîrăsc prin viață cîrpiți și dreși cu leacuri.
De-i sufli, ca văpaia chibritului și zboară,
Stafii de morți, călăii rămași de-odinioară.
Mărturisesc că ura mi-e încă-nverșunată
Și-aș mai începe-o dată. »
— « Să fi ucis tu singur, vezi, asta nu se poate,
De ne-ai aduce-n față dovezile, pe toate;
Cum poți avea răbdarea omorul să dureze
O noapte și ajunul întregei după-amieze?
Ucizi în drum, lași leșul și pleci: te-ai săturat. »
— « La dumneavoastră-i altfel decît la noi în sat.

Nici ura nu vi-i ură, nici dragostea întreagă,
Şi mintea dumneavoastră nu ştie să-nţeleagă.
Amestecat necazul cu frica de-nchisoare,
Nu ştiţi ce e răbdare, chin lung şi răzbunare.
Înţelepciunea asta vă-nmoaie şi vă uscă
Şi-aţi învăţat să ziceţi: nu pot ucide-o muscă.
Necazul nu vă este necaz adevărat.
Aţi dat în vînt cu pumnul şi-apoi aţi pregetat.
Eu, ochi în ochi tot timpul cu moartea
și călăul,
Nu uit cum trece-n glumă de-o clipă, două,
răul.
Aduni încet otrava, pînă se umple oala,
Şi-atunci încep în *tine zvîcnirea şi răscoala*
Şi dai şi rupi şi sfărâmi orbeşte,-apuci şi muşti,
Nu te mai temi de oameni, de temniţă și puşti.
Ca să vă fac dovada că pot să fac ce voi,
Aduceți-mi încoace un ciocoi,
Şi-n fața dumneavoastră, cuprinşi de două
gînduri,
Eu singur, cu călcîiul meu, îl îngrop
în scînduri. »

Puteau juraţii Curţii, pe vrute sau nevrute,
Să osîndească pentru un ins cîteva sute?

Şoseaua-i încă neagră-n locul gol
Şi sforăie şi caii trecînd şi-i dau ocol,
Că sînt şi astăzi urme de moaşte ciocoiești
Pe drumul care duce din Slatina-n Piteşti.

ULTIMUL ORDIN DE LA INTERNE

Asupra circulării secrete, în sfîrşit
Consiliul de Miniştri, de ieri, a revenit.
De-aci-ncolò, Prefecţii şi trupele viteze
Şi poliţiştii noştri să nu mai aresteze.

Se pierde vremea celor ce prind tîlharii-n sate
Şi-i duc la judecată vii şi legaţi de coate,
Jandarmii, gardienii şi Domnii magistraţi.
Nu se mai fac procese, deci nu mai arestaţi.

Rapoartele primite la Centru, pînă ieri,
Dau arestări şi cifre prea mari de prizonieri.
Consiliul de Miniştri, ţinut după-amiază,
A hotărît aceştia că nu interesează.

Nu va scăpa cu viaţă de-aici-nainte unul,
Cît vom sluji pe Vodă cu puşca şi cu tunul.
Vă rog să luaţi aminte din scurt, şi raportaţi
Atît: pe zi ce număr aveţi de împuşcaţi.

ÎN DEŞERT

La ce folos că-mi străluceşti, tu, soare,
C-ai pus grădina noastră-n sărbătoare,
Că pardoseşti pămîntul cu covoare,
Ştergare şi peşchire şi plocate,
Şi-aşterni cărările nemaiumblate,
Că umpli casa de lumină albă,
Că ne atîrni de ramuri salbă după salbă,
Un cîrlionţ de aur, un cîrcel,
Cînd o beteală, un inel ori un cercel
Pe pomii unşi în vîrfuri nante,
Cu miruri şi ulei de diamante.

Nu ai lăsat nici din scaieţi nici unul
A nu-aminti-n odăjdii de rouă şi Crăciunul.
Mărgelelor din ghimpi şi spini nu preget
Să le adaog o mărgea din deget.

Că faci altare şi aprinzi miresme,
Că-nnalţi biserici şi catapetesme
În plopii mei, îţi mulţumesc frumos,
Măria Ta de sus, dar ce folos!

Ni-i vătămată inima de viaţă.
Ea cere noapte, negură şi ceaţă.

EPILOG

Au cîştigat ciocoii războiul lor cu ţara
Şi s-au ales plugarii cu morţii şi ocara.
Sus inimile sterpe! Trăiască putregaiul!
Sărbătoresc se-ntinde în Bucureşti alaiul,
Şi nengropaţi, pe drumuri, ucişii zac dovadă
Că cine mai cîrteşte, ca şi ei va să cadă.
Trăiască şi guvernul şi brava lui armată,
Că-mpuşcă la comandă pe mamă şi pe tată.
Între flăcăii noştri şi noi, acei cu vina,
Gîndeşte, hotărăşte şi-nvinge disciplina.
Trăiască Suveranul şi mai cu seamă el,
Că ne-a făcut oştire şi ofiţeri model,
Să apere bănetul şi setea de la fire
De-a-l înmulţi nainte prin jaf şi gîtuire.
Izbînda-i totuş tristă, deşi e cîştigată.
Boierii cad pe gînduri, la masă, dintr-odată.
Le scapă furculiţa din mînă, şi-ntr-o doară
Privirea cată goală-n ninsoarea de afară.
Nu-i chiar o bucurie şi-atîta de uşor
Să vezi că-ţi vine moartea, de drept, într-ajutor.
De-acu schimbat e totul. În curţi şi-n pragul porţii,
Printre viţei şi-n grajduri, te întîlneşti cu morţii,
Cu umbra lor de sînge. Se uită, stă şi piere.
Parcă-i în cîrji bătrînul Stoian şi parcă cere.
Nici unul nu mai are nici braţe, nici putere.

—« Mi-aduc aminte, seara, din frunză
cum cînta. .
Era deştept, Dumitru. . . »
—« E-ntins în şanţ, papà. . . »

E o tăcere moartă, care-a-ngheţat şi zace
Pe sate, pe cătune, pe oameni, pe conace.
E frig în suflet. Gîndul se înfiripă-alene
Şi şchioapătă ca şoimul gol, dezbrăcat de pene,
Cu àripa de piele, prin glod, ca o găină.
S-a mohorît a noapte şi ziua, pe lumină.
Un lucru umblă, negru şi nou, din casă-n casă.
Din negurile astea tot moarte-o să mai iasă.
Morţii-au tăcut în sate, dar tot le-a mai rămas
Din ochi o pîlpîire şi-o şoaptă, ca un glas.

Băteţi din palme-n teatre şi-n săli de adunare
Că vă aduce-oştirea o nouă uşurare.
Aţi cucerit-o ţara, după amar şi chin,
Cu sabia şi tunul, ca un pămînt strein.
Că de streină ţara, deşì vi-i gura plină
De ea, n-aveţi ce zice, v-a fost şi vi-i streină.
Ea mai fusese-a voastră cu tot ce-a dat belşug,
Prin fraudă piezişe, tertip şi meşteşug.
Acum se face-a voastră de tot, prin foc şi pară.
Poporul fără pîine mai e şi fără ţară.
Cu slove de trei şchioape, pe firme, cu vopsea,
Citeşti şi mulţumeşte a cui e ţara ta.
De vrei, din temelie, să ştii ce haimanale
Te stăpînesc pe tine şi rodul ţării tale,
Iei condicile-nchise, subt chei, la tribunale. . .
Şi n-ai aflat nimica, ai dat de o mulţime
De societăţi pitite, numite « anonime ».

Nu că tăgădui munca făcută, nici atunci
Cînd una grămădește prea mult,
din două munci,
Dar cine pune trudă mai grea, plugarul, care
Stă-ngenunchiat să vadă sămînța de răsare,
Ori domnul cel cu geamul rotund, de lîngă nas,
Nervos că iscălește la șase luni un ceas?
Dreptatea, deocamdată, înfrîntă, tot mai cere
Răsplata măsurată pe muncă și durere,
Dar subt cuvînt că unul are un simț și-o minte,
Și altul brațe grele, vorbirea asta minte,
Cînd spune că stăpînul, mai mare, se cuvine
Să ia tot rodul zilei, sleindu-te pe tine.
Nu vreți, nici astă dată nu vreți?
Atunci se schimbă.
S-a isprăvit tocmeala. Vorbim o altă limbă.
Așa, pe neștiute, pe la un miez de noapte,
Răspunde din bordeie alt nouă sute șapte,
Mai chibzuit, mai crîncen, nu lînced ca o turmă.
Să nu cumva să fie, vedeți, și cel din urmă.

Că poate și armata în slujbă la ciocoi,
Trezită la dreptate, să fie-atunci cu noi.

HAMLET

HAMLET

Regatul Danemarcei a început să fie
Cutreierat de-o vreme de-o umbră, de-o stafie.
Aci,-n castelul nostru străvechi, din Elsinor,
Se-arată-n toiul nopții, ușoară ca un nor.
E-nveștmîntată-n zale regești și în armură;
O întîlnesc ostașii, din turn, de caraulă.
Se-arată cînd pe-o stîncă, și cînd pășește-n șes,
Se-apropie, stă, pleacă, și-n stelele ce ies
Și-și pierd pe rînd scînteia și spicul din Tărie,
Se mistuie și umbra în zarea alburie.
Pe la cîntat, cocoșii, cînd strigă și se-ngînă,
Stafia se destramă ca un fuior de lînă.
Zvonesc de arătare toți oamenii, din strajă.
Eu, în strigoi și stafii nu cred. E poate-o vrajă,
O înșelare-a zării, o spaimă, o nălucă,
Un abur care joacă pe cîmp și se usucă.
După cît spun oștenii, strigoiul arătat
E o stafie naltă, de bărbat,
Și-ar fi asemănare, pe cît se înțelege,
Între pribeaga umbră și răposatul rege.
Părintele meu, mortul, și rege mai nainte,
Cum a trecut din slavă și tron între morminte,
Voinic și încă tînăr, deodată, e ciudat!
Fratele lui, urmașul la tron, s-a însurat
Cu văduva, regina, cu maică-mea. De mine
S-a prins de-atunci o scamă de rușine.

Mă turbură și viața mă chinuie, ca-n vis,
Între vinovăție și un mormînt închis.
Nu se răcise mortul, și-n clipa morții, cruntă,
În loc de doliu, mama se pregătea de nuntă.
Fiu și nepot de rege, doi regi de-acelaș sînge,
Un ochi scrutează tronul, și celălalt îmi plînge.
De gîndurile mele curtenii noștri spun
Că nu știu ce să creadă: actor sînt, sau nebun?
Căci graiurile mele sînt strînse și-nvelite
Ca poamele-n *hîrtia cu fețe poleite*,
Dar cînd întinzi zbîrcita bucată de foiță
Și i-ai citit tiparul ascuns, de subt pojghiță,
Descoperi un grăunte și un crîmpei de miez.
Eu las să creadă Curtea că, teafăr, aiurez.

Se deschisese floarea plăpîndei primăveri
Și am păzit o noapte și eu *printre străjeri*,
Să văd: e-o aiurire rămasă de prin basme,
Sau ce? că-n lumea vie nu-i loc pentru fantasme.
Nu cercetasem încă pe morți, dar cine știe?
S-ar mai putea din cripte și-al doilea să-nvie.
Știut fiind că între pămînt și cer sînt semne,
Care-ar putea la multe priceperi să te-ndemne.
Și așteptînd să vie
Temuta lor stafie,
Cînd la un turn bătuse de miezul nopții, pare
Cămtr-adevăr se-ncheagă-n văzduh o arătare.
E-așa cum spun soldații castelului de pază,
Se-ntunecă, tresare, se pierde, scînteiază.
În arme și în zale, cu coif, plutind, și mută,
Pe zarea-ntreagă umbra de fier e așternută.
Am socotit că văzul mă minte. Nu! momîia
Se-apropie ca fumul ce-l vîntură tămîia
Și-mi face semn, ca-n timpuri, să-i viu
și mai aproape,
Zărind-o tremurată, ca-n unda unei ape.

Din ce în ce mai vie și limpede, curata
Vedenie vorbește. E regele! E tata!
Ce spune? Bănuiala se face faptă plină,
Și-n noaptea mea din suflet a scăpărat lumină.
— « Dormeam, — șopti stafia, cu vocea tatii
veche, —
Și mi-a turnat otravă Claudiu în ureche.
M-a deșteptat din somnul meu ultim agonia.
I-am cunoscut mantaua, fugind, și pălăria.
Tu n-ai să uiți, tîlharul că mi-a răpit coroana,
C-a pîngărit frăția și a mînjit icoana
Soției multiubite, tîrîtă-n desfrînare.
Tu n-ai să uiți ocara, că și-n pămînt mă doare.
Făgăduiește, Prințe, copilul meu, cu ură,
Că n-ai să uiți, și jură!
Pe maică-ta, prostită, uitucă și stîngace,
S-o cruți, nechibzuita, că n-a știut ce face...
Aud cocoșii, noaptea se duce, plec și eu,
Fă-ți jurămîntul tainic, pe veci, copilul meu. »
Pe spada de la coapsă, atunci, îngenunchiat,
Cum se topea în zarea senină, am jurat.
Și-am scris pe luciul spadei jurata judecată:
« Tu n-ai să uiți ocara și crima niciodată ».
Dar ucigașul tatii, simțind că nu-i a bine,
Ar vrea să mă trimită, scăpîndu-se de mine,
Departe, peste mare, ca-n valuri, cînd voi trece,
Spionii de la Curte să poată să mă-nnece.
Pășind pe dinaintea odăii l-am văzut
Smerit în rugăciune, sfîrșit și abătut.
Se pocăia la ceruri, cerînd, în gura mare,
Cu ochii în tavanul odăii, îndurare;
Și mi-au zvîcnit odată și inima și spada:
Aveam din însăș gura spurcatului dovada —
Și trebuia pedeapsa netrebnicului unchi
Să-i vie de la mine, acolo, în genunchi.
Voiam, dar ticălosul, ucis pe cînd se roagă,
În loc să-nfunde Iadul, pedeapsa îl dezleagă,

Fărădelegea scade, și sîngele vărsat
Îl scapă de osînda de veci și de păcat...
Dar mă chemase mama, mă duc să văd ce vrea.
Poate c-ar vrea să-mi spuie-n sfîrșit ceva și ea.

HAMLET

O, mamă, mamă, mamă! Ai tu ceva cu mine?

REGINA

Ai cam jignit pe tata, Hamlèt.

HAMLET

Ce spui? Pe cine?
Tu l-ai jignit pe tata.

REGINA

De ce răspunzi pieziș?

HAMLET

Vorbesc și eu ca tine, în dodii și cruciș.

REGINA

Ce vrei să spui?

HAMLET

Nimica. Vorbești așa, haihui.

REGINA

Uiți cine sînt?

HAMLET

De unde! Stăi nițeluș să-ți spui.
Nu ești regina care s-a luat și măritat
Cu fratele mai tînăr al fostului bărbat?
Și nu ești oare mama, adică mama mea,
N-ai mai fi fost și mamă! Mai clar nu se putea.

REGINA

Nu te-nțeleg, voi pune pe altul să-ți vorbească.

(Vrînd să plece, Hamlet o apucă de braț.)

HAMLET

Eu înțeleg vorbirea pe limba păsărească.
Ci stai pe loc, așteaptă, făptură îngerească,
Să-ți pui oglinda-n față, să vezi, să te crucești,
Să știi mai de aproape ce ești și cine ești.

REGINA

Ce vrei? Ce gînd se-ascunde în tine?
Vrei să mor?
Să mă ucizi? Ce cauți? Vorbește. Ajutor!

POLONIUS

(de după draperii)

Săriți!

HAMLET

Cine pîndește ascuns după perdea?
Un șobolan cu două picioare? Vom vedea.

(Străpunge draperia cu spada.)

POLONIUS

(căzînd)

M-ai omorît cu zile!

REGINA

E groaznic. Ce-ai făcut?

HAMLET

E Regele?... Dar cine pîndea s-asculte mut?

(Ridică draperia și dă de Polonius mort.)

REGINA

Cumplit! Ți se năzare, ori ai înnebunit?

HAMLET

Eu știu de o cam dată ceva și mai cumplit,
Cînd ai ucis un Rege și, pe nerușinate,
Ai murdărit căminul și-ai luat de soț pe frate.

REGINA

N-am priceput ce-i asta: « Cînd ai ucis un Rege ».

HAMLET

N-ai priceput la vreme, acum poți înțelege.
Un Rege! Da! Un Rege!

(Către cadavrul lui Polonius:)

Bătrîn tîmpit! Iscoadă! Puteai lucra mai bine.
Te luasem drept stăpîn' tu, slugoi fără rușine.
Vezi dacă nu te-astîmperi? O întîmplare scurtă
Și-un vîrf de spadă ager ți s-a-mplîntat în burtă.

(Trage perdeaua la loc și se-ntoarce la Regină.)

Te potolește, Doamnă, și nu-ți mai frînge-așa
Albele mîini degeaba; mai bine șezi colea,
Sau inima ți-ai smulge-o din cîrpe, mai degrabă,
Dac-ai avea, vezi bine, o inimă detreabă.
Ori dacă, îngroșată, mai poate, prin minune,
Să bată și să simtă curat în stricăciune.

REGINA

Dar ce-am făcut să merit injuriile tale?

HAMLET

(o duce în fața celor două portrete din odaie)

Te-ai mai uitat vreodată să vezi că, de părete,
Sînt atîrnate două și singure portrete?
Sînt cei doi frați alături și pe-amîndoi îi știi.
Ia uită-te la fruntea și ochii ăștia vii.
E Regele! un rege, acuma fără viață.
Voința și nobletea îi scapără pe față.
E un ales în scaun din cei mai buni aleși,
Bărbatul dumitale și omul fără greș.

Dar vezi-l şi pe ăsta, bărbatul de acum:
E o deosebire ca dintre jar şi fum,
Un spic înnalt alături de pirul care-l roade,
Tîlharul care suie, cinstitul care cade.
Cum de-ai orbit atîta, să te scufunzi atît,
Din pisc, într-o mocirlă ajunsă pîn' la gît?
Te pomeneşti că-i vorba, tîrziu, de o iubire
În care vîrsta-şi cată o nouă-ntinerire;
Dar vîrsta potoleşte, şi, sîngele fierbinte
Se face, cred, cu timpul, mai rece şi cuminte.
Un cumpăt şi-o măsură sînt chiar şi la nebuni.
Ce duh spurcat te-mbie cu-atîtea spurcăciuni?
De ai fi fost o toantă, o proastă de duzină,
Nu-ţi terfeleai mai tare obrazul de regină.
De izbucneşti şi-ntr-însa, drăcească de văpaie,
Şi zgîndări şi pe babe adînc în măruntaie,
Atunci şi tinereţea şi cinstea ei curată
Ca fagurii de ceară topească-se deodată!

REGINA

Hamlèt, stîrneşti în mine durerile secrete:
Cine-ar putea să-mi şteargă din gînd atîtea pete?

HAMLET

Văzuşi? Trăieşte însă mereu în năduşeala
Unui culcuş de scîrbă, uitîndu-ţi şi greşeala.
Întinde-te, leşină pe pat, să nu te-ntorci,
Trezită şi-ngrozită, din cocina de porci.

REGINA

Mi-e de ajuns! Sfîrşeşte! Cuvintele rostite
Mi-njunghie în suflet cu vîrfuri de cuţite.

HAMLET

Un ucigaş, un trîntor, un ticălos, un rege
De bîlci, un hoţ de sceptru, pîngăritor de lege.

REGINA

Ajunge!

HAMLET

Maimuţoiul se face împărat.

(Reapare stafia.)

Ce-mi ceri, făptură sfîntă şi înger preacurat?
Veniţi din ceruri, àripi, păziţi-mă de sus!

REGINA

A-nnebunit!

HAMLET

Părinte, mustrarea te-a adus,
Că şòvăi şi las timpul să treacă necurmat
Şi nu-mplinesc porunca pe care am jurat?

STAFIA

Tu n-ai să uiţi! Vream numai să-ţi mai aduc
aminte,
Dar linişteşte-ţi maica, rămasă fără minte
Şi spînzurată-n gol.
Vorbeşte-i mai cu milă, mai blînd şi mai domol.

HAMLET

Ei, cum se simte Doamna?

REGINA

Mă simt cam ca Hamlèt,
Care pierdut cu gîndul, zănatec şi poet,
Vorbeşte cu văzduhul, ca vîntul şi pădurea.
La ce te uiţi încolo, aşa şi într-aiurea?

HAMLET

Nu-l vezi? E alb şi luciu ca fulgerul. De-ar vrea
Şi muntele cu-o vorbă din loc l-ar strămuta.

(Către stafie:)

Nu mă privi din slavă atît de-nduioşat,
Că-mi zdruncini hotărîrea pe care am jurat.
Căci cu voinţa ruptă încep, slăbit, a plînge,
În loc să plîngă spada cu lacrime de sînge.

REGINA

Cui îi vorbești așa?

HAMLET

Nu vezi nimic naintea ta?

REGINA

Nimic. Te văd pe tine.

HAMLET

Nu îl auzi?

REGINA

Pe cine?
Că nu vorbești cu mine.

HAMLET

Nu-l vezi? Se depărtează. Mai uită-te. E tata!
Parc-ar trăi aievea... S-a dus!...

REGINA

Halucinata
Închipuire-a minții te-a clătinat, și-ți pare
Că din nimic se iscă un om. E-o arătare.

HAMLET

Halucinat, eu, mamă? Dar sîngele din vine
Zvîcnește. Pune mîna la pumn, ca și la tine.
Te amăgești cu voie, și te mîngîi — ai vrea —
Că nu-i păcatul vostru, ci nebunia mea...
Căiește-te mai bine în rugă și metanii,
Fă-i cerului cumplitul șir lung de spovedanii.
Tu pui gunoiul putred mereu la rădăcină,
Să-ngrași mai mult otrava amară din tulpină.
Îți cer iertare, mamă... Nu-ți pare cam ciudată
Virtutea de la viciu cînd cere-a fi iertată?
În vremea de-mbuibare, de putregai și praznic,
Se cere-ngăduință și de la cel obraznic.

REGINA

Mereu cîte-o dojană, mereu ocară nouă.
Tu inima mi-ai frînt-o, nu vezi, Hamlèt? în două.

HAMLET

Adevărat? Nu-mi vine să cred. Atuncea, poate
Ai să arunci dintr-însa murdara jumătate,
Ca să trăieşti curată cu partea sănătoasă.
Şi noapte bună, mamă...
Dar gîndul nu mă lasă
Să ştiu că intri iarăş în aşternutul lui.
Înnăbuşă ispita, alt mijloc ştiu că nu-i.
Nu te-ndulci la şoapte,
La şoaptele de noapte,
Cînd însuş Necuratul ia graiuri îngereşti.
Adu-ţi aminte, mamă, ce-ai fost şi cine eşti.
Dacă te-nvingi o dată, te-nvingi şi-a doua oară,
Şi mîine şi poimîine... Ispita o să moară.
Cînd voi avea nevoie de-o binecuvîntare
Ţi-o cer şi eu ca tine... Fii mîndră şi fii tare!

(Spre cadavrul lui Polonius:)

Cît despre hoitul ăsta... îmi pare rău, vecine.
Poate voise cerul să dea cu el în mine
Şi-a dat cu mine-ntr-însul.
O să ţi-l scot afară.

REGINA

Şi ce fac, aşadară?

HAMLET

Desigur că nimica din ce ţi-am spus să faci.
O să te prindă hîdul de guşă. Te dezbraci...
Te năclăieşte gura lui rîncedă de bale,
Flămînd ce-i buhăitul de farmecele tale.
Dar spune-i cînd te strînge, în friguri şi buimac,
Că nu-s nebun, cum crede, ci numai mă prefac.

Ori nu-i aşa, femeie cuminte şi frumoasă,
Că prea puțin îmi pasă
Că-i spui ori că nu-i spui?
Ascultă. O idee: nu-ţi vine să te sui
Pe-acoperiş, pe casă?
Dai drumul coliviei şi-i laşi pe toţi să iasă,
În stoluri, porumbieii sălbatici și pribegi,
Şi intră tu în cuşcă, acolo. Înţelegi,
Ori nu-nțelegi nici asta?
Atuncea, dragă, basta!
Că despre mine, fiul, nebunul şi urîtul,
Tu poți la urma urmei, de sus, să-ți frîngi
şi gîtul,
Căzînd, de bună seamă.
Şi noapte bună, mamă.

(Iese tîrînd cadavrul după el. Regina cade suspinînd pe canapea.)

DALILA

Stareța: St.	*Arhondara:* Arh.
Dalila: D.	*Sora Ana:* A.

Sora Smaranda: Sm.

St. — « Poftește, intră, Doamnă ».
D. — « Mă iartă: Domnișoară! »
St. — « De-altfèl, vorbim lumește, azi, cea din urmă oară.
În pravilele noastre, trecutul e trecut,
Și titlul mirenlei-i rămas necunoscut.
Venind din patru vînturi și zări, ca niște ciori,
Noi sîntem toate-n obște doar maici și doar surori. »
D. — « Bag seama cîteodată că-n stoluri se strecoară
Și cîte-o mierlă poate... »
St. — « Dar tot un fel de cioară. »
D. — « Un cioc, atît, de aur, ajunge, dintre toate,
Să scoată la iveală și cîte-o noutate de crînguri depărtate. »
St. — « Veștmîntul, cum ni-l punem, ne face deopotrivă,
Că una e mai groasă, că alta-i uscățivă.
Nici părul nu se vede că-i negru sau bălai.
Tulpanul îți ascunde și vîrsta, cîtă ai. »
D. — « De-i vorba de măicuța de-aci, de lîngă mine,
Ea poartă și tulpanul și vîrsta foarte bine. »
St. — « Dar bătrînețea vine cum vine și regretul
Și ne muncește timpul cu sfredelul, pe-ncetul. »
D. — « Cunosc o maică-n care tristețele n-au prins.
Tot proaspătă-și păstrează modelul, ca-ntr-adins.
O știe și oglinda, și-aș pune rămășag... »

St. — « Nu pot să scap prea lesne, mă duci într-un zigzag.
O vorbă mă apucă, şi alta mă împinge
Şi mă-nvîrteşti în palmă, de parcă joci o minge. »
D. — « O minge-i mai bondoacă, dar maica-i ca o plantă.
Nu-i vina mea că haina o face elegantă.
Te întîlnesc mirată, aci, în mînăstire,
Şi, să mă ierţi, mă-ncearcă şi o nedumerire:
Mă-ntreb, de care lume te-ai rupt şi despărţit
Ca să te simţi mai bine-n chilia unui schit?
Dac-ar putea să aibă răspuns o întrebare,
Nu-ntreb „de ce", mi-ajunge să aflu doar „de care". »
St. — « Eram şi eu, odată, o fostă profesoară...
Să aibă-nsemnătate ce-ai fost odinioară? »
D. — « Ai vrea cu vălul negru să-l scoţi din noua viaţă,
Ai vrea să uiţi trecutul, dar iată-l, stă de faţă. »
St. — « E tocmai, să mă ierte slăvitul Dumnezeu,
Ceea ce mi se pare c-aş fi simţit şi eu...
Dar să te duc, mai bine,-n chilia dumitale.
N-are oglinzi, covoare, tablouri şi sofale,
Nu-i luxul strălucirii, pe care-l părăseşti.
E chipul vieţii *noastre*, ştiut, călugăreşti.
Sărac la-nfăţişare şi aspru-ntru Hristos,
Pe dinlăuntru miezul e fraged şi gustos.
Adevărata, buna şi gingaşa comoară
E-nchisă, nevăzută de ochii dinafară. »

D. — « Îţi mulţumesc, măicuţă... »
St. — « Pentru atîta dar?
O podină de scînduri, nişte păreţi de var,
Un pat de lemn, o masă, un scaun şi o ladă? »
D. — « Nu te-ngriji de boarfe: acasă-mi stau grămadă.
Am încăperi destule, aduc de toate cele,
Dulapuri, scrinuri, preşuri, plocate şi perdele...

I-aş da bibliotecii o cameră din fund.
Şi-am nouăzeci de roluri şi n-aş vrea să le-ascund,
În cinci dulapuri pline,
Dantele, catifele, mătăsuri, museline,
Marame ca azurul, ca fumul şi văpaia.
Un vals de-al meu se cheamă-n programe
„Vîlvătaia":
Cinci paşi, aşa, pe vîrfuri, şi alţii înnapoi;
Pluteşte pe deasupra, ca flacăra, vîlvoi,
Un văl de stele, roiuri de fluturi şi scîntei,
Purtat în adiere şi-n ritm cu paşii mei.
Te-aş îmbrăca, odată,-n dantele. . . »
St. — « Mai încet. . . »
D. — « Şi-am face-n mînăstire un număr de balet. . . »
St. — « Cumva să nu se-audă, vorbeşte pe şoptite,
Că au urechi păreţii, deşi nezugrăvite.
De ne-ar pîrî vre una ce-aude din cerdac,
Ies eu mai vinovată, că te ascult şi tac. »
D. — « Dar cine să pîrască şi cui să ne pîrască
Din prea cinstita tagmă de maici monahicească?»
St. — « Ca să ne-ncerce, Domnul ne dă cîte un drac
Şi-i pune-n obşte mitră, potcap sau comanac,
Şi pîra pleacă, merge, ca şarpele, tîrît,
Mut, moale şi prin umbră-ntr-ascuns, după pîrît.
Ea place cînd te spurcă smerit, cu-o sărutare,
Şi-i cea mai aşteptată de capii din soboare. »
D. — « Bărbaţii cu bărbaţii, femeia cu femeia,
Nu se prea-mpacă-n obşte, cred tocmai de aceea.
Zîzania şi bîrfa dau roada lor întreagă,
Şi unii cu aceiaşi nu pot să se-nţeleagă.
Nu bănuisem însă şi n-aveam presimţire
Că relele din lume se-ntrec şi-n mînăstire.
Dar nu-i nimic, măicuţă, am leacurile mele;
Nu-l mai cunoşti pe şarpe de-i pui o altă piele.
Ajunge să le fure un vals în valuri ochii
Şi să le-arăt cum joacă sclipirile pe rochii.
Am îmblînzit eu alte sălbatice-animale,
Necum cîteva capre din staulul matale. »

St. —«Am fost și eu odată mai sprintenă,
mai iute...»
D. —«Dă-ți într-o parte rasa... Picioare ca la ciute,
Genunchii plini... și glezna subțire...
coapsa fină...
Ai fi ieșit, măicuță, o mare balerină!...
De ce roșești? Să fie și ăsta un păcat?»
St. —«Așa stă scris...»
D. — «În carte?»
St. — «O fi adevărat?»
D. —«Metania, măicuță, nu-i vals cumva,
vreo leacă?
Te-ndoaie, și te frînge, te scoală, te apleacă,
Și noaptea, la utrenii, în post, de zeci de ori,
Cu fruntea de pe lespezi te-nnalți și te scobori.
Era de mult, odată, prin țări nemaiștiute...
Călugării, la slujbă, în rînd, cîteva sute.
În ritmul de mătănii, prelung, am auzit,
Pe întuneric, parcă, pe sus, un fîlfîit
Și am urzit din zgomot și asemănături
Baletul meu cel mare din „Zborul de vultùri".
În orișice secundă de viață și de oră
Vecia toată, maică, e un vîrtej de horă,
Și-n plasa bolții, prinsă scînteie de scînteie,
Și-o umbră joacă albă, fecioară, de femeie...
Și merg și robii-n calea lactee, ca de vis,
De-a lungul Paradisului deschis.
Convoaiele de àripi, de suflete, departe,
Se duc mereu pe văluri, prin lumea fără moarte.
Bat inimile toate, și gîndul arde-ntr-una,
Tresare totul, maică, zvîcnind întotdeauna...
Și uită-te afară, diseară, la fereastră,
Cum joacă balerina în màntie albastră...»
St. —«Vai, bată-te norocul! Mă sperii,
dar îmi place.
Ce te-a făcut, cucoană, să vii la noi încoace»
D. —«Am ostenit, măicuță, de fugă și de ducă.
Am fost prin viața noastră un abur, o nălucă.

Treceam din teatre-n teatre, zburdam
din țară-n țară,
Voiam, parcă, din lume, dansînd să zbor afară.
M-aș fi topit în lună și m-aș fi dus cu ea
De-a dreptul, de pe scenă, într-un tărîm de stea.
Aplauzele-n sală sunau ca o furtună,
Dezlănțuiam torente și viscole-mpreună,
Cu mîna-n sus, cu brațul întins, cu o plutire,
Făcînd cea mai frumoasă volută ca-n neștire,
Ca vîntul, ca talazul, ca frunzele, ca norii.
M-am înnălțat, pe-o undă, la ceruri, cu cocorii.
Mă prăbușeam din neguri ca fulgerul în ape
Și mă găseam departe, cînd mă credeai aproape,
Muncită-ntotdeauna să nu fiu unde sînt,
Atinsă doar cu vîrful sandalei de pămînt...
La mine dansul, maică, n-a fost „ce-o fi să fie!",
A fost ca o chemare și ca o datorie,
Mînată ca de blèstem, în fugă și prigoană,
Și dusă ca o luntre-n bulboană din bulboană.
Am căutat limanul, dar n-am avut prilej.
Cînd mă lăsa vîrtejul, mă lua un alt vîrtej...
Spuneai ceva de vîrstă, cînd am simțit că vine,
S-a prins păinjenișul ei molcom și de mine
Și m-am întors acasă...
Eu n-am trăit o viață, ci-o taină nențeleasă. »
St. — « Umblînd cu floarea asta, spun drept,
nu m-aș pricepe
Cum să-i înlătur ghimpii, de teamă să nu-nțepe...
Îți pui o întrebare și eu: poate-ai iubit...
Căci dragostea ne-ndreaptă, cînd pierdem,
către schit. »
D. — « Pianul o să-l punem în sala din mijlòc. »
St. — « Pian în mînăstire? »
D. — « Crezi, poate, că nu-i loc? »
St. — « Loc e destul, nu-i vorba de loc,
ci de putință:
Nu-i loc de veselie, e loc de pocăință. »

D. — « Nu prea-nţeleg. . . »
St. — « Pianul e pentru desfătare,
Şi muzica-i oprită-n chinòvii. »
D. — « De mirare!
Biserica nu cîntă? Nu cînţi şi nu te-nnalţi? »
St. — « Cîntările-s cîntate-n biserică de. . . psalţi.
Pianul n-are suflet, nici orga, nici vioara. . . »
D. — « Pofteşte! Mi se pare că-i sora Arhondara. . . »

Arh. — « Blagosloveşte! »
St. — « Domnul! »
D. — « Vorbeam chiar de vioară,
Şi iată şi pe sora frumoasă arhondară. »
Arh. — « Era vreo legătură? »
D. — « Mai mult o-asemănare. . .
Atîta, că-i mai lungă şi niţeluş mai mare.
De-ai să mai creşti de-o palmă, ai fi violoncel. »
Arh. — « Mă poreclise mama, de mică, „Brotăcel". »
D. — « Lungană e, ochioasă se vede, şi-i născută
Subţire, legănată, sfiioasă ca o ciută.
Ia uită-te la mine. . . Nu ţi-i lăsa în jos. . .
Păcat că se cerneşte şi şoldul mai frumos.
Cîţi ani ai? »
Arh. — « Optsprezece. »
D. — « În cinci, parcă ţi-e scris,
Ai zgudui o lume, la Roma şi Paris,
Nu în veştmîntul negru, mîhnit, dar într-o fustă,
Pînă la şolduri cercuri, şi-n şale mai îngustă
Şi presărată-n unde cu solzi şi stropi de foc.
O, ce nenorocire! Te strîngi camtr-un ghioc. »
St. — « Atît le mai lipseşte, un pui de gărgăune,
Să nu le mai stea mintea deloc la rugăciune! »
D. — « De unde este fata? »
St. — « Ascultă, soră Stancă,
Dulceaţă şi cafele! Copila e ţărancă. »

D. — «Putem vorbi acuma și de gospodărie?
E un capitol care îmi place mult și mie.»
St. — «Avem porunci anume, domnești și-arhierești,
Să-ți punem la-ndemînă din plin tot ce dorești.
În mînăstire munca se cheamă ascultare
Și ți-am ales și două surori ascultătoare.
O Ana și-o Smaranda, pe nume de botez.
Sînt fete foarte bune, dar le supraveghez.
Cam șchioapătă la treabă, mai fac și mai se lasă,
Și-au cam uitat de pravili: se cer prea des acasă,
Ba e bolnavă mama, ba taica-i trimitea
Bilet că vițelușei i-i tare dor de ea...
De vre un an de zile, de cînd, venind la noi
Să se supuie caznei și-orînduirii noi,
S-au mai schimbat și poate să le și bată gîndul,—
Știu eu?—ascuns de mine, să părăsească rîndul.
Scrutează-le și dă-le învățuri și povețe
C-ar fi păcat să plîngă-ncepînd din tinerețe.
Le zboară lesne mintea... E veșnica poveste...
Nu vreau sfințire-n silă, mai bine fac neveste.
Sărmanele copile, cînd se dezmeticesc,
Le pare rău de pasul făcut, monahicesc.
Țin într-adins ca viața, la mine-n mînăstire,
Să nu fie răbdată ca o nefericire.
Am douăzeci de fete, și cîteva bogate,
Le-am pus în de aproape să fie cercetate,
Și cînd le năpădește tristețea, cîteodată,
O chem pe cîte una și-i spui: „Ascultă, fată,
Te paște-o suferință, o bănui și-o cam știu.
Gîndește-te din vreme, pînă ce nu-i tîrziu.
Ai, poate, vreo nădejde sau ți-ai făcut un vis,
Nu-ți pedepsi făptura. Acel ce te-a trimis
E bucuros cînd omul, cinstit, ia altă cale,
Pornită tot de mîna Prea-nnalt Sfinției Sale.
Nu te-ai simți mai bine, ia spune, să te știi
La casa ta, în poală cu doi ori trei copii?"
N-am dat greș niciodată, și fostele surori
Mai vin să mă mîngîie, și ele, uneori,

Și-s tare mulțumită că le-am povățuit
Să lase mînăstirea la timpul potrivit.
Ce poate fi mai bine decît, la o nevoie,
Să înviezi un suflet mîhnit și buna voie?»

D. —«Te înțeleg și-i bine ce faci, și e cuminte,
Că nimeni nu mai știe cît e de-ntreg la minte.
Ori vine mintea iute, ori zace subt ursită
Și se trezește tocmai în clipa chinuită.
Toți nimeresc ori strică o viață, din greșeală,
Și fiecare-n felul lui, bun sau rău, se-nșeală.»

St. —«Smaranda! Ana!
Cele mai bune ucenice;
Despre purtări frumoase nu aș avea ce zice.
Cu toate că-mbrăcate, sînt necălugărite.
Mai așteptăm, că poate ar fi să se mărite.
Tot amînăm tipicul cîte un an sau doi.
Poate se schimbă timpul, cum ne schimbăm și noi.
Avem o soră nouă, Dalila domnișoara.
Vreau să vă fie dragă și vouă surioara.
Ați fost unde spusesem?»

A. —«Venim chiar de la stînă.»

Sm. —«Am pus-o la răcoare căldarea cu smîntînă.
Avem și o copaie de unt și-un coș de ouă.»

St. —«Hai, sărutați-i mîna Dalilei amîndouă...
Noi mergem să-i dau totul duduii în primire.
De-ntîrziem cu treaba, cumva, prin mînăstire,
Pînă ne-ntoarcem, Ana, dereticați prin casă
Și faceți-i chilia curată, luminoasă.»

A. —«Vai ce frumoase lucruri, și scumpe!
Ca-n povești!»

Sm. —«Trebui' să fie, soră, de cele franțuzești.»

A. —«Ai mai văzut scurteică de asta? Ce mai blană!
Parcă-i o cocă moale, de fulgi.»

Sm. —«E ca o pană.»

A. —«O strîngi ca o batistă și-o vîri în buzunar.
O fi samur, sau biber?»
Sm. —«Oricum, e lucru rar.»
A. —«Dar vezi-i răscroiala, sus strînsă, jos în cute,
La guler și pe poale, chenare...»
Sm. —«Și cusute,
Jurîmprejur, la mîneci, găteli dintr-altă piele.»
A. —«Mă duce, iaca, gîndul, la flori și rîndunele...»
Sm. —«Miroase a schimbare și am o presimțire,
Un aer nou că intră la noi, în mînăstire.»
A. —«Dar cum să-i zicem? Soră nu-mi place,
maică nu e...»
Sm. —«Să o rugăm pe dînsa, diseară, să ne spuie.»
A. —«Mie mi-a spus să-i zicem pe nume...»
Sm. —«Cum, Dalila?
Eu n-aș putea fi-n stare de asta nici cu sila.
Mi-ar trebui cuvinte de laudă, alese...
Ca Preacuratei Sfintei Fecioare și Mirese.»
A. —«Să-i zicem ca-n Acàtist? Eu i-aș fi zis cucoană
Și-aș săruta-o toată, mereu, ca în icoană,
Atîta mi-i de dragă frumoasa ei făptură!...
Cînd îți vorbește, parcă te ia cu o căldură.
Are un glas de cîntec și vorbe mici și dulci,
De-ți vine, ca pisicii, să cazi și să te culci.»
Sm. —«Vreau să-i încerc scurteica... Ia vezi
pe unde sînt...»
A. —«Nu pune, dragă, mîna, că intru în pămînt.»
Sm. —«Așa-i că-mi vine bine?»
A. —«Dezbracă-te, că fug.»
Sm. —«Ia vezi ce căptușeală, ce guler, ce belșug!»
A. —«Și toate cu mireasmă de flori de micșunea,
Și nu-i parfum din sticlă.»
Sm. —«E carnea de pe ea.
Te-mbată și-ți adoarme și sufletul și gura.»
A. —«Așa e la Rusalii și cuminecătura.»
Sm. —«Mînușile, ia uite, întrec și catifeaua.»

Arb. — « E pusă și dulceața și-i gata și cafeaua...
Vai, Doamne, cîte lucruri, ce geantă!
Ce frumoasă!
Dar unde-o fi cucoana? »
A. — « Acù ieșì din casă. »
Arb. — « Vedeți să nu vă prindă! »
Sm. — « Ce-i asta? Ceas de aur, la spate cu oglindă... »
A. — « Poate că nici nu-i ceas... »
Arb. — « Am mai văzut eu una.
E-oglindă pentru nas... »
A. — « Hai, uită-te într-însa. Ți-e teamă, parcă.
Las, că
N-o să-ți rămîie umbra în ea, să se cunoască. »
Arh. — « Oglinda te arată, dar și te-ascunde-ndată.
Oglinda nu te spune și vinde niciodată. »
Sm. — « Ne-nghesuim degeaba, uitați-vă pe rînd. »
Arb. — « N-am mai văzut oglindă de cine știe
cînd... »
A. — « De-abia nu-i pentru una, dar' mite pentru
trei? »
Sm. — « Zgrăbunța de subt pleoapă mi-e cît un bob
de mei.
Cînd mi-a ieșit și asta? »
A. — « Știi, dragă, nu te face... »
Sm. — « Se cheamă aluniță, stă bine și ne place...
Mai are și-o perniță. Ce moale-i între dește!
Și are praf!... Miroase-l, că nu te otrăvește! »
A. — « E, mi se pare, pudră... »
Sm. — « Are miròs de nalbă... »
Arh. — « Și Maica noastră-mi pare duminica mai albă...
La teatru, ăsta-i roșul de buze... un creion
De gene și sprîncene, o carte, un flacon
Și sumedenii multe mărunte, de crîmpeie. »
Sm. — « Ce duce-n sacul dînsei o mînă de femeie!
Mai e o cărticică, mai e și-un portofel.
Fiți fără nici o grije, că n-am umblat în el.
Umbrela joacă, scurtă și lungă dacă sare
Din arcul ei, se umflă și crește ca o floare;

Dar n-ați văzut pantofii, plăpînzi ca niște fluturi. . .
Parcă ți-ar fi și milă să-i perii și să-i scuturi.»
A. — « Ce ziceți, vine bine, ori ba? Și e ciudat
Cum nimerii de iute, de parc-aș fi-nvățat.»
Sm. — « Nu-mi dai nițel și mie, numai așa, pe buze?
Să-ncerc și eu. . . Am două, de-acuma, călăuze.»
Arh. — « Ce stați încremenite cu ochii în oglindă?
Hai să vă spui mai bine ce se-auzea din tindă. . .
Dalila sta pe scaun, și starețа pe pat.
Vorbeau. Am pus urechea. . .»
A. — « Să vezi!»
Arh. — « Și-am ascultat!
Dar nu vă spui secretul, că nu-l păstrați
ca mine.»
Sm. — « Ceva de rău?»
A. — « Ți-e teamă?»
Sm. — « Ți-o fi cumva rușine?
Hai spune, n-o întoarce, ori vrei să fii rugată?»
Arh. — « Să nu cumva să scape vreo vorbă
vre o fată. . .
Să vă jurați că ține-ți secretul pentru voi.»
A. — « Da' spune, frate,-odată, ce naiba?
Mai te-ndoi?»
Arh. — « Vrea stareța să fie și dînsa baletistă!. . .
Sta ghemuită còlea, ofta și era tristă.»
Sm. — « E-adevărat?»
A. — « Nu spune!»
Arh. — « E-așa cum vă spusei.
Acum rămîne taina închisă la noi trei.»
A. — « Mai dă-ne amănunte, te rog, la cele spuse.»
Arh. — « N-am stat mai mult la ușe, că m-apucase-o
tuse.»
A. — « Dacă se duce Maica, plecăm și noi cu ea.
N-ai vrea să vii, Smarandă?»
Sm. — « De! ce să zic? Aș vrea.»
Arh. — « Auzi? Se-ntorc! Ne prinde!. . .
Dădurăm de belea!
Ștergeți-vă mai iute!»

A. — «Mă șterg și nu se ia.»

St. — «Destrăbălarea voastră-i enormă! Mă sufoc!»
Arh. — «Ce zice?...»
Sm. — «Nu ș'ce zice...»
A. — «Aș vrea să ies, fă-mi loc.»
St. — «Fă bine, soră Ană, și stăi și te arată.
Cu mutra ta mînjită, să facem judecată.
Tu, ia și te dezbracă. Ar fi o nesimțire
Să fiți niște paiațe de bîlci prin mînăstire,
Să v-arătați, în obște, cu botul mîzgălit,
Părintelui duhovnic cinstit Arhimandrit!
Eu v-am adus la sora Dalila-n ascultare.
Ce-ar mai putea să creadă de-asemenea purtare?
Rămase în chilie, cotrobăiți prin toate.
Uitați-vă ce mutre aveți. Dar cum se poate
Să-i scotociți prin lucruri?! Ce-ncredere mai am?!
N-aveți nici o sfială, nici minte de un dram.
Spălați-vă degrabă, dați bine cu săpun,
O mie de metanii, cinci zile de ajun!
O să-ți aducem alte surori, le-ncerci și vezi,
Iar dumnealor vor merge la vite și corvezi.»
A. Sm. — «Nu mai umblăm prin geantă,
nici nu mai luăm umbrela...»
St. — «Nu v-ați gîndit cu spaimă și groază la Acela
Care le vede toate? Nu v-ați cutremurat?»
A. Sm. — «Ba da, cinstită Maică, dar poate
c-am uitat...»
St. — «Ați cam uitat de toate din cîte v-am mai spus.
Așa mirese-așteaptă Domnul Nostru Isus?»
D. — «Cum văd, s-a pus la cale, măicuță,
un complot...
Vă dau ceva și rujul se duce jos de tot.
Din crema din cutie dați peste el cu vată
Și vă rămîne pielea, subt ea, catifelată...
Mai am ceva la mine, frumos, să vă arăt.
Veniți după iertarea Măicuții, îndărăt.»

St. — « Din școala dumitale de universitate
Mi-e teamă să nu iasă trei capete stricate. »
D. — « Sînt tinere, măicuță... Și noi, la o etate,
Vedeam pe sfert din viață, din sfert nici jumătate.
Eram neliniștite, naive și zglobii...
E-o vreme pentru vîrstă, și-un timp pentru copii.
Și poate că-i mai bine cît mai tîrziu să ție
Atotcopilăreasca lor nevinovăție. »
St. — « Cotrobăiră-n lucruri și văd că nu le cerți. »
D. — « Ce bine-i totdeauna să-ți dai prilej să ierți! »
St. — « Atunci? »
D. — « Atunci, uitarea și-a simplei cuviințe...
M-am dezvățat să judec și să mai dau sentințe. »

FOCUL ŞI LUMINA

Săteanul: □	*Alt sătean:* ≧
Potcovarul: △	*Încă un sătean:* ≦
Rotarul: ○	*Vocea mare:* ∞
Un sătean: ⩦	*Alt sătean:* ≰
Patru săteni: ≢	*O fată:* ∅
Poștașul: ⧉	*O voce streină:* ∼
Un sătean: ≑	*Altă voce streină:* ≅
Alt sătean: ≕	*Altă voce:* ≊

Diavolul: ⋇

— «Te rog de-atîta vreme, şi nu ţi-e de zăbavă,
Să-i pui şi iepii mele o gioarsă de potcoavă,
Şi tot mă ţii cu vorba. De cînd mă tot amîni,
Să facem socoteala, sînt două săptămîni.
Aştept şi trece vremea şi mă zoreşte treaba.
Vei fi crezînd pesemne că vreau s-o pui
degeaba...»
— «Păi, omule, ştii bine, cînd ai venit cu ţapul,
Nu mai ştiam, de treabă, nici unde-mi era
capul.»
— «Ce ţap ţi se năzare? Tu pui la ţapi
potcoave?»
— «I-ascultă, măi cumetre, nu-i timp acu
de znoave.
Nu ai trecut cu ţapul, cînd ai vorbit cu mine?»
— «Aşa e, că trecusem cu caprele, vezi bine.»
— «Şi ce-ai văzut atuncea? Ai numărat, încai,
Legaţi la rînd, de garduri, vreo şaptezeci de cai?
Nu ştie toată lumea c-a poposit la noi
Oştirea de pe Argeş, trimisă la război,
Şi că şi zi şi noapte n-a mai stătut să bată
Potcoavele barosul, trei, patru dintr-odată?
Că la război, cumetre, e altă călărie:
Potcoava neclintită
Să ţie pe copită.»
— «Dar de atunci încoace
Potcovăria tace şi nu mai ai ce face,
Te-nvîrţi pe lîngă foale şi cauţi la sufloi
Să-l umfli, ca să cînte pe rît, ca un cimpoi.

Pînă scobeşti cenuşa, ca să-ţi învie vatra,
Pierdui în aşteptare potcoava şi pe-a patra,
Bălana noastră calcă, de cînd venii întîi,
Pe-o unghie tocită de tot şi pe călcîi.
Măcar să-ţi fie milă de iapă, măi băiete:
Dă de pămînt cu burta, că, biata, stă să fete.»
△ — «Păi, la mulţi ani, atuncea! Ce vrei? Băiat,
ori fată,
Sau gemenii să-ţi vie cinci, şase dintr-odată?
În cîţiva ani şi-o lună îţi iese-o herghelie.
Cînd e să faci botezul, te rog să-mi spui
şi mie.»
□ — «Ţi s-a făcut de cinste. Te-ai cumetri
cu-o iapă».
Ciocneşti, de dorul ţuicii, găleata ei cu apă.»
△ — «Bag seama că deşteptul, în vreme ce-a tăcut,
Ce s-a gîndit? Să fie şi dumnealui limbut.»
○ — «Dar tot a potrivit-o, n-ai ce să zici, vecine,
Cumătrul tău, o dată, a-ntors-o şi el bine.»
△ — «De cînd dărîmă gardul, pătulul şi coşarul,
A nimerit să-ntoarcă şi el o dată carul.»
□ — «Viclean mai eşti la gînduri,
cu sculele-ţi bolnave
Brodeşti mai iute fiere din fier, decît potcoave...
Mi-o potcoveşti, sau nu mai mi-o potcoveşti?
Mă duc
Să-i dau niţele boabe în traistă şi-o aduc.»
△ — «De unde vii, bădie? Parc-ai căzut din pod.
S-a mai văzut pe lume un soi de-aşa nerod?
Mă jèlui toată ziua că nu se-aprinde focul,
Şi vine să mă-nfrunte acum şi dobitocul.
Te-aş întreba, mai bine, pe unde-ai mai umblat,
Că nu ştii ce se-ntîmplă? Eşti càpiu,
sau eşti beat?
Nu ştii nimic şi nu vezi nimic,
mînca-te-ar mama?
Mai freacă-ţi buturuga, mai strînge-ţi catarama,
Fudulule la creastă şi minte de cocoş.

Ai mai zărit, de miercuri, un fum pe vre un coş?
Ai mai mîncat, de miercuri încoace, vreo fiertură?
Că eşti pe ziua de-astăzi atît de bun de gură?
Ţi-au mai troznit în vatră tăciunii subt ceaun?»
□ — «Nu ştiu ce ţi-aş răspunde...»
△ — «Atuncea eşti nebun.»
□ — «Să ştii că ai dreptate... Am cam băgat de seamă
Ceva ce nu pot spune cum e şi cum se cheamă.
Credeam că mi se pare, simţind în satu-ntreg
Ceva că s-ar petrece, dar vezi, nu prea-nţeleg...
Ziceam că numai mie aşa mi se cam pare,
Ori că boleam de-o boală, de friguri, de-o lingoare.
Sînt cam tîrziu la minte şi prost, dacă pofteşti.
Ţi-aş cere să mă sfătui şi să mă lămureşti.»
△ — «Aşa mai vii de-acasă. Ascultă, mă, nu-i boală.
Nu-ncape îndoială că ziua e de smoală.»
□ — «Se vede că văzusem ceva, precum spuseşi.
Ca nişte rotogoale venea, ca nişte feşi
De negură, de beznă, un întuneric tare.
Dar eu crezusem numai că e vreo arătare,
Că numai mie singur, dinspre gutui şi plopi,
Mi s-a părut grădina plină de ciori şi popi.
Atuncea e aievea, şi ochii nu mă-nşeală
Că s-a cernit văzduhul cu pături de negreală.
Biserica, văzusem, că parcă se-nnecase,
Şi negura că zace peste grădini şi case.»
△ — «Şi-ai mai băgat de seamă: nimica nu mai sună,
De şapte zile moarte, de nopţi, şi fără lună
Şi fără soare, fără nici stele, nici nimic.
Şi nu mai merge parcă nici timpul, ce să zic?»
□ — «E-adevărat, şi nu ştii ce fel de meşteşug
Ne-a prins pe neştiute închişi ca-ntr-un coşciug.»
△ — «Şi-i mai ciudat că încă simţim şi sîntem vii,
Că mai vorbim şi unii cu alţii.»

□ — «Poți să știi?»
Δ — «Burduful nu mai poate s-ațîțe-n vatră focul,
Scînteia nu mai sare, s-a dus cu ea norocul.
Am încercat amnarul și parc-a prins rugină,
Și cremenea e moale în vîrf, ca de slănină.
Chibritele crezusem că-s umede și-au tras.
Doar niște bețe oarbe din ele-au mai rămas.»
O — «Știi, oile, de-atuncea, pe șesul de cărbune,
Nu s-au întors cu baciul comunei din pășune.
Nici caprele bălțate n-au mai venit, săracile,
Nici iezii, nici vițeii, nici juncile, nici vacile...»
? — «Nu mai auzi nici zbierăt, nici vaiere,
nici muget.
Sînt amorțit ca piatra și nu mai știu ce cuget.»
Δ — «Hai, bate palma-ncoace și nu te supăra,
Că vorba-ntrece gîndul, o știi și dumneata.
Noi ne sfădim de-a surda și s-a-mplinit Scriptura.
Ne-a mai rămas atîta: să dăm în gol cu gura.»
□ — «Care Scriptură, vere, că nu pricep nimica.»
Δ —«Nu te muncește gîndul și nu te-apucă frica?
N-auzi în depărtare ca niște huhurezi?
Ia uită-te la mine, mă vezi, ori nu mă vezi?»
□ — «Și văd, și nu se vede, aud pe jumătate
Că bombăne o vorbă. Să știi că ai dreptate.
Parcă sînt gol de suflet, parcă mă simt și beat.
Și mă gîndesc... Ce-i asta? Sînt tare turburat.
Am cam băgat de seamă că umblă, de o vreme,
O șoaptă... se aude?... asculți?...
ca de blesteme.
O fi vreo nălucire? N-ajung nici să mă mir.
De unde vine șoapta? din cer? din cimitir?
Și ceața asta neagră și-ncremenirea asta!
Să știi că ai dreptate, că ne-a lovit năpasta.
Dar, meștere, grăiește, că nu știu, sînt un prost,
Ce știi? Că știi mai multe, ce-au fost
și n-au mai fost.
Învinețește iarba. I-am dat aseară fîn,
Și taurul, deodată, păru-n coșar bătrîn,

Şi claia se făcuse, de fîn, ca o tărîţă,
Copilul Paraschivei se sperie de ţîţă.
Nu mai pişteşte lapte, se-alege o ţărînă.
Şi, cum spuseşi, de miercuri, în cap e-o
săptămînă. »

— « Venirăm să ne-aprindem la potcovar luleaua,
Dar şi la dînsul cîntă pe vatră cucuveaua.
Am tras vîrtos dintr-însa şi-am supt-o în zadar.
Ne trebuie-n lulele un bulgăre de jar. »

— « La mine doarme focul ca lutul, şi nu pot
Să-mi încovoi potcoava. Stau trîndav şi netot.
Ciocanului i-i sete să sune-n nicovală:
Potcovăria zace, şi mîna mi-e domoală.
Cît aş mai vrea în cleşte să scot un drug
din jar
Aprins ca un tăciune. . . şi jarul mi-e murdar!
Aş potrivi potcoava fierbinte pe copită!
Şi nu mai pot! M-apucă o furie cumplită!
Eu, care-n poala asta de piele, răi şi mari,
Am potrivit potcoave la zeci de armăsari!
Ce-mi tot vorbeşti, tu ăla, de-ţi lasă gura apă,
De-o cotonoagă veche, molatecă, de iapă? »

— « Ce, te-ai mutat, Dumitre, de lîngă Primărie?
De două ceasuri bîjbîi pe drum, ca o stafie. . .
Sînt zece paşi de-acolo aici, şi-am rătăcit. . .
Poftim şi o scrisoare, v-aducem de citit,
Dar pipăi-o, mai bine, că de văzut n-o vezi.
Pune-ţi-o-n sîn, la piele; ai grije s-o păstrezi.
Că poate o să afli, dacă mai dormi, din vis,
Cine-a trimis scrisoarea şi cine ce ţi-a scris.
De nu în lumea asta, pe ceealaltă lume,
C-a început să-i ardă şi Proniei de glume.
Văzurăţi cum ne-ntoarse de bine şi frumos,
Cu josu-n sus, Preasfîntul Părinte, şi pe dos?
E-o dibăcie nouă, şi ăsta-i meşter mare.
Mai mare şi ca tine, Dumitre potcovare.

Zicala e că focul s-a stins și s-a pierdut.
Pricepi ceva? Eu unul deloc n-am priceput.
E-adevărat că nu e scînteie nicăieri;
Mie mi-a copt cuptorul pînă alaltăieri,
Și de atuncea, basta!
Ce o mai fi și asta?
Mai auzii o vorbă, c-au început să crape
Și doagele la butii, de s-au golit aproape.
Mai poate să trăiască și să mai fie viu,
Fără vreo ploscă, omul, de vin și de rachiu?»
— «Cum umblă vorba asta că focul s-a pierdut?
Ți-a spus-o cîrciumarul, primarul? Ce-ai băut?
Cum poate să se piardă, să n-o mai vezi,
văpaia?
Trăgeai chibritul, gata, și scăpăra odaia.»
— «Mai, trage-l de-ți dă mîna și fie-ți cu noroc,
Că nici al dumitale, să vezi, nu mai ia foc.
Te aprinseși de-a surda, doar dumneata. Se-aude?
Chibritele matale sînt,—vezi?— și ele ude.
De-aci-nnainte, vere, nevasta n-o să-ți frigă
Cîrnați, cu făcălețul, din cui, de mămăligă,
Și pînă mămăliga pripită să ți-o fiarbă,
O să-ți mai crească mintea, și pînă-n brîu
și-o barbă.»
— «Ce vrei să zici, că este, ce spui, adevărat?»
— «Cum auziși: că focul a fost și a plecat.»
— «Eu socoteam că fuse... un fel de...
frămîntare,
Un fel de întocmire, așa, și trecătoare...
O noapte care vine, o noapte care trece...
Cît o să ție? două, trei zile, șapte, zece...
Și iarăș o să plece; și poate tot să stea.»
— «E bună socoteala, eu tot așa aș vrea.
La urma urmei, focul e pentru dumneata,
Ca să-ți aprinzi țigarea, s-o bei cu țuică fiartă,
Ține-o țigare moartă.
Și soarele de-asemeni e pentru noi făcut,
Să coacă via bine, să fie de băut,

Și luna asta neagră avea un rost să iasă,
Să nu vedem poteca din cîrciumă acasă.
Învățul însă are și cîte un dezvăț.»
— «E cam cu chef poștașul. Ne ia cam peste băț.»

— «Mai văd ceva departe, lucind ca o lumină.»
— «A cui e vocea asta atîta de străină?
Ați auzit-o? Nu e un glas obișnuit.»
— «Mi se zbîrlește pielea.»
— «Eu plec!»
— «Am auzit!»
— «Lăsați-mă!... Ajunge!... Mi-e groază!... Nu mai pot.»
— «Fii fără grijă, Doamne, totul s-a stins de tot.»
— «V-ați învoit cu toții... Ne chinuiți, de-o vreme,
Cu făcături, cu spaime, năluci și cu blesteme.
Ne tremură și carnea și sufletul. Ce vreți?
Să ne vedeți nebune pe streașini și păreți?»
— «Și totuș, totul încă nu cred că s-ar fi stins.
Ați mai lăsat văpaia aceea într-adins?»
— «Ce vezi acolo-n zare e un crîmpei de soare,
Căci soarelui veciei îi pare rău că moare.
Se desparte, Doamne, de apele, mîhnit,
Pe-a căror undă lină, pe drum, s-a odihnit.
Și se mai uită încă o dată înnapoi,
Îi cîntă de plecare, din pomi, un pițigoi...
Se deprinsese și el cu oamenii la pluguri,
La seceră, la coasă, la treier, la belșuguri.
Știuleții îi lucrase de-a rîndul în șiraguri
Pe un tipar de ceară al horbotei de faguri,
Și-n fiecare fotă, ascuns, de popușoi,
Își furișa aluatul de aur, de altoi.
Mergea în pas cu boii, și carele de paie
Duceau în ele-o claie de jar și vîlvătaie.

Cînd fetele în cîrduri mergeau la rîu să spele,
Le-ntîmpina la vaduri, jucîndu-se cu ele,
Cu umbra-n sînii fragezi şi licărind în salbe,
Că fetele din luncă erau zglobii şi albe.»
∞ — «De-aceea şi dădusem uitatele porunci
Să nu întîrzieze nici îngerii pe lunci.
Nu mi-a plăcut amestec cu cei de pe pămînt.
Porunca este dată, cuvîntul e cuvînt.
Nu vreau nici jurăminte, n-ascult nici mărturii.
Împărăţia noastră pluteşte-ntre Tării.
Urziţi din zimţi şi nimburi, pe noi ne împreună
Înseninarea-ntinsă a-ngheţului de lună
Şi o tăcere-nchisă de peşteri şi de har,
Strînşi în odăjdii limpezi şi-n aripi de cleştar.
Ei ostenesc şi luptă, pe oameni viaţa-i doare.
Noi nu avem durere, nici sînge, nici sudoare.
În ziua cea din urmă a zilelor din leat
Aş vrea să stau de vorbă cu cineva din sat,
Să-i lămuresc că ceea ce se petrece-i drept.»
≅ — «Cu potcovarul, Doamne, din toţi
cel mai deştept.»
✱ — «Iar cuvîntări! iar sfaturi! iar psalmi!
iar vorbe late,
Să dovedească iarăş că are el dreptate!
Parc-ar putea să facă, oricît e Dumnezeu,
Ceva fără de ştirea şi-a sprijinului meu!»
≅ — «Piei, Diavole! Ce cauţi şi-aci? Şi ce-ţi mai
vine?»
∞ — «Lasă-l să fie faţă şi-apropie-l de mine.
O fi el slut şi vînăt şi şchiop, ori ciung,
ori chior,
Dar mi-e întotdeauna de mare ajutor.
Şi n-am găsit un sfetnic mai bun şi înţelept.
Care ziseşi că-i omul din sat cel mai deştept?»
~ — «Să vie potcovarul Dumitru!»
Δ — «Aoleu!»
~ — «Că are să-ţi mai spuie ceva şi Dumnezeu.»
Δ — «Trăiţi! Eu sînt Dumitru!»

— «Vino-ţi, Dumitre, -n fire!
Şi-a cam pierdut sărita. Se crede la oştire...
Vorbeşte! Dă-i cu gura! Nu te sfii.»
— «Mi-e greu,
Ce? am vorbit vreodată, să ştiu, cu Dumnezeu?
Mă-nveţi cum trebuieşte să stau şi să mă port
Şi nu-ndrăznesc în faţa lui să m-arăt nici mort.»

FRUNZE

CÎNTEC

M-ai dăruit cu aur şi podoabe,
De care multor suflete li-e sete,
Toate puterile răzleţe-mi fură roabe,
Sînt plin ca de icoane un părete,
Îngreuiat de nimburi şi smaralde.

Mă simt ca un stihar de voievod,
Ţesut încet cu degetele calde
Ale întregului năpăstuit norod.
Atît îs de bogat şi-n adîncime,
Atît îmi mişună mătasea împrejur,
Că-mpletiturile rămase din vechime
Şi-aduc aminte fostul lor murmùr.

RĂSCRUCE

Deşteaptă-te în sufletul meu, soare,
Ca-ntre făcliile pădurii.
Străbate-mă cu sărbătoare
Şi dă-mă-n leagăn cu vultùrii.

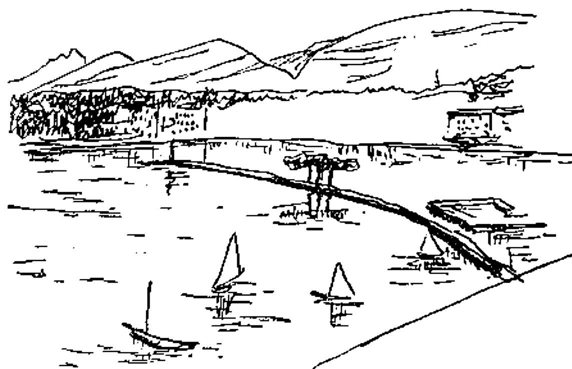
Rouă, stropeşte colţul ierbii mele
Şi unge-mi-l cu mir.
Duios şi fraged să mi-l spele
Mirosul lui curat de trandafir.

Ploaie, din bobul de pămînt
Pămîntul meu în două mi l-am frînt.

Brad, îţi întinde rădăcina
Ca să mă caute şi prindă.
Ia-ţi din căldura mea răşina,
Fă-ţi din belşugul meu merindă.

Daţi-i năvală uriaşă
Robului vostru, cel de voie bună!
Fluture, ţese-mi o cămaşă.
Ţarină, ascunde-mă de lună.

Sînt, poate, desfăcut, sînt, poate, ostenit
Călcînd pe àripi și pe punți de iască?
Nu! Insul meu se cere însutit.
Dați-i răgazul să renască.

CÎNTEC DE SEARĂ

Am cîntat pe cîte scule toate, ca să-mi rabde
viața,
Dar cîntînd, și țevi și coarde mi-au rămas
în mîini ca ghiața.
Primul fluier mi-l tăiasem dintr-un pai de grîu
bălan,
Și cu cîntecul de nuntă însoțeam secerătorii,
Pînă ce subt maluri unda, răzvrătită an de an,
M-a silit să stau din cîntec și s-ascult zburînd
cocorii,
Și la fiecare cină, ostenit să vreau să cînt,
Mi-am pus capul pe genunche, și genunchii
în pămînt.
Și cu fruntea ridicată, ca un stei în rugăciune,
Umilit și trist cerui și nesfîrșitului de sus,
Coarde noi și alte glasuri în cîntare să răsune.
Și pe rînd, în timpul nopții, visu-n ele mi l-am pus.

Iată pentru ce bătrînii-mi sărutau de tînăr, mie,
Mîna de pe corzi desprinsă, ca o stea de pe vecie,
Iată pentru ce-mprejuru-mi se-nvîrteau atîtea hore
Ca talazele stîrnite la văpaia unui far.
Iată pentru ce voinicii dintre văile sonore
M-au încins cu brîu de dafin și cunună de stejar.
De-ar dura măcar cît frunza doina mea
de pe-nserate!
De-ar mai ține frăgezimea coardelor înseninate!

DE CE-AŞ FI TRIST?

De ce-aş fi trist, că toamna tîrzie mi-e frumoasă?
Pridvoarele-mi sînt coşuri cu flori, ca de mireasă.
Fereastra mi-este plină
De iederi împletite cu vine de glicină.
Beteala şi-o desface la mine şi mi-o lasă,
Cînd soarele rămîne să-l găzduiesc în casă.
O prospeţime nouă surîde şi învie
Ca de botez, de nuntă şi ca de feciorie.

De ce-aş fi trist? Că pacea duioasă şi blajină
Mă duce ca o luntre prin linişti de lumină?
E un surîs şi-n vraful de cărţi, să mă alinte.
Vieţi noi tresar vioaie din foste oseminte.
Văd frunza că scoboară din ramuri cîte una.
Le ruginise bruma, le argintase luna.
Aud şi gîngăritul de dragoste cu jele,
Oprit cu porumbieii pe coama casei mele.

Luceferii de noapte, scăpărători, i-adun
Din cerul ca o coadă deschisă de păun.
Singurătatea-mi doarme culcată-n somn alături,
De-a lungul, între pături.
Mă-ntreabă cîteodată, trezită dintr-un vis:
— « Eşti tot aici cu mine şi tot cu mine-nchis?»
Nu mă sfiiesc de dînsa, nici ei nu-i e ruşine
Că fuge să se-ascundă de lume lîngă mine.

De ce-aş fi trist? Că nu ştiu mai bine să frămînt
Cu sunet de vioară urciorul de pămînt?

Nu mi-e clădită casa de şiţă peste Trotuş,
În pajiştea cu crînguri? De ce-aş fi trist?
Şi totuş...

LIN...

Amintirea curge lin,
Curge lină, zi şi nopţi,
Ca din teascuri şi din lin,
Din ciorchinii mari şi copţi.
Strugurii se scurg şi dor
Apăsaţi pe ţîţa lor.

Lin pîrîul curge-ncet
Ca un şir de lacrimi vii,
Ca din ochii cenuşii,
Morţi, ai unui vechi portret.

Amintirea, ca pîrîul,
Pe subt puntea cenuşie,
Duce aurul şi grîul
Nentrerupt, unde nu ştie.
Puntea-şi reazimă-nceputul
Pe un mal cu neştiutul.

Cînd zărită, cînd ascunsă
Trece unda pe nămoluri,
Licărită printre goluri.
Parcă lin, purtat de ea
Nu-i nici amintirea mea.

CÎNTEC LA FEREASTRĂ

Făptură-ndură-te-mprejuru-mi în fiecare ceas
întreagă,
Acoperă-mă-n flori și iarbă, ca un bordei,
Fără să-ncerce mintea mea să te-nțeleagă,
Silește-mă să te visez de-a pururi și să te cînt
în cor cu-ai mei.
Trimite-mi pasări la fereastră și rîndunele
ziditoare
Să-și puie cuiburile-n streașini subt paza
gîndurilor mele,
În puful nopții adunate, dintre cămin
și-nvelitoare.
A și venit în colțul casei ochiul de-argint al unei
stele.
S-au strîns copacii-n fața porții ca niște domni
veniți pe jos,
Poftește-i, vîntule, să intre și să se-așeze-n cîte-un
jeț,
Să-mi povestească toată vremea ce s-a-ntîmplat cu
Făt-Frumos,
Căci vîrful lor cunoaște viața și-a celui mai smerit
drumeț.
Învață-mă, făptură, limba cu care floare
și gîndac
Stau înțeleși în taina ierbii și se-nțeleg cu
necuprinsul,
Și-nțelepciunea unui nufăr răsfrînt și oglindit
în lac.

De ce-aş simţi că suie vremea şi n-aş opri-o
pas cu pas,
Să văd că singură din urmă îmi dă năvală şi mă
curmă,
Cînd mi-ar ajunge, la suişuri, un bob de trup,
un fir de glas
Şi-un crin, în fund cu-o piatră scumpă,
să-mi fac din el un cuib curat?

PASUL DULCE

Paraschivei

Singurătatea mi-e întotdeauna
Şi pretutindeni bună-nsoţitoare,
Asemuindu-mi sufletul cu luna
Care înghiaţă viaţa, cum răsare.

Mişcarea-n jurul meu încetinează,
Se micşorează uliţi şi cetate,
Şi oamenii, trecînd pe la amiază,
Au gînduri şi cuvinte depărtate.

Cui să vorbesc de nu ştiu ce mă doare?
Cine s-asculte sufletul e-n stare
Cu degetul trecut în cingătoare,
Fără să-mi ceară să-i vorbesc mai tare?

Tu pricepeai din gest. Într-o privire
Păstrai comoara ce-mi lipsea
Şi cunoşteai şi din închipuire
Ce bolţi de cer vegheau deasupra mea.
Dar cînd venea s-asculte îndoiala
La uşa-ntredeschisă către vis,
Îţi auzeam pantoful şi podeala. . .
Şi-atunci ştiam că uşa i s-a-nchis.

1910 — 1959

ȚI-E SUFLETUL...

De suflet îți atîrnă cerceii ca de boltă,
Ții în verigi și luna și soarele și norii.
Tresari din tot azurul cînd l-au atins cocorii,
Și stelele din spice adie ca o holdă.

Ți-e sufletul ca marea, în crunta ei putere.
Se zbat corăbii negre, furtuni și morți crăiești,
În mîlurile groase dorm umbre și mistere,
Ca-n fundurile vremii ascunse prin povești.

Ți-e sufletul ca brazda, ca grîul, și renaște,
Plugarul și sudoarea de sînge, boul, plugul,
Nădejdea arăturii bogate către Paște,
Și ploaia-nviorată și nouă și belșugul.

Ți-e sufletul ca floarea duminicii sonore,
Mireasma de lumină și leacul fericit.
Otrăvurile-ascunse în ierburi ți-l ucid.

Dar sufletul ți-e încă și mai presus de toate,
Cîte n-ajunge gîndul și cerul nu le știe.
Și sufletul bolește-n tristețea că nu poate
Ce nu poate să fie și nu va fi să fie.

S-AŞTEPT?

S-aştept să vie viața cu coşurile pline
Şi să-mi aştearnă daruri din zări pînă la mine?
S-aştept în noaptea goală s-aud suind un pas
De prieten fără nume, străin şi fără glas?
Cu àripi adormite în dimineața lunii
S-aştept să mi se-ntoarcă în streașină lăstunii?
S-aştept poate-amintirea să-şi mai încerce cheia
La poarta dintre dafini, s-aștept cumva scînteia
Luminilor pierdute în pulbere şi scrum?
La mine nu mai urcă de-a dreptul nici un drum;
De-abia o cărăruie, o dîră ca de fum.
Nu intră nici o uşă, n-am prag, n-am pălimar,
Doar stelele se-ngînă cu noaptea-ntr-un arţar.
Ce să aştept să vie şi ce să înțeleg,
Cînd peste mine timpul se prăbușește-ntreg?

PĂSĂRUICĂ

Hai, păsăruici, veniți din streașini multe...
A fost o lună cine să v-asculte
Cînd ne cereați firimituri, la geam.
În ploi și frig, făptura v-o plîngeam,
Strigîndu-vă: «Pițuici!» «Copii!» și «Fete!»
Veneați la noi cu bucurie, cete.
Ne-nțelegeați și graiul, fată,
Din țara noastră depărtată.
Ne despărțim de voi cu îndoială...
De mîine prispa va rămîne goală
A întristatului balcon de sus
Și n-o să știți măcar că noi ne-am dus.
Plecăm de lîngă voi cu un oftat...
De-abia v-ați învățat
Cu prieteni de pe alte tăpșane și pășuni,
Poate mai inimoși, poate mai buni...
Rămîneți în singurătate...
O s-așteptați flămînde, fată mică,
Văzînd perdeaua trasă că nu se mai ridică.

BURSUC

E cățelandrul meu cuminte.
Îmi iese, cînd m-aude, înnainte.
Vrea să mă joc mereu cu el.
Are tertipuri chip și fel.
Mă duce pînă-n poartă cu momele,
Și mă petrece prin zăbrele.
Așteaptă ca, din drum, după plecare,
Să-i mai trimit prin gard o sărutare.
Rămîne singur și cu jind,
Parcă simțind, parcă ghicind,
Întins pe labe, trist, pe bot,
Că voi pleca-ntr-o zi, de lîngă el, de tot...

SEARĂ DE MAI

Se-ncolăcea destinul, ca şarpele, pe noi.
Bătînd cu àripi cerul, uşoare, el, greoi.

Tot ocolind secunda mereu, de-nnec şi foc,
Iar ne găsirăm singuri şi tineri, la un loc.

Tăcerea ta supusă-mi şoptea: — « Mă ia şi du,
Şi mîntuie-mi odată durerea de-a fi tu ».

Dar, hotărît şi crîncen să-l curm, frîngîndu-i
chinul,
Am rupt din cer secunda şi i-am strivit destinul.

PRIETENUL

Aşa, Ursei,
Pune-ţi botul pe genunchii mei —
Şi uită-mi-te-n ochi cu bunătate.
Cîine frumos, tu ştii că ţi-s un frate.
Tu ai încredere în mine,
Ciobanule de munte, sălbatec, şi ţi-e bine,
Să te mîngîi cu glasul şi cu mîna,
Că simţi în mine Gorjul de piatră, strunga, stîna
Şi sarica şi-opincile de-acasă.
Zbîrlită blana ţi-este mătăsoasă,
Şi labele vînjoase ţi-s
Ca bîta căluşarilor ce te-au trimis.
Colţii de fier au însă muşcătura moale
Cînd îmi apucă mîna-ntre zăbale,
Ca să-mi arate că ţi-s drag.
Mă prind de haină-n glumă şi mă trag.
Mă-mbie, mă răsfaţă.
Îmi ieşi în drum şi-mi sai în faţă.
Şi nasul rece mi-ajunge la mustaţă.
Te ştii al meu şi vrei să fiu al tău.
Am scris pe poartă: « Cîine rău ».

GRAVURĂ VECHE

Luigi zidarul se-ntorcea tîrziu
Cu pipa-n dinţi şi şchiopătînd, acasă,
La barbă ruginit cărămiziu
Și cu mustața-n vrejuri încîlcite, groasă.

Dar ce cînta, cu vocea jumătate,
Nu-mi amintesc şi nici n-am prea ştiut,
Cînd melodia lui era întretăiată
De cîte un suspin desprins de prin trecut.

Îi văd şi azi genunchiul înlemnit
Şi-un mers rotund, ca de tampon
de sugătoare,
Cu cîrja subsuoară, mai beat, mai obosit,
Oprindu-se cu-o mînă-n cingătoare.

Purtat pe sus de meşterii zidari,
L-am mai văzut şi cea din urmă oară.
Piciorul, încălţat ca-n zile mari,
Ieşea spre ceruri din coşciug afară.

ALTAR LA PUTNA

Ceaslovul de la parastas
Îl răsfoiesc întîiaş dată.
O foaie-n mijloc i-a rămas
De patru veacuri netăiată.
E carte copiată de diac,
Şi scrisă-n alburi cu vopsele,
Garoafe, păpădii şi flori de mac,
Într-un chenar de muşeţele.
Ghicesc prin rînduri, ca prin site,
Un nume vechi de cititor,
Semnat cu slove ruginite:
Ieromonahul Nicanor.
Dar colţul paginii mai poartă
Şi-o urmă de-altă semnătură,
Cînd mîna lui, de mult fusese moartă;
Trecut pe buze şi uitat în gură
La fostul hram de sărbătoare:
Buricul degetului mare.

NATURĂ MOARTĂ

Zăresc în mine şesuri şi temelii de munţi
Cu ceruri printre piscuri şi rîuri pe subt punţi,
Ca pe pămînt, întocmai ca pe pămînt, din care
Ieşii ca o mîhnire, trăind ca o-ntrebare.
Se înfirìpă umbre, schiţate, şi se-ntind,
Ca-n urma unui soare născîndu-le murind.
Păduri culcate-n unde, pe apele domoale,
Şi turlele prin ceaţă, ca de castele goale,
Cîte un drum coteşte, oprit la un copac.
Vor fi trecute toate, c-atît adorm şi tac?...
Le-asèmui parcă unui veştmînt care mai poartă
Şi astăzi urma veche-a mişcării-n cute moartă.
Dar cînd, întîrziată, copita, pe răzoare,
Se-ndreaptă către peşteri, a unei căprioare,
Să înţeleg de unde se-ntoarce-mi vine greu...
Din cîmpul sterp şi rece, sau din sufletul meu?

MIRACOL

Așezați la gura sobii
(Soba-i soarele pătrat)
Dă-mi, pămîntule, cu bobii,
După cum ne-am mai jucat.

Culcă-te tu și visează,
Eu te scòrmon și te ar,
Și-o să vezi, pe la nămiază,
Că nu-i jocul în zadar.

Lasă-ți, cum îmi place mie,
Somnul greu pe seama mea,
Pun un bob și-mi dai o mie.
Dormi și nu te deștepta.

Te-oi trezi eu, bunăoară,
După sacii de la moară.
Nici eu știu, nici tu cunoști,
Și-o să rîdem ca doi proști.

FRUNZE PIERDUTE

Cincizeci de ani, de cînd încerci, mereu,
Condeiul, gîndurile și cerneala,
N-au mai ajuns să-ți curme, fătul meu,
Frica de tine și-ndoiala.

Te temi și-acum de ce te-ai mai temut,
De pagina curată și de rîndul,
Și de cuvîntul de la început.
Te sperie și litera și gîndul.

Foile tale scrise, de hîrtie,
Se rup și zboară, ca dintr-o livadă
Frunzele smulse-n vijelie,
Fără ca piersicul să și le vadă.

La fiece cuvînt, o șovăire
Te face să tresari și-ai aștepta.
Parcă trăiești în somn și-n amintire
Și nu știi cine-a scris cu mîna ta.

VINE DE LA SINE

Gîndirea vine de la sine,
Pe căi ascunse și streine,
Cînd n-ai chemat-o, fără știre
Pe firu-i nevăzut, subțire.

Și cînd o ceri nu-ntotdeauna
Și-arată raza-n flori ca luna,
Să țeasă cu argint, la vreme,
Sufletul greu de crizanteme.

O cauți și ai vrea să cînte
În umbra viselor răsfrînte,
Și-n nici o zare nu tresare
Lumina serii gînditoare.

DIN PEŞTERI

Sînt un şcolar, întîrziat în vreme,
Şi care-ncearcă pana şi se teme,
Obişnuit, din matcă şi din vatră,
Cu un condei de haşchie de piatră.

Cînd căutam în cerb şi în mistreţ
Zgîrieturi pe stîncă, nu eram isteţ,
Nu mă chema nicicum şi nu ştiam nicicît
Şi nu-mi era de mine sfială şi urît.
Nu mă silea nimic să vreau să-nvăţ,
Ca să am dreptul la un ham şi-un hăţ;
Cîrlanului din suflet, copitele bolnave
Puteau atunci să-i zburde în larg, fără potcoave.

Aş vrea să fi rămas ce-am fost.
La peştera cu turle de piscuri, mut şi prost,
Într-un tărîm pustiu, cu Dumnezeu,
Noi singuri între vulturi şi zimbri, el şi eu.

S-ar mai putea vreodată, pe hîrtie,
Ca mîna mea cu cremene să scrie
Un căprior înnalt, fecior şi ciut,
Ca meşterul sălbatec, neştiut?

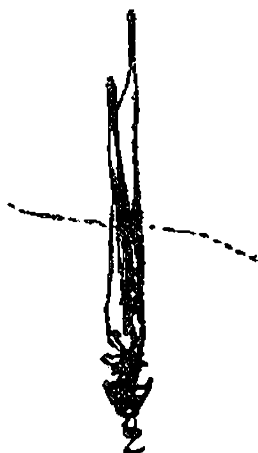
AŞTEPTARE

De cînd nu mai trece streina
Rămîne pustie grădina.
Lăstunii se-ntorc să mă vadă,
Copac desfrunzit în livadă,
Rotindu-se stol —
Şi cîntă şi vîntul a gol.
Dar vîntul, zăbav,
Răspunde-i bolnav.

Şopteşte prin spini o-ntrebare:
Ce are? Ce-l doare?
Că nici el nu ştie,
Nătîng între foi de hîrtie.
Dar crinii-mbrăcaţi în panglici,
Pe cîrji de irozi şi vlădici,
Se roagă-n sobor pentru mine,
În isonul maicilor schivnice-albine.

Biserică mare, grădina
Aşteaptă? Mai vine streina?
Să vină,
Cu pasul înnalt, de tulpină.
Aşteaptă-n pridvoare,
Ca două altare,
Duminica de cununie?
Aşteaptă streina, din zori, să mai vie?

Să pui, între iezi şi albi porumbiei,
Nuntaşii de faţă şi marturii mei,
Inelul în degetul ei?

NĂLUCA

Gîndindu-te, secundă cu secundă,
Îți fuge chipul ca-ntr-o undă,
Care ți-l scoate și-l afundă,
Prin pietre, umbră și răchită,
Și tot mai lămurit nedeslușită.

Creionul se muncește să te prindă
Și te arăți și pieri ca în oglindă.
Schițînd mereu profiluri și conture
Începe timpul gol să mi te fure,
Dacă prin văl, tu, cea adevărată,
Ai tresărit și ai pierit îndată.
Nici vocea, nici privirea nu mai vin.
Te-aud, te văd din ce-n ce mai puțin,
Și risipită-n mine, fărîme și crîmpeie,
Te-adun și nu pot strînge din ele pe femeie.

MI-E SETE

Tînjesc pe-ndelete.
Mi-e foame, mi-e sete,
Dar n-aş putea, poate, să-i spui
Orişicui
Ce hrană
Mă poate nutri şi ce mană.
Am pîine, merinde şi vin.
Pătulul mi-e plin.
Am poame-n livadă
Lăsate să cadă
Din pomi, din belşug.
Cirezile mug
De ugerii grei:
Mulgi cîte ciubere şi doniţe vrei.
Nici vechea prisacă
Nu-mi este săracă
Şi am în cămară
Şi miere amară,
Pe lîngă bucate.

Mi-e silă de toate,
De rău şi de bine.
Mi-e foame şi sete de tine.

DE-ABIA PLECASEȘI

De-abia plecaseși. Te-am rugat să pleci.
Te urmăream de-a lungul molatecii poteci,
Pîn-ai pierit, la capăt, prin trifoi.
Nu te-ai uitat o dată înnapoi!

Ți-aș fi făcut un semn, după plecare,
Dar ce-i un semn de umbră-n depărtare?

Voiam să pleci, voiam și să rămîi.
Ai ascultat de gîndul cel dintîi.
Nu te oprise gîndul fără glas.
De ce-ai plecat? De ce-ai mai fi rămas?

ECOURILE-ACESTEA

Ecourile-acestea, pentru tine,
Ţi le-am cules din vuietele line.
Vezi, nu mai zace nici o coardă stearpă,
De cînd trecu dantela ta pe lîngă harpă.

Trecuse ca o adiere.
O presimţire parcă mă-ndeamnă şi mă cere.
Te-ai împletit pe strune, ca iedera subţire,
Şi le-ai adus prisosul adaos de simţire.

Nu ştiu de cîntă harpa cînd noaptea mi-o sărută
Sau freamăţi tu-n vibrarea ei gemută,
De scorbură cu zale,
Din frunzele şi horbotele tale,
Că se strecoară-n ea, cu luna din lucarne,
Fără să vreau, şi vrejul tău de carne.

STREINĂ

Streină? Şi streină! Venise de departe,
Din insula pribeagă dintre vecii şi moarte,
Pe care-o duce vîntul şi fulgerul o-ncearcă,
Alene somnoroasă în trestii, ca o barcă.

Streină? Da? Îmi pare atîta de aproape,
De s-ar părea că-n matca aceloraşi vechi ape,
Urzită-n marea vastă şi-n val, ca pe gherghef,
Şi luntrea mea plutise pe dunga de sidef.

O insulă fugară, desprinsă dintre zodii,
Scăldată de miresme şi rumenă de rodii,
Lăută simţitoare la vînt, ca subt arcuş,
Ce vultur îşi va face în cuibul ei culcuş?

O insulă şi-o luntre plutiseră-mpreună.
Talazele frămîntă, bat neguri de furtună
Şi-aleargă să le soarbă prăpastia, întregi.
Nu ai putea tu vraja ispitei s-o dezlegi?

SPUNEAI CEVA?

Spuneai ceva? Spuneam ceva? Se pare.
Şoptiseşi, poate, o-ntrebare,
Sau, poate, un răspuns.
Dar glasul nostru nu era ascuns?
Poate zăream o şoaptă în pleoapa tremurată.
A fost atunci? Acum e altădată?
Şi tu şi eu tăcusem parcă de ani întregi
Ştiind că nu-nţelegem ce-ncepi să înţelegi.
Zadarnica paradă a tîlcurilor scrise,
În jocul de-a sfiiala, amuţise.
Nu vream să ştim ce sîntem, ce am fi fost sau cine.
Tu mă numiseşi « Ţie », eu te numisem « Tine ».
Să te cunosc? Să mă cunoşti?
Stam unul lîngă altul ca plopii mari — şi proşti.

NU SPUNE

Nu spune nimăruia ce știi și ce-ai văzut:
E-o cale de-a-nțelege mai tristă, dar curată.
De cîte ori și zborul nădejdii ți-a căzut,
Să n-afle nici frăția, nici pisma niciodată.
De-ai àripi, ți le-ascunde, de-ai nimburi —
de asemeni.
Nu-ți cheltui mireasma, ca rozele și crinii.
Ascunde-ți-o și steaua, ca-n sînul unei cremeni.
Ea știe că-i zălogul de taină al luminii.
Clădește-ți, frate, viața cu peșterile-n tine,
Departe de-altă viață, departe de-altă rază,
Și pardosindu-ți noaptea cu lespezi de rubine,
Vei ști tu singur dacă se sting ori scînteiază.
O punte duce-n bezna-ncuiată cu zăvor —
Sfărîmă-i-o și puntea, aruncă-ți și unealta.
Tu vei cunoaște singur, și-nvins și-nvingător,
Ce goluri și prăpastii îți leagă-o zi de alta.

SCRISOARE

Aveai un fel de noapte în ochi şi-un fel de glas,
Că-n lupta de-a şoptitul, pe seară, m-ai rămas.
Într-adevăr, destinul e turburat de-o floare
Ieşită de neunde, necum şi la-ntîmplare,
Şi se trezeşte-n rouă din somnul ei închis,
Trecînd dintr-o visare tăcută într-alt vis.
Nici pravilele aspre, nici jugul lor nu pot
Să-mpiedice ivirea garoafelor de tot.
E-o proaspătă năvală a noilor parfume.
Şarpele tău pătrunde, tîrîş, dintr-altă lume.

DEŞERTĂCIUNE

Toată ziua, toată noaptea treaz,
Cine-mi spune de o viață-ntreagă
Să fiu gata pentru care ceas
Cînd o taină poate se dezleagă?

Taina celor taine fără număr,
Înnădite şi încrucişate
Între creştet, inimă şi umăr,
Jugul, hamul meu de rob şi frate.

Traista-i gata, cîrja-i în pridvor.
Drumul o să fie lung pe lună,
Drumul de un om şi un picior
Strîmt şi-ngust cu ceața dimpreună.

Stau la pîndă-n bălți şi împrejur,
Clopot, voce, tunet să mă strige,
Țipăt rău sau şoaptă să murmur,
Ce voi zice, nu ştiu, ce voi zice?

Şi mi-e spaimă de ceva urît,
De o fiară, de un ceas pe care
Îl aşteaptă sufletul atît,
Lîngă viață, lîngă închisoare.

Cine strigă? Nimeni n-a strigat?
Cucuvaia, greierul, tîlharul?
Voi fi fost chemat și-apoi uitat?
Bate timpul, trece minutarul.

Netrăita viață s-a sfîit
Și-am trăit-o însutit.

LUCEFERE!

Cel mai vioi, tu, sfinte și frate, dintre stele,
Rămîi oprit de-a pururi deasupra casei mele.
De noapte paznic ager și așteptîndu-ți ora
Mă aperi împotriva și-a mea și-a tuturora.
Tu nu mă uiți, iubite din ceruri, niciodată,
Fie-mi durerea mută oricît de-ntărîtată.
Dai drumul trîmbii tale de catifea albastră
Și-o desfășori din suluri la mine la fereastră.
Grămezi de giuvaere le-mprăștii dintre bolți
De cîți au fost pe lume și sînt, și vii și morți.
Că fiecare viață și moarte e-nsemnată
Cu-o candelă aprinsă și-o rază-ncrucișată.
Cînd vreau să știu ce semeni mai sînt sau nu mai sînt,
Încep să ți le număr lucind peste pămînt.
Și grîul și porumbul și florile, și ele,
Ies, număr după număr și boabe, cîte stele.

POEMA

Poema ce-o visez trăsare
De mult în sufletul deschis
Oricărui răsărit de soare
Și-oricărui început de vis.

Poema visului mă doare
Că nu se poate-n ac urzi,
Cum se urzește-n fir o floare
Pe o mătase-n zori de zi.

Poema o visez ș-o caut
În toate cărțile cu nume,
Ușoară ca un ghiers de flaut
Și numeroasă ca o lume.

Poema mi-o găsii culcată
Într-o copaie, din pridvorul
Colibei noastre, legănată, —
Cîntînd o mierlă, — cu piciorul.

PSALM

Călare-n șea, de-a fuga pe vînt, ca Făt-Frumos,
Am străbătut și codrii și țara-n sus și-n jos,
Dar ajungînd în piscuri, de rîpi încrucișate,
Să birui înnălțimea văzui că nu se poate.

În strălucirea nopții, mari stelele și oarbe,
Chemîndu-mă-n Tărie, prăpastia mă soarbe.
Am apucat pe drumul pustiei, cel mai lung,
Și tot nu pot pe nici o potecă să te-ajung.

Te-am urmărit prin stihuri, cuvinte și silabe,
Ori pe genunchi și coate tîrîș, pe patru labe.
Zărind slugărnicia și cazna mea umilă
Ai să primești flămîndul, mi-am zis,
măcar de milă.

Încerc de-o viață lungă, să stăm un ceas la sfat,
Și te-ai ascuns de mine de cum m-am arătat.
Oriunde-ți pipăi pragul, cu șoapta tristei rugi,
Dau numai de belciuge, cu lacăte și drugi.

Învierșunat de piedici, să le sfărîm îmi vine;
Dar trebuie,-mi dau seama, să-ncep de-abia
cu tine.

HARURI

Osînda nu se schimbă, e pe viață.

Domnul mi-a pus alăturea o ceață,
Și-un puț adînc, răzbit într-alt tărîm,
Să sec izvorul, ceața s-o dărîm;
Căci mîntuirea mea pentru o viață nouă
Era să le sleiesc pe amîndouă.

— « Cînd ostenești, mi-a spus, de una,
Cealaltă e alături totdeauna.
Adîncul odihnește de înnaltul
Și vei fi rînd pe rînd tot altul. »
Și m-a bătut pe umăr și s-a dus
Între-alte zări, încolo, prin apus.
M-am bucurat cu inima, vezi bine,
Că Domnul are-ncredere în mine.
Atîta dar și-atîta har
Nu se putea să fie în zadar.

Și am rămas în tot pustiul mare,
Singur, pe-o măgură călare,
Cu brațele sumese și cu scule
Și cu nădejdi aprinse îndestule.

Domnul gingașul și milosul foarte
Avea de dat porunci și-ntr-altă parte,
Împărăția fiindu-i fără de sfîrșit,
Și-n bunătatea lui avînd de miluit
Cu sfintele-i hatîruri și pomeni
Și alți aleși dintr-alte neamuri de moșneni.

Mi-am încercat uneltele cu mîna,
Am măsurat cu ochii și ceața și fîntîna.
Una ducea în slavă, și alta, jghiab și vad,
Se scobora prin cremene în iad.
Eu, ceața o s-o surp cu tîrnăcopul,
Și apa o s-o scot cu năpîrstocul,
Și după ce le sfarăm și le sec
Îmi iau calabalîcul meu și plec.
Cît o să ție asta? Hai, să zic, o lună
Și gata. Și-am făcut o treabă bună.
Poate să fie lucru mai frumos
Decît să lași frînghiile în jos,
Și negura să o desfaci subțire
În jurubițe, ițe, fulgi și fire?
De vreau, o țes velințe și plocate
Și-o fac zuvelci și scoarțe-mperechiate
Și, de voi da-o, negură, deoparte,
Se va vedea și dincolo de moarte.
Și-o să mă duc să caut pe Domnul preamărit
Și o să spui: —« Eu, Doamne,-am isprăvit.
Vrei să-mi mai dai o-ncredințare?
De-orice destoinicii mă simt în stare.
De-aci nainte somnul meu înțarcu-l
Și-aș doborî și stelele cu arcul. »

Dar ciutura, cînd fuge pe frînghie,
Am așteptat-o ani și ani să vie
Și s-a întors de prin adîncuri goală.
Izvorul nu-și dă unda și mă-nșeală,

Şi plinul ei se scurge printre doage
Şi nu vrea să ajungă la gura cui o trage,
Să-i soarbă clocotirea, de care-i însetat.
Nici muntele de ceaţă nici nu s-a clătinat.
Precum a fost porunca şi fuse legămîntul,
Cine şi-l calcă, Domnul, sau robul lui, cuvîntul?
Credeai să se găsească un prost atît de prost,
Să găurească vîntul? — Acela eu am fost.

Tu, suflet, nu-ntreba, nemîntuit,
Care din cei doi semeni te-a minţit,
Domnul din ceruri, bun, sau Necuratul.
Că-ţi mai sporeşti osînda şi păcatul.

DIN BALCON

Dintr-un balcon începe prelung, atunci pierdut,
Un cîntec lin, și nu știi de cînd a început,
Ușor întîi ca fulgul, ca scama de mătasă,
Abia se-nnalță seara, că vălul ei se lasă,
Și-n liniștea-nserării, în frunze, stătătoare,
Se-ntinde pe durere cu unt de sunătoare.
Tăcerea-și simte rana cum i-o atinge leacul,
Pe care crunt, pe suflet, apasă-n noapte veacul.
Ecoul se înnalță, cîntarea face ramuri,
Zăpezi ca liliacul, și ninge-n somn subt geamuri.
Sînt stihuri cu o floare în fiecare rînd,
Căzînd pe-o altă floare, atinse gînd la gînd.
Cuvîntul se deșteaptă deodată în moșneag.
Ar vrea să se ridice de jos fără toiag.
O mare de durere c-un val de bucurie
Tresare ca o zare de după vijelie,
În vremea de acuma, o vreme de-altădată,
Căci cîntecul și stihul sînt slova lui cîntată.

POETULUI NECUNOSCUT

Cînd ţi-ai pornit clădirea altarului visat,
Vezi că, furat de iazme, să nu te fi-nşelat.
De vreme ce-ai să umbli prin suflete-n cuvinte,
Te legi de la-nceputuri, visînd, cu jurăminte.
Dezgropi pe om din beznă, faci stelele să cînte.
Să n-ai deşărtăciune, nici har să te-nspăimînte.
Cu tainele nu-ncape de-a gluma să te joci:
Cîte cuvinte-n carte, atîtea-s şi găoci.
Aşteaptă alte zmalţuri, mai proaspete, şi vor
O scînteiere nouă şi dinlăuntrul lor.

Un blestem te-mpresoară din veac în veac,
dar tu
Îi eşti dator clădirii s-asculţi de el, sau nu.
Altarul ca să fie şi pietrele să ţie
Cer inima şi viaţa zidite-n temelie.

CREION

Oprește-ți alăuta, lăutare,
Ceva-n suspinul ei mă doare.
Și flautul adînc îmi pare
Că-mi pune surd cîte-o-ntrebare
Și nu pot să răspund.
Lăsați-mă să mă ascund.

Fluiere, naiuri, trîmbițe și strune
V-ați adunat a geamăt, a zvon și-a rugăciune.

Tăceți și vînturi și fîntîni și ape,
Ca și cum n-ați fi pe alături, pe aproape.
Uită-ți oglinda lacule-așternut
Și umbra noastră care prin tine a trecut.

De m-ar ajunge-o șoaptă, un ecou,
Mi-ar deștepta-ntristările din nou
Și nu vreau să mi le mai știu,
Fantome vechi cu vălul plumburiu,
Mîhnirile de-odinioară. . .

N-ai mai tăcut, arcuș de pe vioară?

PSALMISTUL

Ce-mi mai lipsește mie să știu că nu mă mint?
Să cred ce spune cartea cu scoarțe de argint?
Amestecat cu ceață și tăvălit în stele,
Să cred că viața trece și dincolo de ele?
Să mi se pară clipa de azi nemărginită,
Ostrov pierdut, cu luntrea legată de-o răchită
Încovoiată-n soare și adormită-n undă?
Să cred că nu se-nneacă și-n veci nu se scufundă,
Și că din țărm, plutită pe-o dîră de lumină,
Ar duce pîn' la tine,-ntr-o insulă vecină?
Că un sobor de îngeri m-ar aștepta, din lume,
Să-mi ia din luntre vîsla și-n stuf să mi-o îndrume?
Eu, ridicat în luntrea tăcerii, în picioare,
Zmerit, plecat din umeri și piept, la cingătoare
Cu cheile de-acasă, cu cheia de la poartă,
Ți le voi da în grijă, mîhnit, cu mîna moartă.

Tu poate-ai să te tulburi de cei rămași. Atunci
Trimite-le arhangheli cu àripile lungi.
Ivirea lor pe prispă, și șoapta lor adîncă
Să-i facă să tresară, uitînd să mai mă plîngă.
Copiii, duși pe gînduri tăcute, nu-nțeleg
Cum ar pieri deodată un veac de om, întreg.
Aibi grije mai cu seamă, strămoșule, de fată.
Mi-e frică ce se face, pe lume, fără tată.
Simțirea-i prea gingàșe și fragedă, de floare,
Mă urmărește-n taină și noaptea, și mă doare.

Tu nu ştii, cred, ce viaţă trăim în neamul meu,
Îndrăgostiţi în toate şi-mbrăţişaţi mereu.
Pe maica lor frumoasă, copilă şi cuminte,
Sînt şapte vîrste pline de-atunci, mai ţii tu minte?...
Am luat-o-n cîmp de mînă şi i-am şoptit ceva:
— « Copilă nenuntită, n-ai vrea să fii a mea? »
Ea mi-a răspuns, în trestii, dînd ziua într-apus:
— « Dacă mă iei cu tine... » Am luat-o şi ne-am dus...
Ce va simţi fecioara de-atunci, de-odinioară,
Că voia ta, aceeaş, uneşte şi omoară?
Mă ispiteşti cu visuri, miresme şi mărgele,
Dar zdruncini temelia încredinţării mele.
Eu, totuş, slugă veche a Domnului rămîn,
Că nu pot pribegie să-ndur fără stăpîn,
Şi zic, la urma urmei, că domnilor bogaţi
Le stă să nu le pese de robi şi de argaţi.
De-o viaţă, nepăsarea ţi-o rabd robind aici,
Înghemuit în suflet şi-n spini, ca un arici.

Îngerii tăi să vadă de staul, cum se cere,
Să cate să nu scadă nici apa din ciubere,
Să mai vegheze pomii livezii pîn' s-or coace,
Şi să păzească drumul de pe la tine-ncoace.
Şi, poate, mi-ar aduce, din cînd în cînd, şi-o ştire
De la ai mei, de-acasă, la tine-n mînăstire...
Îţi dau şi-o însemnare de capre şi de cîni,
Unii fătaţi de-o vară, şi alţii mai bătrîni.
M-aşteaptă-n poarta mică, din fund. Cu înţelepte
Poveţe, fă-i să plece, să nu mă mai aştepte.
Că, Doamne, vezi, şi cele numite dobitoace
Sînt suflete, silite de trup să se dezbrace.
Mîngîie-i cu îndemnuri blajine, că, vezi bine,
Ei îmi ştiau ştiau şi pasul, şi ascultau de mine.
Cînd îi trezea năluca de prin ograda noastră,
Veneau, pe întuneric, la mine, la fereastră.

Îți las în grije bună pe iedul, mai ales,
Cel sprîncenat și-n frunte cu scîrlionțul des,
Și dacă mi-ai da voie, ți-aș face și-altă rugă:
Să-l lași să te apuce de deget, să ți-l sugă...
Cînd îi frămînt aluatul de lapte cu tărîțe
La mîinile-n copaie, drept ugere cu țîțe.
Mai am și-un cățelandru, pui fraged și dulău,
Să-l lași să-ți ia papucii și fă-l cățelul tău.
Mai e și zvăpăiatul pisoi, după cățel,
Dă-i ciucurele bărbii și joacă-te cu el.

Îmi mai lipsește, poate,-o fărîmă de scînteie
Să mai mi-aprindă viața-n vîrtej de curcubeie.
Să nu mă mai știu vitreg în marea ta vecie,
Strein și singuratec, pe stînci, cînd va să vie
Sorocul, cînd și zarea și timpul se-ntrerup.
Bătut de viscol negru, ca fiara frîntă-n trup,
Înspăimîntat în haos să-l văd cum se destramă,
Cusut cu fir și umbre și flori, ca o năframă.
M-adun într-o nădejde; de-abia că se-nfiripă,
Și clipa-mi și ucide nădejdile de-o clipă.
Mi-ai dat pe negrăite, de ce, nu știu, un har
Pe jumătate dulce, însă mai mult amar,
Căci drojdia din fundul potirului ales
Dă cuminecăturii otravă cel mai des.
Și vinul de deasupra, de aur, cînd mi-e sete,
N-ajunge niciodată cu nimbul să mă-mbete.
A toate frămîntarea răgazuri nu-mi mai lasă,
Din stea în stea mă duce orb, ca din casă-n casă.
Cerșesc la uși odihnă, pe unde și neunde,
Și, la bătaia nopții, nici una nu răspunde.
Pe ulițile-albastre, din cerurile tale,
Sînt mii și mii de sate și tîrguri, toate goale,
Cătunele deșarte-n cerdac au, fiecare,
O candelă-n opaiț și-un muc de lumînare.

Isus mi se-arătase la lună, prin livede.
Parc-ar fi spus în şoaptă: « Nu cerceta, ci crede ».
Să fi fost el, sau zvonul stîrnit de prin Scripturi,
Rătăcitor prin noapte, prin vii, prin arături,
Ca broaştele ţestoase, sobolii şi zefirii?
Prins între-nchipuire şi unda nălucirii
Nu mă-ncumèt răspunsuri să caut, şi m-ascund
De ochiul cu scînteie de cremene, rotund.
Dar sufletul se roagă-n genunchi pe piatra goală:
« Mai scapă-mă, Părinte, măcar de îndoială ».

Te-am dus de-a lungul vremii, în mine,
ca un semn,
Şi, făr-a te cunoaşte, mi-ai fost îmbold şi-ndemn.
Mi-ai pus neşters şi mirul sfinţirilor pe frunte,
Şi toate ale tale, menite să mă-nfrunte,
Au fost ca nişte slove cuprinse-n umbra mare
De veşnicii rostite în cîte-o scăpărare,
Izvoarele şi stînca, pădurea, umbra, vîntul.
Al tău e şi cuvîntul închis, ca şi pămîntul.
Şi în furtuni şi viscol, ca şi-n tăcerea sfîntă,
Se-aude vocea lumii că blèstemă şi cîntă.
Dar semnele, doar semne, răzleţe şi-adunate,
Nu mai mi-ajung, părute şi nici adevărate.
Vreau tîlcul plin să-l capăt şi rostul lor întreg
Să-l pipăi dintr-odată, să pot să-l şi dezleg,
Nu lacăte-ncuiate, zăvoare şi crîmpeie
Cu mii de chei ştirbite, şi fără nici o cheie.
Să număr codrii-n piscuri şi nuferii din baltă,
Mi-a ostenit răbdarea din stepa ceastalaltă.
Că nici numărătoarea n-o mai pricep, în şir,
Între statui şi candeli şi sfincşi de cimitir.
Luceafărul spusese: « Răsar, în loc să scapăt,
Şi-mi deapăn zilnic firul, luat zilnic de la capăt ».
Mă-mbraci în strălucite odăjdii şi veştminte
Şi mă-ncununi cu lauri. La ce folos, Părinte?

Cine mi-a spus că omul e înnălţat şi mare
Pentru că ştie singur dintre făpturi că moare?
Că-i trestie plăpîndă, cu trestia de-o fire,
Hirotonit, el singur, cu harul de gîndire?
Ce nu afla maimuţa, din spusa nimănui,
Ar fi o-ndreptăţire şi o nobleţe-a lui.
Fantomă trecătoare, el ar fi fost să fie
Dumnezeiasca lumii sublimă mărturie.
Atîta avuţie ascunzi, şi-ntre comori
O socoteşti deşartă pentru că ştii că mori?

S-a prăbuşit vecia. Pe marginile gropii,
În bîlciul de morminte, rămîn să plîngă plopii. . .

CUPRINS

INSCRIPŢII

STIHURI

CÎNTARE OMULUI

1907
peizaje

Redactor responsabil: Gheorghe Pienescu
Tehnoredactor: Ida Marcus

Dat la cules: 29.01.1962. Bun de tipar: 13.03.1963. Apărut: 1963. Tiraj: 12.195 ex., legate $^1/_1$*. Hîrtie specială, cu filigran, de* $90g/m^2$*. Format* $800\times920/32$*. Coli ed.: 8,57. Coli tipar: 9,63. A. nr. 890/1962. C.Z. pentru bibliotecile mari: 8 R. C.Z. pentru bibliotecile mici: 8 R-1.*

Hîrtia executată la fabrica „Steaua Roșie" — Bacău
Întreprinderea Poligrafică nr. 4, Calea Șerban Vodă 133, București—R.P.R.

